

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Manja PEČKAJ

**OBLIKOVANJE ODPRTEGA PROSTORA MED
GOSPODARSKIM RAZSTAVIŠČEM IN PIONIRSKIM
DOMOM V LJUBLJANI**

MAGISTRSKO DELO

Magistrski študij – 2. stopnja

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Manja PEČKAJ

**OBLIKOVANJE ODPRTEGA PROSTORA MED GOSPODARSKIM
RAZSTAVIŠČEM IN PIONIRSKIM DOMOM V LJUBLJANI**

MAGISTRSKO DELO
Magistrski študij – 2. stopnja

**DESIGN OF OPEN SPACE BETWEEN LJUBLJANA EXHIBITION
AND CONVENTION CENTER AND PIONIRSKI DOM IN
LJUBLJANA**

M. SC. THESIS
Master Study Programmes

Ljubljana, 2016

Magistrsko delo je zaključek magistrskega študija 2. bolonjske stopnje krajinske arhitekture, opravljeno na Oddelku za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete v Ljubljani.

Študijska komisija Oddelka za krajinsko arhitekturo je za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Davorina Gazvoda in za recenzentko doc. dr. Tatjana Capuder Vidmar.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednica: prof. dr. Ana Kučan
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Davorin Gazvoda
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Članica: doc. dr. Tatjana Capuder Vidmar
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Datum zagovora:

Podpisana izjavljam, da je magistrsko delo rezultat lastnega raziskovalnega dela. Izjavljam, da je elektronski izvod identičen tiskanemu. Na univerzo neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravici shranitve avtorskega dela v elektronski obliki in reproduciranja ter pravico omogočanja javnega dostopa do avtorskega dela na svetovnem spletu preko Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete.

Manja PEČKAJ

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Du2
DK	UDK 711.5:712.25 (497.4 Ljubljana) (043.2)
KG	oblikovanje krajine /odprti prostor/kulturna infrastruktura/Pionirski dom/Ljubljana
AV	PEČKAJ, Manja
SA	GAZVODA, Davorin (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo
LI	2016
IN	BLIKOVANJE ODPRTEGA PROSTORA MED GOSPODARSKIM RAZSTAVIŠČEM IN PIONIRSKIM DOMOM V LJUBLJANI
TD	Magistrsko delo (Magistrski študij - 2. stopnja)
OP	XIV, 126 str., 1 pregl., 228 sl., 51 vir.
IJ	sl
JJ	sl/en
AI	Magistrsko delo podaja novo ureditev zunanjega prostora Baragovega semenišča v Ljubljani kot zunanjega reprezentančnega prostora kulturnega objekta. Naloga najprej preuči pomembne definicije, povezane z oblikovanjem zunanjega prostora kulturnega objekta. Izpostavi, da so pri oblikovanju takega prostora pomembna načela oblikovanja reprezentančnega prostora in načela oblikovanja javnega mestnega odprtega prostora. S pregledom nekaterih ljubljanskih primerov oblikovanja zunanjega prostora kulturnega objekta se ugotovi, da so zunanji prostori pred takimi objekti različni. Objekti so oblikovani tako, da imajo svoj reprezentančni zunanji prostor, ali pa zunanji prostor delijo z drugimi mestnimi rabami. Če imajo svoj reprezentančni prostor, je v večini primerov urejen z enakimi oblikovalskimi elementi, ki so ob glavnem vhodu kulturnega objekta. Zaradi pomembnosti Plečnikove arhitekture na obravnavanem območju se v teoretičnem delu pregleda tudi oblikovanje Plečnikovih zunanjih ureditev, iz česar izhajajo smernice Plečnikovega oblikovanja takega prostora, ki se uporabijo pri oblikovanju nove ureditve. Glavni predmet obdelave je zunanji prostor kulturnega objekta, ki trenutno ni primerno oblikovan. Je degradiran prostor, na katerem se stikajo različne prostorske rabe. Po drugi strani pa so v prostoru državno pomembni kulturni objekti, kot je zavarovano pokopališče Navje, zgodovinski spomenik Neubergerjeva vila in zavarovana Plečnikova arhitektura – Baragovo semenišče. Naloga na koncu poda dva predloga ureditve širšega prostora Baragovega semenišča tako, da se upoštevajo teoretična spoznanja, oblikuje se reprezentančni prostor kulturnega objekta, ki je hkrati kakovosten javni mestni odprti prostor.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Du2

DC UDC 711.5:712.25 (497.4 Ljubljana) (043.2)

CX landscape design/open space/cultural infrastructure/Pionirski dom/Slovenia/Ljubljana

AU PEČKAJ, Manja

AA GAZVODA, Davorin (supervisor)

PP SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101

PB University of Ljubljana, Department of Landscape Architecture

PY 2016

TI DESIGN OF OPEN SPACE BETWEEN LJUBLJANA EXHIBITION AND
CONVENTION CENTER AND PIONIRSKI DOM IN LJUBLJANA

DT M. Sc. Thesis (Master Study Programmes)

NO XIV, 126 p., 1 tab., 228 fig., 51 ref.

LA sl

AL si/en

AB Post-graduate work is giving a new outline of Baragovo seminary outdoor space, as a representative place of culture building. Assignment firstly examine important definitions, which are connected with designing outdoor space of culture building. It's exposed, that at such designing, most important are the principals of designing representative place and principals of designing public city open space. With overview of Ljubljana's examples of designing outdoor culture space, we come to conclusion, that outdoor spaces in front of culture buildings are very different. They can be designed as independent representative outdoor space, or they share space with other functions of the city. In case they have their own space it's most likely designed with benches, lights and vegetation, near the main entrance. Because Plečnik's architecture – Baragovo seminary is very important, the theses lead us through Plečnik's regulations of the outdoor space. The main outlines of Plečnik's design are extracted and used in new proposal of outdoor space in front of Baragovo seminary. Baragovo seminary outdoor space in now devastated space with many different uses. On other hand is a space of states important culture buildings (preserved cemetery Navje, history monument Neuberger's villa and preserved Plečnik's architecture – Baragovo seminary). The end of the theses gives us two proposals of planning weightier outdoor space of Baragovo seminary. With consideration of theoretical findings is made representative space of culture building, which is also quality public open space.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	III
KEY WORDS DOCUMENTATION.....	IV
KAZALO VSEBINE	V
KAZALO PREGLEDNIC	VII
KAZALO SLIK	VIII
1 UVOD.....	1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA	1
1.2 DELOVNA HIPOTEZA	2
1.3 NAMEN IN CILJI NALOGE.....	3
1.4 METODA DELA.....	3
2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV	5
2.1 KULTURNI OBJEKT	5
2.2 REPREZENTANČNI PROSTOR	5
2.3 JAVNI PROSTOR.....	6
3 REPREZENTANČNI PROSTOR KOT JAVNI PROSTOR PRED KULTURNIM OBJEKTOM	8
3.1 OBLIKOVANJE REPREZENTANČNEGA PROSTORA	8
3.2 OPREDELITEV DEJAVNOSTI NA REPREZENTANČNEM PROSTORU	8
3.3 OPREDELITEV UPORABNIKOV JAVNEGA MESTNEGA ODPRTEGA PROSTORA PRED KULTURNIM OBJEKTOM	9
3.3.1 Zaposleni v kulturnem objektu	9
3.3.2 Obiskovalci kulturnih prireditev.....	9
3.3.3 Mimoidoči.....	10
4 PRIMERI OBLIKOVANJA REPREZENTANČNEGA PROSTORA PRED IZBRANIMI KULTURNIMI OBJEKTI	11
4.1 PREGLED OBLIKOVANJA REPREZENTANČNEGA PROSTORA PRED KULTURNIMI OBJEKTI.....	12
4.2 NAČIN UMESTITVE ODPRTEGA PROSTORA KULTURNEGA OBJEKTA V PROSTOR	51
4.3 ELEMENTI OBLIKOVANJA ZUNANJEGA PROSTORA KULTURNEGA OBJEKTA.....	54
4.4 REPREZENTANČNI PROSTOR PRED KULTURNIMI OBJEKTI V LJUBLJANI.....	56
5 BARAGOVO SEMENIŠČE	57
5.1 PROSTOR OB OŽJEM OBMOČJU OBDELAVE	57
5.2 ZGODOVINA	60
5.2.1 Od 18. stoletja do leta 1950	61
5.2.2 Od leta 1950 do leta 1980	62
5.2.3 Od leta 1980 do danes.....	62
5.3 OBJEKT BARAGOVEGA SEMENIŠČA.....	64
5.3.1 Slovensko mladinsko gledališče	67

5.3.2	Pionirski dom	68
5.3.3	Festivalna dvorana.....	68
5.3.4	Študentski dom.....	69
5.4	OKOLICA BARAGOVEGA SEMENIŠČA.....	70
5.4.1	Območje Stare pošte, manjšega poslovnega objekta in starega skladišča	71
5.4.2	Območje degradiranih površin in parkirišč.....	71
5.4.3	Neubergerjeva vila	72
5.5	PREGLED VELJAVNIH ZAKONSKIH DOLOČIL, KI SE NANAŠAJO NA BARAGOVO SEMENIŠČE	72
6	PLEČNIKOVA UPORABA ARHITEKTURNIH IN KRAJINSKIH ELEMENTOV PRI OBLIKOVANJU ZUNANJEGA PROSTORA.....	74
6.1	ELEMENTI PLEČNIKOVIH UREDITEV	74
6.1.1	Vegetacijski elementi	74
6.1.2	Ostale prostorske prvine, uporabljene v ureditvah.....	77
6.2	OBLIKE PROSTORSKEGA REDA	78
6.3	NAČINI UPORABE ARHITEKTURNIH IN KRAJINSKIH ELEMENTOV PRI PLEČNIKU.....	80
7	ANALIZA PROSTORA.....	84
7.1	ANALIZA DEJANSKEGA STANJA.....	84
7.2	ANALIZA SOVISNOSTI DEJAVNOSTI.....	90
7.3	ZAKLJUČEK ANALIZE.....	92
8	PREDLOG OBLIKOVANJA ODPRTEGA PROSTORA BARAGOVEGA SEMENIŠČA.....	93
8.1	PROGRAM.....	93
8.1.1	Coning.....	94
8.2	OBLIKOVALSKI KONCEPT	96
8.2.1	Koncept ureditve prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča	98
8.2.2	Koncept ureditve prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča	102
8.3	OPIS KONČNE REŠITVE.....	104
8.3.1	Osrednji prostor prvega predloga ureditve – ureditev prostora, v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča.....	113
8.3.2	Ureditev osrednjega prostora na sodoben način, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča	116
9	SKLEP	119
10	POVZETEK	120
11	VIRI	121
11.1	CITIRANI VIRI.....	121
11.2	OSTALI VIRI.....	125
	ZAHVALA	

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Prikaz prostorskega obsega določenih programov v novih ureditvah območja Baragovega semenišča.....	94
---	----

KAZALO SLIK

Slika 1: Legenda elementov, ki se pojavljajo v shemah zunanosti kulturnih objektov.....	12
Slika 2: Shema zunanosti Lutkovnega gledališča / Šentjakobskega Gledališča (levo);.....	14
Slika 3: Aero posnetek Lutkovnega gledališča / Šentjakobskega Gledališča (Urbinfo, 2015; desno)	14
Slika 4: Trg pred Lutkovnim gledališčem / Šentjakobskim Gledališčem, maj, 2015	15
Slika 5: Shema zunanosti Križank (levo);	16
Slika 6: Aero posnetek Križank (Urbinfo, 2015; desno)	16
Slika 7: Trg francoske revolucije (levo), junij 2015.....	16
Sliki 8: Notranji atrij Križank (desno), junij 2015.....	16
Slika 9: Shema zunanosti Ljubljanskega gradu (levo)	17
Slika 10: Aero posnetek Ljubljanskega gradu (Urbinfo, 2015; desno)	17
Slika 11: Parkiršče pred Ljubljanskim gradom (levo), julij 2015	17
Slika 12: Atrij Ljubljanskega gradu (desno), julij 2015	17
Slika 13: Aero posnetek Cankarjevega doma (Urbinfo, 2015; desno)	18
Slika 14: Shema zunanosti Cankarjevega doma (levo)	18
Slika 15: Trg republike ob Cankarjevem domu (levo), maj 2015	19
Slika 16: Park sveta Evrope (desno), maj 2015.....	19
Slika 17: Shema zunanosti SNG Opera in balet (levo)	20
Slika 18: Aero posnetek SNG Opera in balet (Urbinfo, 2015; desno)	20
Slika 19: Zunanja okolica SNG Opera in Balet (levo), maj 2015	20
Slika 20: Vhod SNG Opera in Balet (desno), maj 2015.....	20
Slika 21: Shema zunanosti Slovenske filharmonije (levo).....	21
Slika 22: Aero posnetek Slovenske filharmonije(Urbinfo, 2015; desno).....	21
Slika 23: Pogled na zgradbo Slovenske filharmonije s Kongresnega trga, julij 2015.....	21
Slika 24: Shema zunanosti SNG Drama Ljubljana (levo).....	22
Slika 25: Aero posnetek SNG Drama (Urbinfo, 2015; desno)	22
Slika 26: Ureditev vhoda SNG Drama Ljubljana (levo), maj 2015	23
Slika 27: Vhod SNG Drama Ljubljana (desno), maj 2015.....	23
Slika 28: Shema zunanosti Mestnega muzeja (levo).....	24
Slika 29: Aero posnetek Mestnega muzeja (Urbinfo, 2015; desno).....	24
Slika 30: Ureditev vhoda Mestnega muzeja (levo), november 2015	24
Slika 31: Trg pred vhodom Mestnega muzeja (desno), november 2015.....	24
Slika 32: Shema zunanosti Mednarodnega grafičnega likovnega centra (levo).....	25
Slika 33: Aero posnetek Mednarodnega grafičnega likovnega centra (Urbinfo, 2015; desno) 25	
Slika 34: Pogled s tivolske promenade do Mednarodnega grafičnega likovnega centra (levo), november 2015.....	25
Slika 35: Pogled s tivolske promenade do Mednarodnega grafičnega likovnega centra (desno), november 2015	25
Slika 36: Shema zunanosti Moderne galerije (levo).....	26
Slika 37: Aero posnetek Moderne galerije (Urbinfo, 2015; desno)	26

Slika 38: Zunanji prostor Moderne galerije (levo), maj 2015	26
Slika 39: Vhod Moderne galerije (desno), maj 2015	26
Slika 40: Shema zunanosti muzejskega kompleksa (levo).....	27
Slika 41: Aero posnetek muzejskega kompleksa (Urbinfo, 2015; desno).....	28
Slika 42: Kletni vhodi muzejskega kompleksa (levo), november 2015	28
Slika 43: Tlakovana površina muzejskega kompleksa (desno), november 2015	28
Slika 44: Ureditev ploščadi muzejskega kompleksa (levo), november 2015.....	28
Slika 45: Etnografski muzej (desno), november 2015	28
Slika 46: Shema zunanosti Metelkove mesta (levo).....	29
Slika 47: Aero posnetek Metelkove mesta (Urbinfo, 2015) (desno).....	29
Slika 48: Zid pred dvoriščem Metelkova mesta (levo), november 2015.....	29
Slika 49 in 50: Vhod na dvorišče Metelkova mesta (desno), november 2015	29
Slika 51: Notranje dvorišče Metelkova mesta (levo), november 2015	30
Slika 52: Skulpture na dvorišču Metelkova mesta (desno), november 2015	30
Slika 53: Notranje dvorišče Metelkova mesta (levo), november 2015	31
Slika 54: Skulpture na dvorišču Metelkova mesta (desno), november 2015	31
Slika 55: Vhod Narodnega muzeja (levo), november 2015	31
Slika 56: Pročelna fasada Narodnega muzeja (desno), november 2015.....	31
Slika 57: Shema zunanosti Cekinovega gradu (levo).....	32
Slika 58: Aero posnetek Cekinovega gradu (Urbinfo, 2015; desno).....	32
Slika 59: Pogled s parka proti Cekinovemu gradu (levo), november 2015.....	32
Slika 60: Vhod Cekinovega gradu (desno), november 2015.....	32
Slika 61: Shema zunanosti Narodne galerije (levo)	33
Slika 62: Aero posnetek Narodne galerije (Urbinfo, 2015; desno)	33
Slika 63: Protokolarni vhod Narodne galerije (levo), november 2015.....	34
Slika 64: Vhod Narodne galerije (desno), november 2015	34
Slika 65: Shema zunanosti Bežigradske galerije (levo)	35
Slika 66: Aero posnetek Bežigradske galerije 1 (Urbinfo, 2015; desno)	35
Slika 67: Ulica ob Bežigradski galeriji 1 (levo), november 2015	35
Slika 68: Vhod Bežigradske galerije 1 (desno), november 2015	35
Slika 69: Shema zunanosti Bežigradske galerije 2 (levo);	36
Slika 70: Aero posnetek Bežigradske galerije 2 (Urbinfo, 2015) (desno)	36
Slika 71: Vhod Bežigradske galerije 2 (levo), november 2015.....	36
Slika 72: Ulica ob vhodu Bežigradske galerije 2 (desno), november 2015	36
Slika 73: Shema zunanosti Mestne galerije Ljubljana (levo).....	37
Slika 74: Aero posnetek Mestne galerije Ljubljana (Urbinfo, 2015; desno).....	37
Slika 75: Ulica ob Mestni galeriji Ljubljana (levo), november 2015.....	37
Slika 76: Vhod Mestne galerije Ljubljana (desno), november 2015.....	37
Slika 77: Shema zunanosti Jakopičeve galerije (levo)	38
Slika 78: Aero posnetek Jakopičeve galerije (Urbinfo, 2015; desno)	38
Slika 79: Ulica ob vhodu Jakopičeve galerije (levo), november 2015	39

Slika 80: Vhod Jakopičeve galerije (desno), november 2015	39
Slika 81: Shema zunanosti Galerije Vžigalica (levo).....	40
Slika 82: Aero posnetek Galerije Vžigalica (Urbinfo, 2015; desno).....	40
Slika 83: Trg pred Galerijo Vžigalica (levo), november 2015	40
Slika 84: Vhod Galerije Vžigalica (desno), november 2015	40
Slika 85: Shema zunanosti Mestnega gledališča ljubljanskega (levo)	41
Slika 86: Aero posnetek Mestnega gledališča ljubljanskega (Urbinfo, 2015; desno)	41
Slika 87: Vhod z ulice v pasažo (levo), maj 2015	42
Slika 88: Pasaža z vhodom v Mestno gledališče Ljubljansko (desno), maj 2015	42
Slika 89: Shema zunanosti Art centra Pionirskega doma (levo)	43
Slika 90: Aero posnetek Art centra Pionirskega doma (Urbinfo, 2015; desno)	43
Slika 91: Vhod Arta centra (levo), junij 2015	43
Slika 92: Pogled iz vhoda Art centra proti cesti (desno), junij 2015.....	43
Slika 93: Shema zunanosti Gledališča Glej (levo)	44
Slika 94: Aero posnetek Gledališča Glej (Urbinfo, 2015; desno)	44
Slika 95: Zunanja fasada gledališča Glej (levo), julij 2015.....	44
Slika 96: Vhod v pasažo Gledališča Glej z ulice (desno), julij 2015	44
Slika 97: Shema zunanosti Mini Teatra (levo)	45
Slika 98: Aero posnetek Mini Teatra (Urbinfo, 2015; desno).....	45
Slika 99: Ulica ob vhodu Mini teatra (levo), junij 2015.....	45
Slika 100: Objekt Mini teatra, glavni vhod (desno), junij 2015.....	45
Slika 101: Shema zunanosti Galerije ŠKUC (levo)	46
Slika 102: Aero posnetek Galerije ŠKUC (Urbinfo, 2015; desno)	46
Slika 103: Ulica ob Galeriji ŠKUC (levo), november 2015	47
Slika 104: Vhod Galerije ŠKUC (desno), november 2015	47
Slika 105: Shema zunanosti Španskih borcev (levo)	48
Slika 106: Aero posnetek Španskih borcev (Urbinfo, 2015) (desno).....	48
Slika 107: Zunanost Španskih borcev (levo), november 2015.....	48
Slika 108: Vhod Španskih borcev (desno), november 2015	48
Slika 109: Shema zunanosti Slovenske kinoteke (levo).....	49
Slika 110: Aero posnetek Slovenske kinoteke (Urbinfo, 2015; desno).....	49
Slika 111: Poudarjen vhod Slovenske kinoteke (levo), november 2015.....	49
Slika 112: Ulica ob Slovenski kinoteki (desno), november 2015	49
Slika 113: Shema zunanosti Centra urbane kulture (levo)	50
Slika 114: Aero posnetek Centra urbane kulture (Urbinfo, 2015; desno).....	50
Slika 115: Zunanost Centra urbane kulture (levo), november 2015	50
Slika 116: Vhod Centra urbane kulture (desno), november 2015	50
Slika 117: Shema prostostoječega kulturnega objekta z odprto površino ob objektu (levo)....	51
Slika 118: Shema kulturnega objekta z odprto površino, oblikovano kot artij (desno)	51
Slika 119: Shema kulturnega objekta, ki ima odprto površino pred glavnim vhodom v kulturni objekt	52

Slika 120: Shema kulturnega objekta v nizu (levo).....	53
Slika 121: Shema kulturnega objekta z notranjim atrijem (desno)	53
Slika 122: Shema kulturnega objekta, ki nima zunanjega prostora.....	54
Slika 123: Območje obdelave z okolico, ortofoto	57
Slika 124: Prostor ob ožjem območju obdelave	58
Sliki 125: Zelene površine Severnega mestnega parka ob glavni sprehajalni poti (levo), maj, 2015	59
Sliki 126: Igrala Severnega mestnega parka (desno), maj, 2015.....	59
Slika 127: Zeleni vrtovi soseske vil (levo), november 2015	59
Slika 128: Prometna ureditev soseske vil ob SMP (desno), november 2015.....	59
Slika 129: Glavna pot pokopališča Navje (levo), november 2015	60
Slika 130: Nagrobniki na pokopališču Navje (desno), november 2015	60
Slika 131: Gospodarsko razstavišče z območja obdelave (levo), april 2015	60
Slika 132: Poslovna stavba Slovenijalesa z območja obdelave (desno), april 2015	60
Slika 133: Prikaz sprememb območja od leta 1808 do leta 1941.....	61
Slika 134: Načrti Branka Simčiča za GR leta 1954 (Šlajmer, M., 1960;65) (levo)	62
Slika 135: Zazidalni načrt Milana Miheliča, za območje GR leta 1967 (Bernik, S., 1980;34) (desno).....	62
Slika 136: Načrt zmagovalne rešitve natečaja za Južni Bežigrad leta 1984 (levo)	64
Slika 137: Prenovitev načrta za isto območje leta 2002 (sredina).....	64
Slika 138: Prikaz trenutnega stanja obravnavanega območja (desno), (Inštitut za kakovost bivanja, 2015)	64
Slika 139: Prikaz sestavnih delov Baragovega semenišča	64
Slika 140: Pritličje Baragovega semenišča, prvotni načrti Jožeta Plečnika iz leta 1936 (European theatre architecture, 2015)	65
Slika 141: Aksonometrija Baragovega semenišča, po prvotnih načrtih Jožeta Plečnika (Muzej za arhitekturo in oblikovanje, 2015)	66
Slika 142: Južni del Baragovega semenišča (levo), maj 2015	67
Slika 143: Zahodni vhod v Baragovo semenišče (desno), maj 2015	67
Slika 144: Prostori Slovenskega mladinskega gledališča, april 2015	67
Slika 145: Vhod v prostore Pionirskega doma, maj 2015	68
Slika 146: Vhod Festivalne dvorane, maj 2015.....	69
Slika 147: Vhod v študentski dom, maj 2015.....	69
Slika 148: Prikaz sestavnih delov okolice Baragovega semenišča.....	70
Slika 149: Manjši poslovni objekt (levo), maj 2015	71
Slika 150: Objekt Stare pošte (desno), maj 2015	71
Slika 151: Degradirano območje na območju obdelave, april 2015.....	72
Slika 152: Pogled na Neubergerjevo vilo (levo), maj 2015	72
Slika 153: Vhod Neubergerjeve vile (desno), maj 2015	72
Slika 154: Po OPN predvideni posegi v prostor Baragovega semenišča, ter upoštevanje ostalih predpisov.....	73

Slika 155: Nizanje elementov ob travnato ploskev na primeru Plečnikove ureditve parka Zvezda, (Suhadolnik, 2009; 233).....	75
Slika 156: Živa meja namesto zidu pri Plečnikovi ureditvi levega brega Gradaščice pred Trnovskim mostom, v 30-ih letih (Krečič, 1997:119; levo).....	75
Slika 157: Vzpenjavke preraščajo grajene strukture v Plečnikovem parku ob južnem obzidju Križank (Gruden, 2012;32; desno)	75
Slika 158: Shema gruče dreves v Plečnikovi ureditvi Križank (levo).....	76
Slika 159: Shema »naravno« postavljene drevnine v Plečnikovi ureditvi gradu parka Zvezda v Pragi (desno)	76
Slika 160: Slika drevoreda ob Gradaščici (levo)	76
Slika 161: Shema drevoreda v Plečnikovi ureditvi nabrežja ob Gradaščici (desno).....	76
Slika 162: Členjenje prostora s stebri pri Plečnikovi preureditvi Križank (levo) maj, 2015....	77
Slika 163: Urbana oprema v Plečnikovem sprehajališču v Tivoliju (desno), maj, 2015.....	77
Slika 164: Shema Plečnikovega oblikovanja Kongresnega trga – utrjena površina, ob kateri so manjši elementi	77
Slika 165: Ureditev reliefa ob vodnem elementu, na primeru Plečnikove ureditve korita Gradaščice	78
Slika 166: Shema Plečnikove ureditve Gradaščice v Trnovem (desno).....	78
Slika 167: Prikaz kontrasta med grajenim in zasajenim gradivom na načrtu Plečnikove promenade v Tivoliju.....	78
Slika 168: Kontrast med formalno postavitvijo svetil in neformalno zasaditvijo vegetacije na Plečnikovi ureditvi promenade v Tivoliju, junij 2015	79
Sliki 169 in 170: Steber kot poudarek v prostoru na primeru ureditve Šentjakobskega trga (levo); dominantna postavitev Plečnikove piramide na prehodu od Rimskega zidu na Murnikovo ulico (maj 2015; desno)	79
Slika 171: Uporaba zaporedja v Plečnikovem načrtu Šentjakobskega trga (levo).....	80
Slika 172: Ponavljanje urbane opreme pri Plečnikovem sprehajališču v Tivoliju (desno), maj 2015	80
Slika 173: Stopnjevanje kamnitih blokov v skici Plečnikove zamisli Napoleonovega spomenika (Gruden, 2012;49)	80
Slika 174: Linijska uporaba drevnine stožčastega habitusa v Plečnikovem drevoredu laških topolov ob zadnji fasadi Filharmonije (Gruden, 2012;64; levo)	81
Slika 175: Plečnikov poudarek smeri in vnašanje ritma v prostor z linijsko postavitvijo kamnitih valjev ob ribniku (Hrausky in sod., 1998:176; desno)	81
Slika 176: Uporaba drevnine kot se uporabljajo grajeni elementi, v skici Plečnikove neuresničene ideje Aleksandrovih propilej in Južnega trga (levo).....	82
Slika 177: Plečnikova uporaba žive meje namesto grajenega zida, na Žalah leta 1940 (Hrausky in sod., 1996:201; desno).....	82
Slika 178: Prikaz postavitve dreves, s katerimi se skrivajo pogledi na arhitekturo na Plečnikovi tlorisni študiji Vrta vseh svetih v Ljubljani	82

Slika 179: Ploskev, na kateri so manjši elementi (svetila, klopi, stebri), na primeru Plečnikove ureditve promenade v Tivoliju.....	82
Slika 180: Postavitev manjšega arhitekturnega elementa v zunanji prostor, na primeru Plečnikovega baldahina z leseno pergolo, spomenik Gregorčiču (Hrausky in sod., 1996:34)..	83
Slika 181: Analza dejanskega stanja območja obdelave	85
Slika 182: Urejena cesta do podzemne garaže (levo), november 2015	86
Slika 183: Zaraščena površina zahodno od pokopališča Navje (desno), november 2015...	86
Slika 184: Vzhodna stranica objekta Slovenijales, ki meji na območje obdelave (levo), april 2015.....	86
Sliki 185: Dvorišče GR z ograjo, ki meji na zahodno stran območja obdelave (desno), november 2015	86
Slika 186: Obnovljen objekt Stare pošte, v katerem je nova dvorana Slovenskega mladinskega gledališča, november 2015	87
Slika 187: Neobnovljeni del objekta Stara pošta, maj 2015)	87
Slika 188 : Urejeno parkirišče na Linhartovi cesti (levo), maj 2015.....	88
Slika 189 : Urejeno parkirišče ob Neubergerjevi vili (desno), maj 2015	88
Slika 190: Dvozna pot ob vhodu študentskega doma (levo), maj 2015;	88
Slika 191: Dvozna pot ob vhodu v Festivalno dvorano (desno), april 2015;	88
Slika 192: Fasada Baragovega semenišča, južna stran (levo), maj 2015	89
Slika 193: Vzhodni del Baragovega semenišča (desno), maj 2015.....	89
Slika 194: Zelenica med vhodom Študentskega doma in Pionirskega doma (levo), maj 2015	89
Slika 195: Zaključek zelenice pred vhodom Pionirskega doma (desno), maj 2015.....	89
Slika 196: Diagram medsebojnega vpliva dejavnosti.....	91
Slika 197: Diagram dejavnikov pri izdelavi novega programa	93
Slika 198: Programski coning	95
Slika 199: Prikaz upoštevanja načel reprezentančnosti pri oblikovanju zunanjega prostora Baragovega semenišča.....	97
Slika 200: Diagram novo urejenega prostora, ki je dostopen in odprt za širšo javnost.....	98
Slika 201: Linijska uporaba drevnine stožčastega habitusa v takih razmikih, da je habitus dobro viden, na načrtu nove ureditve	99
Slika 202: Poudarek smeri in vnašanje enakomernega ritma v prostor z linijsko postavitvijo elementov na načrtu nove ureditve	99
Slika 203: Prikaz utrjene ploskve, na kateri so manjši elementi, na primeru nove ureditve	100
Slika 204: Prikaz paviljona v zunanjem prostoru, na primeru nove ureditve.....	100
Slika 205: Koncept nove ureditve v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča.....	101
Slika 206: Prikaz glavnih smeri v prostoru in ostalih pomembnih segmentov današnje tlorisne zasnove	102

Sliki 207 in 208: Prikaz glavnih krožnih linij na načrtu zmagovalne rešitve natečaja za Južni Bežigrad leta 1984 (levo); spremembe, ki jih predvidevata OPN in OPPN16 onemogočajo izvedbo zmagovalne rešitve natečaja za Južni Bežigrad leta 1984 (desno)	103
Slika 209: Koncept nove ureditve s sodobnim oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča.....	104
Slika 210: Prikaz ureditve prostora, v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča.....	105
Slika 211: Prikaz ureditve prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča.....	106
Slika 212: Tloris ureditve prostora, v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča.....	107
Slika 213: Tloris ureditve prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča.....	108
Slika 214: Prikaz severnega prostora pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča	109
Slika 215: Prikaz severnega prostora pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča	110
Slika 216: Prikaz okolice Baragovega semenišča pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča	111
Slika 217: Prikaz okolice Baragovega semenišča pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča	111
Slika 218: Prikaz jugo zahodnega dela pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča	112
Slika 219: Prikaz jugo zahodnega dela pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča	112
Slika 220: Prikaz osrednjega prostora prvega predloga ureditve	113
Slika 221: Razstavni paviljoni pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča.....	114
Slika 222: Vodni element pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča.....	114
Slika 223: Železna premična konstrukcija pri ureditvi v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča	115
Slika 224: Središčni vodnjak pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča.....	115
Slika 225: Prikaz osrednjega prostora drugega predloga ureditve	116
Slika 226: Zaprti paviljoni pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča.....	117
Slika 227: Vodni element z zasaditvijo pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča	117
Slika 228: Odprti paviljoni ob zelenici pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča	118

1 UVOD

Kulturni objekti so pomemben del mesta, saj s kulturnimi dejavnostmi bogatijo kakovost življenja posameznikov. Dostopnosti, prepoznavnosti, kakovosti in raznolikosti pa ne določa le kulturna vsebina znotraj objekta, veliko vlogo nosi tudi objekt sam in njegova reprezentativna okolica. Ta mimoidočim nakaže pomembnost in mogočnost kulturne vsebine, ki se izvaja znotraj objekta.

Na oblikovanje zunanjih prostorov kulturnih objektov vplivajo različni dejavniki, kot so umestitev v prostor, velikost prostora, namenjenega kulturni dejavnosti in finančna sredstva. S primernim oblikovanjem zunanjega reprezentančnega prostora kulturnega objekta so ljudje opozorjeni, da so v njegovi bližini. Ponujena jim je možnost raziskovanja določene kulturne dejavnosti.

Ljubljana kot glavno mesto, prestolnica republike Slovenije, je tudi kulturno središče, kar daje njenemu značaju poseben ton. Mesto je urejeno po srednjeevropskih vzorih, logično zgrajeno in prijetno za bivanje. Deloma zaradi mesta samega, njegove sestave in posebnosti, deloma pa zaradi vloge slovenske metropole, je Ljubljana turistično privlačno mesto, veliko gostov prihaja tudi zaradi kulturnih prireditev. Celotno ožje mestno središče s prenovo dobiva trgovinski in kulturni značaj, ki se nenehno razkriva v posameznih segmentih. V strnjenem centru mesta je večina državno pomembnih kulturnih objektov, zato v privlačen kulturni objekt pogosto vstopi tudi naključni obiskovalec.

Številne galerije, muzeji in gledališča opravljajo pomembno kulturno poslanstvo. So nepogrešljiv del mesta in so navadno dobro poznani prebivalcem. Z javnimi prostori zaokrožujejo oblikovanje ožjega mestnega središča. Pri oblikovanju kulturnih objektov in njihovih zunanjih reprezentančnih prostorov se najpogosteje soočamo s problemom strnjenosti, saj so kulturni objekti navadno del upravnega in kulturnega središča. Okolico objektov pogosto zasedajo ostale funkcije mesta ter drugi objekti, parkirišča in poti. Taka ureditev zaseda prostor, namenjen reprezentančnemu prostoru, zato obstaja možnost, da kulturni objekti ne pridejo do izraza. Ustrezno oblikovanje reprezentančnega prostora poudarja njegovo prepoznavnost in prispeva k oblikovanju kakovostnega javnega mestnega odprtega prostora.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Problemi reprezentančnih prostorov pred kulturnimi objekti v centru mesta so vezani predvsem na pomanjkanje prostora za ustrezno ureditev, s katero bi poudarili pomen objekta in privabili ljudi k raziskovanju in obisku kulturne dejavnosti. V nalogi je obravnavana

Ljubljana, v kateri je tudi kulturni objekt Baragovo semenišče¹. Kot ugotavljajo Grilc in sod. (2012), je kultura v Ljubljani pomemben del mesta zaradi socialnih in izobraževalnih funkcij, pa tudi turističnih in estetskih. Zaradi nedoslednega izvajanja dolgoročnih prostorskih planov, ki dostikrat niti ne predvidevajo reprezentančnih prostorov pred kulturnimi objekti, prihaja do neprepoznavnosti le-teh.

Naloga se ukvarja s problemom zunanjega prostora kulturnih objektov v strnjenem mestnem središču in ponudi predlog oblikovanja reprezentančnega prostora okrog Baragovega semenišča. V preteklosti so bili za ta prostor že izdelani različni predlogi ureditev, vendar niso bili nikoli do konca izvedeni zaradi nenehnega spreminjanja občinskih planov. Problem prostora je predvsem njegova neurejenost in degradacija. Kljub pomembnim kulturnim in gospodarskim objektom prostor ni urejen reprezentančno, na njem so objekti z različnimi funkcijami, aktivnostmi in različnimi potrebami po zunanjem prostoru. Tako je pri reševanju problema treba enakovredno upoštevati vse dejavnike in zagotoviti ustrezen zunanji prostor tako, da se aktivnosti v prostoru ne izključujejo med seboj. Zaradi strnjenosti in pomanjkanja prostora je pomemben premislek o maksimalni izkoriščenosti prostora in tesni povezavi reprezentančnega prostora z arhitekturo in notranjostjo objekta. Reprezentančni prostor zahteva interaktivni koncept za prizorišča različnih gospodarskih in kulturnih aktivnosti, omejen prostor mora postati območje raziskovanja za naključne obiskovalce, ki je varno ter zaščiteno pred hrupom in kaosom mesta.

1.2 DELOVNA HIPOTEZA

Magistrska naloga temelji na naslednjih hipotezah:

- Kulturni objekti znotraj strnjenega mestnega središča se velikokrat soočajo s pomanjkanjem zunanjega prostora. Tako mora biti postavitev v prostor zelo premišljena in zunanji prostor oblikovan tako, da kljub manjšim zunanjim površinam deluje reprezentančno.
- Ustrezno oblikovan prostor pred kulturnim objektom poudari pomembnost arhitekturne zgradbe in njene notranje vsebine, pritegne več ljudi in hkrati soustvari kakovosten in dinamičen javni mestni odprti prostor.

¹ Baragovo semenišče je uradno ime Plečnikove stavbe na Vilharjevi cesti 11, ki se uporablja v uradnih predpisih in zajema vse dele stavbe – Pionirski dom, Festivalno dvorano, Slovensko medinsko gledališče in študentski dom.

- Prostor pred objektom Baragovega semenišča bo s primernim oblikovalskim pristopom, ki poudarja kulturno funkcijo objekta in njegovo pomembnost v slovenski kulturi, pritegnil več ljudi. Novi zunanji reprezentančni kulturni prostor bo namenjen različnim javnim funkcijam in bo reprezentativno predstavljal kulturne dejavnosti, ki se odvijajo v objektu.

1.3 NAMEN IN CILJI NALOGE

Namen magistrskega dela je opozoriti na pomembnost primerne oblikovanja zunanjega prostora pred kulturnimi objekti, poudariti probleme in nepravilnosti pri oblikovanju le teh ter na primeru širšega območja Baragovega semenišča ustvariti primer dobre prakse oblikovanja zunanjega prostora kulturnega objekta. Primerno oblikovan prostor pred kulturnim objektom deluje reprezentativno in zadošča potrebam javnosti glede odprtega prostora v mestu. Opozarja mimoidoče na kulturne dejavnosti, ki se odvijajo v notranjosti objekta in ustrezno povezuje vse druge funkcije danega prostora.

Cilji:

- poudariti pomembnosti primerne oblikovanja zunanjega prostora pred kulturnim objektom,
- prikaz problemov in nekaterih uspešnih rešitev oblikovanja zunanjega prostora kulturnih objektov na primerih v Ljubljani,
- oblikovanje predloga ureditve širšega prostora pred Baragovim semeniščem v Ljubljani na podlagi ugotovitev iz splošnega dela naloge.

1.4 METODA DELA

Magistrsko delo je sestavljeno iz dveh delov.

Prvi, bolj splošni del zajema:

- pregled ključne literature, ki se navezuje na kulturne objekte, reprezentančni prostor ter javni mestni odprti prostor,
- opredelitev iztočnic in usmeritev pri oblikovanju zunanjega reprezentančnega prostora kulturnega objekta kot javnega mestnega odprtega prostora na podlagi strokovnih virov,
- opredelitev meril za izbor primerov oblikovanja zunanjega reprezentančnega prostora kulturnih objektov,
- pregled izbranih primerov oblikovanja zunanjih prostorov ob kulturnih objektih v Ljubljani.

V drugem delu naloge sledi:

- pregled in upoštevanje veljavnih zakonskih določil ter načrtovalskih predlogov za dani prostor, izdelanih med leti 1984 in 2014,
- ogled, inventarizacija in analiza prostora obdelave,
- pregled načinov Plečnikovega oblikovanja zunanjega prostora,
- opredelitev rab, funkcij in potreb, ki so za prostor nujne oziroma primerne,
- aplikacija pridobljenega znanja na dano območje obdelave,
- izdelava dveh načrtovalskih predlogov.

2 OPREDELITEV OSNOVNIH POJMOV

V nadaljevanju so razčlenjeni pojmi, ki jih je treba pri oblikovanju zunanjega reprezentančnega prostora kulturnega objekta razumeti in upoštevati.

2.1 KULTURNI OBJEKT

Besedna zveza kulturni objekt se v magistrski nalogi nanaša na objekt ali stavbo, v kateri se izvajajo kulturne dejavnosti (muzeji, gledališča, knjižnice, kulturni depoji, ateljeji, plesne dvorane, prireditvene dvorane, itd.).

Kulturne dejavnosti so lahko zelo različne in imajo različne prostorske zahteve. Magistrska naloga se navezuje na Baragovo semenišče, tako so v nalogi obravnavani predvsem tisti kulturni objekti, v katerih se izvajajo podobne kulturne dejavnosti, kot v Baragovem semenišču. Pojem kulturni objekt se v okviru naloge tako nanaša predvsem na muzeje, gledališča, mladinske kulturne domove in prireditvene dvorane.

2.2 REPREZENTANČNI PROSTOR

Razlaga besede reprezentativen po Priročnem slovarju tujk (2005:711):

reprezentativen -vna -o [fr. *representatif*] 1. ki predstavlja, ki zastopa 2. *fig.* dostojanstven 3. namesten; predstavniški, zastopstven ~i sistem -ega -a *m* ustavna ureditev pri kateri ljudstvo s svojimi predstavniki sodeluje pri državnih zadevah (npr. pri zakonodaji).

Beseda reprezentativen po Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2014:434):

reprezentativen -vna -o prid. (i) 1. *ki v najvišji meri posreduje lastnosti, značilnosti koga česa*: ti podatki so reprezentativni; za razstavo so izbrali po eno reprezentativno delo znanih slikarjev / knjiž. anketirati reprezentativno skupino prebivalstva *vzorčno, tipično* / knjiž. reprezentativna knjižna izdaja *razkošna*; knjiž. reprezentativna večerna obleka *izbrana, boljša*; na tak sestanek bi morali poslati kako bolj reprezentativno osebnost *pomembno, ugledno*; reprezentativna stavba *veličastna, mogočna...*

Zupan (2008) in Manfreda (2009) v svojih diplomskih delih ugotavljata, da se reprezentančni prostor navezuje na pomemben objekt, ki je v njegovi neposredni bližini. Zaradi mogočnosti in razlikovanja od okolice ljudi opozarja nase in na pomembnost objekta, na katerega se navezuje. Objektu in okolici doda estetsko vrednost ter poudarja bistvo objekta. Reprezentančni prostor v neki meri razkriva dogajanje v objektu, tako mimoidoče še dodatno pritegne in »vabi« k vstopu.

S pravilnim oblikovanjem je prebivalcem ponujen nov, kakovostno oblikovan javni mestni odprti prostor, prilagojen potrebam sedanjega časa in uporabnikom.

2.3 JAVNI PROSTOR

Ključna opredelitev javnega prostora je, da je javno dostopen ljudem vseh slojev. Kot navaja Jankovičeva (2012), javni prostor v svoji definiciji zajema veliko različnih prostorov, od vrtcev, šol, nakupovalnih prostorov, parkov itd. Del javnega prostora je tudi javni mestni odprti prostor, sem spadajo parki, trgi,, sprehajalne poti, otroška igrišča, podhodi, ulice, ploščadi itd. Naloga se zaradi lastnosti zunanjega reprezentančnega prostora nanaša predvsem na trge, ploščadi in parkovne ureditve. Taki prostori se po velikosti, obliki in funkciji med seboj zelo razlikujejo, s primernim oblikovanjem pa omogočajo različne rabe prostora.

Reprezentančni prostor pred kulturnim objektom je primarno namenjen poudarjanju kulturnega objekta, na katerega se navezuje, vendar je odprt za vse ljudi in je tako del **javnega mestnega odprtega prostora**.

Definicije in razmišljanja o javnem mestnem odprtem prostoru nekaterih avtorjev, jasno prikazujejo, kako kompleksen je ta pojem.

Lehrer (2007) o javnem prostoru razmišlja kot o prostoru, ki ga definirajo trije vidiki:

- *prvi vidik je fizičen*, nanaša se na urbanistično načrtovanje in oblikovanje prostora. Sporoča, kateri elementi so v prostoru in kako so razporejeni. Pripisuje pomembnost dobremu oblikovanju prostora,
- *drugi vidik je socialen*, navezuje se na družbene odnose v javnem prostoru. Ustvarja se z dejavnostmi, ki jih ljudje izvajajo na določenem prostoru,
- *tretji vidik je simbolni*, nanaša se na skupne spomine določene skupine ljudi, ki zaradi teh spominov nekaterim dejavnikom prostora pripisujejo posebno vrednost.

Goličnik (2006; 56) ugotavlja: »Javni mestni odprti prostori in njihova raba so kompleksen pojav. Na utrip prostora vplivajo tako prostorski kot človeški dejavniki. Razlogi in način vključevanja posameznikov in skupin v odprte prostore v mestu in s tem povezana pravila rabe, programske, morfološke in strukturne značilnosti prostora, življenjsko obdobje uporabnikov in njihov socialni status, vplivajo na uspešnost prostora.«

V nadaljevanju Goličnik (2006) razčleni, kakšen mora biti javni mestni odprti prostor, da pritegne pozornost čim več ljudi in tako zaživi:

- prostor namenjen pešcu: omogoča hojo, prostor za sedenje, počitek in je poln zanimivosti, ki pešca pritegnejo,

- osredotočen na uporabnika: pri oblikovanju upošteva njegovo starost in potrebe,
- upošteva vrsto dejavnosti, ki je v prostoru.

Goličnik (2006) sporoča, kako pomembno je, da načrtovan prostor ni podvržen le estetiki, temveč upošteva tudi potrebe ljudi. To je lahko izvedeno le, če oblikovalec dobro pozna publiko, ki ji prostor namenja in ponudi elemente, s katerimi bodo lahko v prostoru izvajali želene aktivnosti. To je nemogoče izvesti v polni meri, saj je prostor dostopen vsem ljudem, zato ni možno predvideti, poznati in upoštevati potreb prav vseh potencialnih uporabnikov javnega mestnega prostora.

Pri oblikovanju reprezentančnega prostora pred kulturnim objektom se soočamo z oblikovanjem javnega mestnega odprtega prostora, zato se poslužujemo nekaterih ugotovitev in razmišljanj o javnem mestnem odprtem prostoru. Povzeli smo nekatere smernice za oblikovanje javnega mestnega prostora:

- poznavanje ciljne skupine uporabnikov in njihovih prostorskih potreb: nemogoče je poznati vse uporabnike javnega prostora, vendar se nekateri lahko predvidijo (udeleženci kulturnih dejavnosti, zaposleni v kulturnem objektu) in tako se lahko upoštevajo njihove prostorske potrebe,
- predvidene aktivnosti: s primernim oblikovanjem prostora omogočimo izvajanje tistih aktivnosti, ki niso moteče za dejavnosti znotraj kulturnega objekta in ne kvarijo ugleda reprezentančnega prostora kulturnega objekta,
- simbolika: z vnosom simbolike v prostor nagovorimo določeno skupino ljudi, ji damo občutek pripadnosti in povezanosti.

3 REPREZENTANČNI PROSTOR KOT JAVNI PROSTOR PRED KULTURNIM OBJEKTOM NIH POJMOV

Reprezentančni prostor pred kulturnim objektom je del javnega mestnega odprtega prostora, zato upoštevamo načela oblikovanja javnega mestnega odprtega prostora ter načela oblikovanja reprezentančnega prostora. Ustrezne lastnosti reprezentančnega prostora ohranimo tako, da oblikujemo prostor, primeren za aktivnosti, ki ne nasprotujejo načelom reprezentančnosti in ne motijo dejavnosti, ki se izvajajo znotraj objekta.

Pri oblikovanju reprezentančnega zunanjskega prostora se upošteva:

- načela reprezentančnega prostora,
- primerne dejavnosti,
- potrebe predvidenih uporabnikov.

3.1 OBLIKOVANJE REPREZENTANČNEGA PROSTORA

Reprezentančni prostor kulturnega objekta je vezan na objekt v njegovi okolici, opozarja na njegovo pomembnost, deluje razkošno, ugledno in mogočno. Za primerno oblikovanje reprezentančnega prostora je treba razumeti njegovo bistvo – reprezentativno predstavljanje objekta, na katerega se navezuje.

Načela oblikovanja reprezentančnega prostora:

- poudarja pomembnost objekta, na katerega se navezuje,
- se razlikuje od okolice, kar opozarja na njegovo pomembnost,
- odseva lastnosti in značilnosti objekta ter njegovo vsebino,
- deluje razkošno, ugledno in mogočno,
- dodaja estetsko vrednost objektu.

Z upoštevanjem teh načel se oblikuje prostor z različnimi slogovnimi elementi tako, da ta deluje reprezentativno.

3.2 OPREDELITEV DEJAVNOSTI NA REPREZENTANČNEM PROSTORU

Reprezentančni prostor pred kulturnim objektom je oblikovan tako, da ponuja možnosti izvajanja različnih dejavnosti, pri tem se upošteva specifika oblikovanja takšnega prostora.

Lastnosti primernih dejavnosti:

- temeljijo na predvidenih potrebah znanih uporabnikov prostora (zaposlenih v kulturnem objektu, obiskovalcev kulturnih prireditev in mimoidočih),

- omogočajo neovirano izvedbo kulturnih dejavnosti znotraj objekta (ne smejo biti preglasne ali drugače moteče),
- ne smejo biti v konfliktu z načeli oblikovanja reprezentančnega prostora (ne smejo izničiti razkošnega, uglednega in mogočnega videza reprezentančnega prostora),
- lahko se navezujejo na kulturno vsebino, ki se izvaja znotraj objekta (predviden prostor za prireditve, ustvarjanje ali razstavljanje na prostem).

3.3 OPREDELITEV UPORABNIKOV JAVNEGA MESTNEGA ODPRTEGA PROSTORA PRED KULTURNIM OBJEKTOM

Oblikovanje in funkcionalnost reprezentančnega prostora pred kulturnim objektom, ki je oblikovan kot javni mestni odprti prostor, se v veliki meri navezuje na uporabnike prostora. Nanaša se na njihove potrebe in čas zadrževanja v prostoru. Nemogoče je, da bi oblikovalec predvidel vse uporabnike tega prostora in jih upošteval pri oblikovanju. Ker pa se oblikovan prostor navezuje na kulturni objekt, v katerem se izvajajo kulturne dejavnosti, so v določeni meri potrebe obiskovalcev kulturnih prireditev in zaposlenih predvidljive. Tako je moč ustvariti prostor, ki zadovoljuje potrebe večine uporabnikov.

V grobem se uporabniki takega prostora delijo na tri večje skupine: zaposlene v kulturnem objektu, obiskovalce kulturnih prireditev in mimoidoče.

3.3.1 Zaposleni v kulturnem objektu

Zaposleni so vsakodnevni obiskovalci prostora, v njem preživljajo veliko svojega časa, tako znotraj objekta kot v njegovi okolici.

Pomen zunanjega prostora pred kulturnim objektom za zaposlene:

- zaradi narave svojega dela se redno zadržujejo v bližini kulturnega objekta,
- zunanji prostor jim pomeni oddih in preživljanje odmora,
- zunanji prostor lahko uporabijo kot delovni prostor.

3.3.2 Obiskovalci kulturnih prireditev

Obiskovalci prireditev in drugi naključni obiskovalci kulturnega objekta se na prostoru zadržujejo različno dolgo, vendar manj časa kot zaposleni.

Pomen zunanjega prostora pred kulturnim objektom za obiskovalce:

- razločno zaznavanje prostora in njegovih pomembnih elementov,
- poudarek vhodov,
- razumevanje funkcionalne logike prostora,
- dostopnost,
- prostor oddiha in priprave na dožemanje kulturne dejavnosti, ki jo bodo obiskali,
- prostor neformalnega druženja pred dogodkom,
- zbiranje in oddih v umirjenem okolju.

3.3.3 Mimoidoči

Pri oblikovanju reprezentančnega prostora kot javnega mestnega odprtega prostora je upoštevano dejstvo, da s primernim oblikovanjem poleg zaposlenih in obiskovalcev pritegne tudi ostale ljudi. Veliko število mimoidočih prinaša možnosti novih interakcij, ne glede na to, ali se v prostoru zadržijo dlje časa ali ga le prečijo.

Načini uporabe zunanjega prostora pred kulturnim objektom za mimoidoče:

- prehod – kratkotrajna raba prostora,
- javni odprti prostor – dolgotrajna raba prostora, na katerem se izvajajo različne zunanje dejavnosti kot so: sprehod, uživanje v zunanjem okolju, posedanje v senci, sončenje, otroška igra, izvajanje uličnih umetnosti itd.

Le s poznavanjem vseh skupin uporabnikov lahko oblikovan prostor deluje reprezentančno do objekta, na katerega se navezuje in hkrati zadovolji potrebe večine uporabnikov prostora. Tako pripomore k pozitivni izkušnji uporabnika prostora.

4 PRIMERI OBLIKOVANJA REPREZENTANČNEGA PROSTORA PRED IZBRANIMI KULTURNIMI OBJEKTI

V nadaljevanju magistrskega dela so predstavljeni nekateri primeri oblikovanja reprezentančnega prostora pred kulturnimi objekti. Izbrani so po vnaprej določenih kriterijih, nato so na podlagi pregledanih primerov ugotovljeni glavni načini postavitve kulturnega objekta v prostor in elementi, ki se uporabljajo pri oblikovanju kulturnega prostora.

Cilj analize primerov je zbrati načine postavitve kulturnih objektov in njihovih odprtih prostorov. Na podlagi opisov so zbrani elementi, ki se uporabijo pri oblikovanju reprezentančnega prostora Baragovega semenišča.

Izbor primerov temelji na iskanju skupnih lastnosti z objektom Baragovega semenišča, za katerega je izdelan predlog ureditve v okviru magistrskega dela, zato so vsi primeri v Ljubljani in so kulturni objekti.

Analiza primerov je potekala v več fazah. Najprej so bila določena merila za izbor primerov, nato je na podlagi meril potekal izbor primerov, ki so predstavljeni v nadaljevanju. V drugi fazi je bil izveden ogled vseh izbranih primerov, fotografiranje in pregled literature o izbranih objektih. Na podlagi pridobljenih podatkov so primeri predstavljeni s kratkimi opisi. V tretji fazi so po pregledu primerov predstavljeni načini postavitve kulturnih objektov s svojimi odprtimi prostori v okolico. Iz analize primerov je ugotovljeno, kateri prostorski elementi oblikujejo zunanji prostor kulturnega objekta.

Opis posameznih primerov je sestavljen iz treh delov:

- **osnovni podatki o objektu** vsebujejo opis arhitekture – letnico nastanka objekta, avtorja (če je podatek znan), za kakšen namen je bil objekt zgrajen in zakaj se uporablja danes ter glavne prenovne ali spremembe objekta, ki so vplivale na njegovo zunanjo podobo,
- **kratek opis postavitve objekta** v prostor,
- **podrobnejši opis in grafični prikaz prostorskih elementov**, ki sestavljajo zunanjo okolico kulturnega objekta. Ti elementi so tudi grafično prikazani na shemah zunanjega prostora kulturnih objektov.

Legenda elementov na shemah zunanjih prostorov kulturnih objektov v nadaljevanju:

Slika 1: Legenda elementov, ki se pojavljajo v shemah zunanosti kulturnih objektov

4.1 PREGLED OBLIKOVANJA REPREZENTANČNEGA PROSTORA PRED KULTURNIMI OBJEKTI

V nadaljevanju sledi pregled kulturnih objektov, ki so v Ljubljani, tako kot tudi glavni predmet naloge – Baragovo semenišče.

Izbrani so tisti objekti in prostor okrog njih, ki so:

- v lasti Republike Slovenije in so na območju MOL ali pa so v lasti MOL in se v njej tudi nahajajo,
- vpisani v evidenco nepremičnin, ki sestavljajo javno kulturno infrastrukturo (evidenca je ažurno vodena do leta 2010, izpis iz evidence je bil izveden oktobra 2014 na Ministrstvu za kulturo) ali so v drugih predpisih zavedeni kot javna infrastruktura na področju kulture v MOL.

Pregled ne zajema objektov, ki niso namenjeni širši javnosti (pisarne, depoji, restavracijska središča, skladišča, filmski laboratoriji itd.), knjižnice, umetniški ateljeji, zapuščeni objekti

in izkopanine. Ti objekti imajo drugačne prostorske zahteve kot kulturni objekt Baragovega semenišča. Baragovo semenišče v pregledu osemindvajsetih primerov ni obravnavano, ker je glavni predmet magistrske naloge in je v nadaljevanju podrobneje predstavljen.

Seznam izbranih primerov reprezentančnih prostorov pred kulturnimi objekti v Ljubljani:

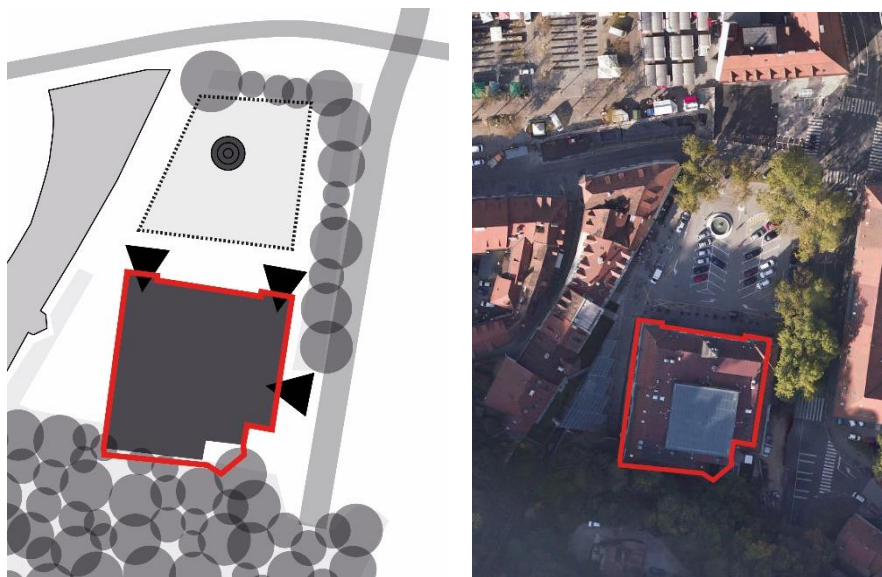
- 1 Lutkovno gledališče Ljubljana in Šentjakobsko gledališče, Krekov trg 2, Ljubljana,
- 2 Križanke, Trg francoske revolucije 1 in 2, Ljubljana,
- 3 Ljubljanski grad, Grajska planota 1, Ljubljana,
- 4 Cankarjev dom, Prešernova cesta 10, Ljubljana,
- 5 Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana, Župančičeva ulica 1, Ljubljana,
- 6 Slovenska filharmonija, Kongresni trg 10, Ljubljana,
- 7 SNG Drama Ljubljana, Erjavčeva cesta 1, Ljubljana,
- 8 Mestni muzej Ljubljana, Gosposka ulica 15, Ljubljana,
- 9 Mednarodni grafični likovni center, Pod tunelom 3, Ljubljana
- 10 Moderna galerija, Cankarjeva ulica 15, Ljubljana
- 11 Muzejski kompleks na Metelkovi ulici (Muzej sodobne umetnosti, Narodni muzej na Metelkovi ulici, razstavna stavba Etnografskega muzeja), Maistrova ulica 1 in 3 ter Metelkova ulica 2, Ljubljana
- 12 Metelkova mesto, prostori bivših vojašnic (stavbe Lovci, Pešci, Garaže, Mali hangar in Hlev), Masarykova cesta 24, Ljubljana
- 13 Narodni muzej, Prešernova cesta 20, Ljubljana
- 14 Muzej novejšje zgodovine - Cekinov grad, Celovška cesta 23, Ljubljana
- 15 Narodna galerija, Prežihova ulica 1, Ljubljana
- 16 Bežigradska galerija 1, Dunajska cesta 31, Ljubljana
- 17 Bežigradska galerija 2, Vodovodna cesta 3 in 3a, Ljubljana
- 18 Mestna galerija Ljubljana, Mestni trg 5, Ljubljana
- 19 Jakopičeva galerija, Slovenska cesta 9, Ljubljana
- 20 Galerija Vžigalica, Trg francoske revolucije 7, Ljubljana
- 21 Mestno gledališče ljubljansko, Čopova ulica 14, Ljubljana
- 22 Art center Pionirskega doma, Komenskega ulica 9, Ljubljana
- 23 Gledališče Glej, Gregorčičeva ulica 3, Ljubljana
- 24 Mini teater na Križevniški ulici, Križevniška ulica 1, Ljubljana
- 25 Galerija ŠKUC, Stari trg 21, Ljubljana
- 26 Center kulture v Mostah, Španski borci, Zaloška cesta 61, Ljubljana
- 27 Slovenska kinoteka, Miklošičeva cesta 28, Ljubljana
- 28 Center urbane kulture – Kino Šiška, Trg prekomorskih brigad 3, Ljubljana

Lutkovno gledališče Ljubljana in Šentjakobsko gledališče

Lutkovno gledališče Ljubljana in Šentjakobsko gledališče sta, kot navaja Sapač (Lutkovno..., 2015), v skupni zgradbi, ki je bila zgrajena leta 1899 po načrtih arhitekta Cirila Metoda Kocha kot mestni dom.

Oblika kulturnega objekta je samostojna mestna palača z reprezentativno čelno fasado. Na vzhodni strani je prometna cesta, na južni je vznožje grajskega hriba, na zahodni strani kulturnega objekta je linija drugih objektov, na severni strani pa je začetek Krekovega trga. V času nastanka je bil trg namenjen sejmišču, danes pa je urejen kot parkirišče.

Zunanji prostor kulturnega objekta je tlakovana površina Krekovega trga, ki je danes namenjena parkirišču. S trga, na katerem je manjši vodnjak, je urejen glavni vhod v kulturni objekt. Drugi vhod za obiskovalce je urejen s pločnika, zunanja ureditev sledi ulični ureditvi. Travnati pas z drevoredom je ob cesti. Cestne povezave in ostale prometne infrastrukture so urejene tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. Cesta ob vzhodni stranici objekta deloma omejuje njegov zunanji prostor.

Slika 2: Shema zunanosti Lutkovnega gledališča / Šentjakobskega Gledališča (levo);
Slika 3: Aero posnetek Lutkovnega gledališča / Šentjakobskega Gledališča (Urbinfo, 2015;desno)

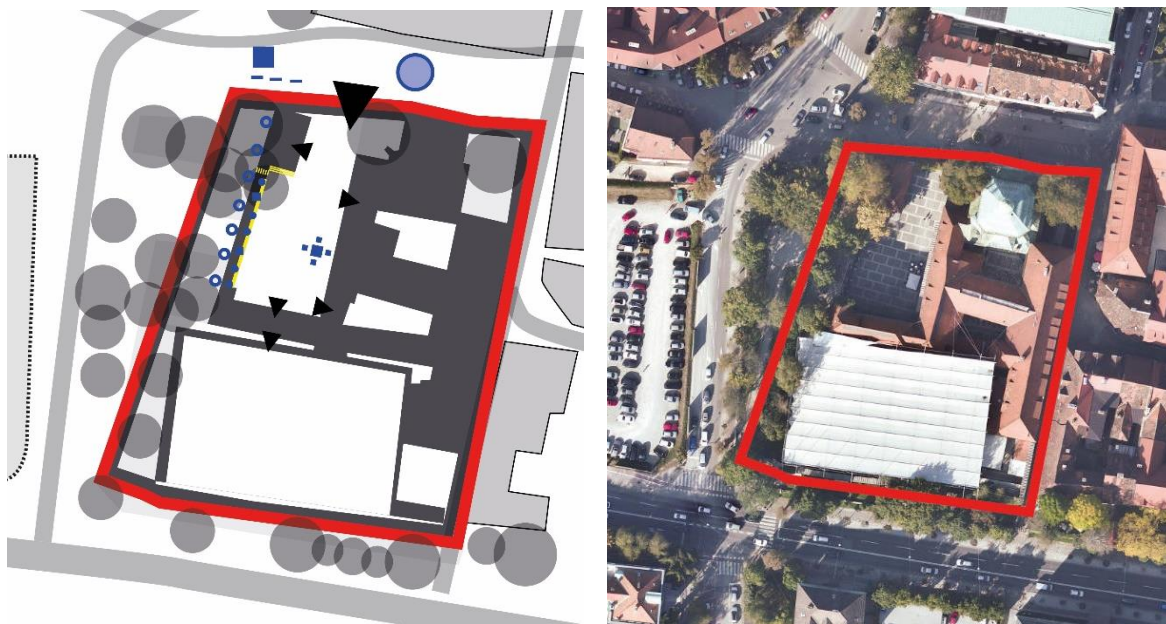
Slika 4: Trg pred Lutkovnim gledališčem / Šentjakobskim Gledališčem, maj, 2015

Križanke

Križanke so bile zgrajene v 13. stoletju. Kot opisuje Krečič (1977), jih je med leti 1952 in 1956 preuredil Jože Plečnik. V njih je bil samostan nemškega viteškega reda, od leta 1952 pa so preurejene v gledališče na prostem in so del Festivala Ljubljana. Oblika objekta je atrijska z dvema notranjima dvoriščema.

Kulturni objekt na severni strani meji na Trg francoske revolucije, s katerega ima tudi urejen glavni vhod. Na vzhodni strani objekta je ulica, na južni in zahodni strani pa je oblikovan park, ki deluje kot bariera med pomembnim kulturnim objektom in prometno cesto. Prvo notranje dvorišče je predprostor drugemu dvorišču, ta je urejen kot glavni prireditveni prostor. Prvo dvorišče deluje kot zunanji predprostor in je del zunanjega reprezentančnega prostora kulturnega objekta.

Zunanji prostor kulturnega objekta je deljen na dva dela. Deli se na zunanjo ureditev in ureditev atrijskega dvorišča. Zunanja ureditev je tlakovana površina Trga francoske revolucije, s katerega je urejen vhod na notranje dvorišče kulturnega objekta. Na trgu stoji Napoleonov spomenik, večje korito za rože in stojala z zastavami. Atrijsko dvorišče je oblikovano kot tlakovana površina, ki vodi k vhodom prenovljenih delov samostana in prireditvene dvorane. Dvorišče je oblikovano s stopnicami, nizkim kamnitim zidom, kamnitimi svetili in kipi. Ob atriju je manjša terasa, ki je delno tlakovana in delno zaraščena s travnato površino in drevjem, na njej so postavljeni stebri. Cestne povezave in ostale prometne infrastrukture so urejene tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. V neposredni bližini kulturnega objekta ni cest, tako ne zavzemajo njegovega zunanjega prostora.

Slika 5: Shema zuanjosti Križank (levo);
Slika 6: Aero posnetek Križank (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 7: Trg francoske revolucije (levo), junij 2015
Slika 8: Notranji atrij Križank (desno), junij 2015

Ljubljanski grad

Ljubljanski grad stoji na grajskem hribu, ki je bil poseljen že pred našim štetjem. Grad je bil zgrajen v srednjem veku, sčasoma je bil spremenjen, dograjen in prenovljen. Sedaj se v gradu izvaja več kulturnih in komercialnih dejavnosti.

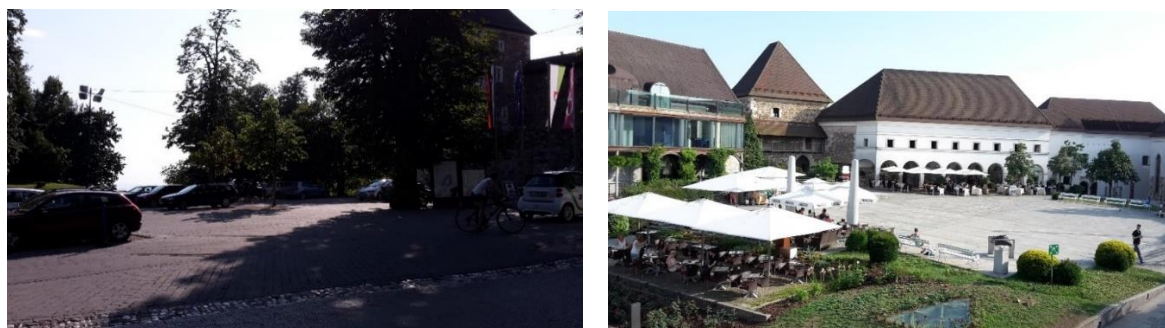
Ljubljanski grad je na vrhu pretežno zaraščenega grajskega hriba. Grajski prostori oblikujejo atrijsko notranje dvorišče, ki omogoča dostope do vseh grajskih prostorov.

Zunanji prostor kulturnega objekta je razdeljen na dva večja prostora in sicer na prostor okoli grajskega obzidja in atrij znotraj obzidja. Na zunanji strani obzidja so urejene sprehajalne poti in tratne ploskve, ki izstopajo iz gosto zasajenega gozda grajskega hriba. Atrij je urejen

kot tlakovana površina, ki vodi do vseh grajskih vhodov. Uporablja se za različne kulturne dejavnosti in prireditve, grajski lokali ga uporabljajo za gostinski vrt. Poleg gostinske opreme so na ploščadi tudi klopi in razsvetljava. Ob tlakovani površini so manjše travnate ploskve z zasaditvijo. Cesta je urejena do gradu, vendar ni namenjena širši uporabi, tudi parkirišče ob gradu je primerno majhno. Na grad vodi več pešpoti in zobata železnica.

Slika 9: Shema zunanjosti Ljubljanskega gradu (levo)
Slika 10: Aero posnetek Ljubljanskega gradu (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 11: Parkiršče pred Ljubljanskim gradom (levo), julij 2015
Slika 12: Atrij Ljubljanskega gradu (desno), julij 2015

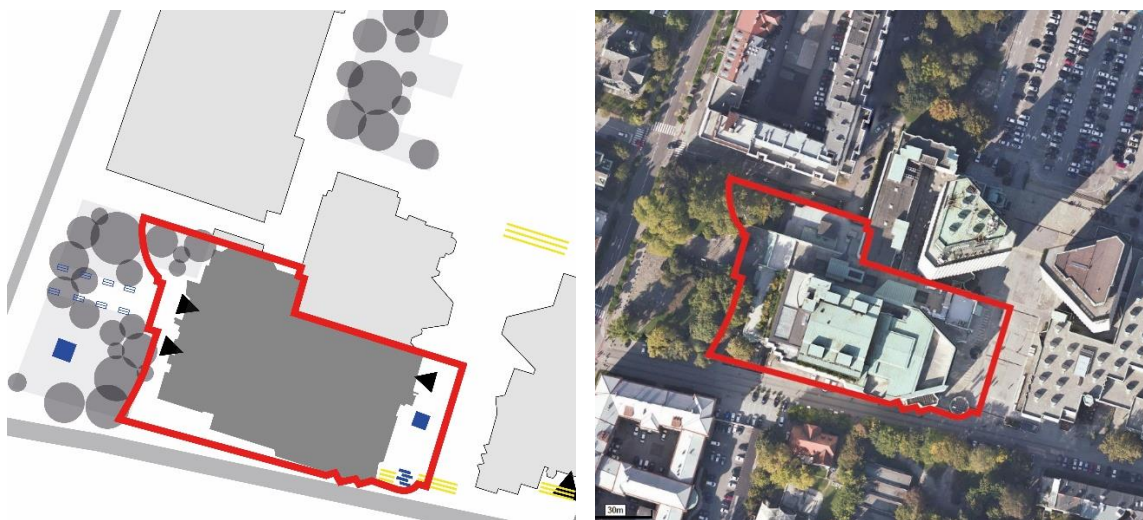
Cankarjev dom

Cankarjev dom je bil, kot pojasnjuje Bernik (2010), v sklopu poslovnih stavb in ploščadi Trga republike zgrajen leta 1986 po načrtih arhitekta Edvarda Ravnikarja. V stavbi se izvaja obsežen kulturni program.

Bernik (2010) razlaga, da je Cankarjev dom zaradi notranje kulturne vsebine delno vkopan v teren. Predzverja dvoran v različnih etažah omogočajo povezavo Cankarjevega doma z nivojem Trga republike in ostalih mejnih ulic. Vhodi v kulturni objekt so urejeni iz Parka

Sveta Evrope, Trga republike in pasaže Maxi marketa. Kulturni objekt je v prostor postavljen tako, da njegova južna stranica meji na manj prometno cesto, tam so urejeni predvsem službeni vhodi. Zahodna stranica objekta leži ob Parku sveta Evrope, severna stranica se stika z bližnjimi objekti, vzhodna stranica kulturnega objekta pa meji na Trg republike.

Zunanji prostor Cankarjevega doma je v grobem razdeljen na dva dela, na ploščad Trga republike na vzhodni strani in na Park sveta Evrope na zahodni strani objekta. Ploščad Trga republike ob vseh vstopih v Cankarjev dom je velika prazna površina, na njej so umetniško delo s portretom Ivana Cankarja, stojala z zastavami in stopnišča, ki vodijo do drugih delov tega kompleksa. Druga zunanja ureditev, ki tudi vodi do vhodov v kulturni objekt, je Park sveta Evrope, ki je predvsem travnata površina z drevesi, ob kateri so utrjene poti in urbani elementi. Tik ob kulturnem objektu je tlakovana površina s stopniščem, ki vodi obiskovalca do vhoda. Cestne povezave in ostale prometne infrastrukture so urejene tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. Niso v neposredni bližini kulturnega objekta, zato ne posegajo v njegov zunanji prostor. Dostopnost je dodatno olajšana s podzemno garažo, ki je neposredno povezana z pasažo Maxi marketa, v njej so vhodi v kulturni objekt.

Slika 13: Aero posnetek Cankarjevega doma (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 14: Shema zunanosti Cankarjevega doma (levo)

Slika 15: Trg republike ob Cankarjevem domu (levo), maj 2015

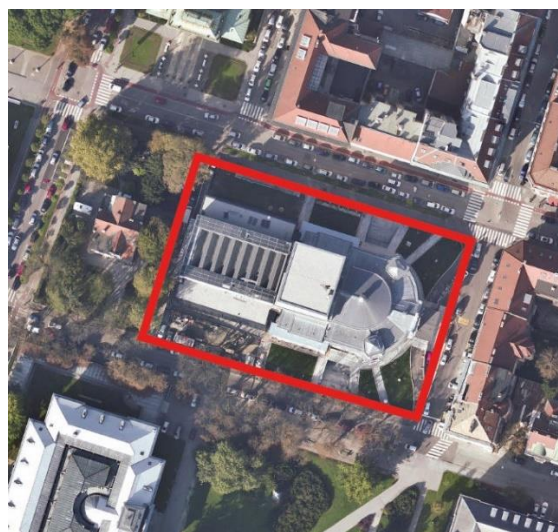
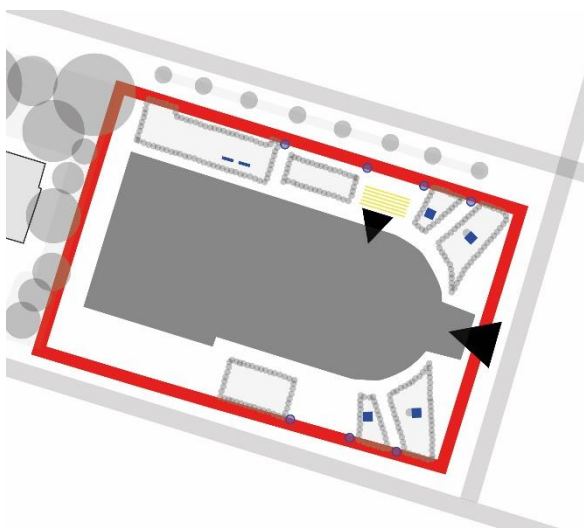
Slika 16: Park sveta Evrope (desno), maj 2015

Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana

Stavba Slovenskega narodnega gledališča Opera in balet Ljubljana (v nadaljevanju SNG Opera in balet) je bila, kot navaja Sapač (Slovensko narodno gledališče Opera..., 2015), zgrajena leta 1892. Arhitekta sta bila Heaskeg in Hrubý. Objekt SNG Opera in balet je bil večkrat prenovljen, kar je vidno tako v notranjosti kot tudi zunanosti. Prva temeljita prenova je bila okoli leta 1940. Druga prenova je bila dolgotrajen projekt, prve ideje o prenovi so se pojavile v osemdesetih letih dvajsetega stoletja, končana pa je bila leta 2009. Glavna arhitekta zadnje prenove sta bila Jurij Kobe in Marjan Zupanc.

Zgradba SNG Opera in balet je v središču mesta, vendar njen zunanji prostor ni omejen z ostalimi objekti. Na severni, vzhodni in južni strani ob zunanjem prostoru kulturnega objekta potekajo ceste. Ob zahodni stranici objekta pa stoji drug, samostojen objekt z zeleno površino.

Zunanji prostor je urejen z izmenjavo travnatih in utrjenih površin. Utrjene površine so oblikovane kot zbirne točke pred vhodi v kulturni objekt ali kot poti do le teh. Ob teh površinah so travnate ploskve, ki vzpostavljajo kontrast grajeni okolici. Na travnato ploskev so postavljeni kipi nekaterih znanih obrazov slovenske kulture in zastave. Ob cesti so travnate površine z drevoredom. Cestne povezave in ostale prometne infrastrukture so urejene tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. Ceste niso v neposredni bližini kulturnega objekta in tako ne zavzemajo njegovega zunanjega prostora.

Slika 17: Shema zunanosti SNG Opera in balet (levo)
Slika 18: Aero posnetek SNG Opera in balet (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 19: Zunanja okolica SNG Opera in Balet (levo), maj 2015
Slika 20: Vhod SNG Opera in Balet (desno), maj 2015

Slovenska filharmonija

Slovenska filharmonija, kot navaja Sapač (Nekdanje..., 2015), je bila zgrajena leta 1899 po načrtih različnih arhitektov, med njimi je tudi Adolf Wagner. Stavba je doživela nekatere manjše spremembe.

Postavljena je v strnjeno mestno središče. S Severne in južne strani se stika z okoliškimi stavbami, na zahodni strani je urejena pročelna fasada, ki je obrnjena na Kongresni trg. Vzhodna stranica objekta je obrnjena proti nabrežju Ljubljane.

Zunanji prostor pred Slovensko filharmonijo si deli z ostalimi funkcijami mesta. Deljen je na tlakovano površino Kongresnega trga z Gosposko ulico in na travnate površine Zvezda parka. Velika tlakovana površina Kongresnega trga je usmerjena proti glavnemu vhodu v

kulturni objekt, ki je urejen z ulice med trgom in kulturnim objektom. Tlakovana površina ni oblikovana samo kot reprezentančni prostor Slovenske filharmonije, saj se navezuje tudi na okoliške objekte, a z usmerjenostjo proti kulturnemu objektu poudarja njegovo pomembnost. Na trgu so tudi svetila, ki poudarjajo usmeritev trga. Travnata površina Zvezda parka vizualno ni tako povezana s kulturnim objektom kot Kongresni trg, vendar je del njegove okolice. Ob travnati površini so drevesa, ki mejijo na utrjeno pot po parku. Na njej so urejene klopi, svetila in nekatere izkopenine. Ceste, ki vodijo do kulturnega objekta, imajo omejen dovoz s potopnimi stebrički, tako je objekt bolj dostopen za pešce. Dostopnost je omogočena z javnim mestnim prometom ali uporabo podzemne garaže Kongresni trg v neposredni bližini.

Slika 21: Shema zunanosti Slovenske filharmonije (levo)
Slika 22: Aero posnetek Slovenske filharmonije (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 23: Pogled na zgradbo Slovenske filharmonije s Kongresnega trga, julij 2015

SNG Drama Ljubljana

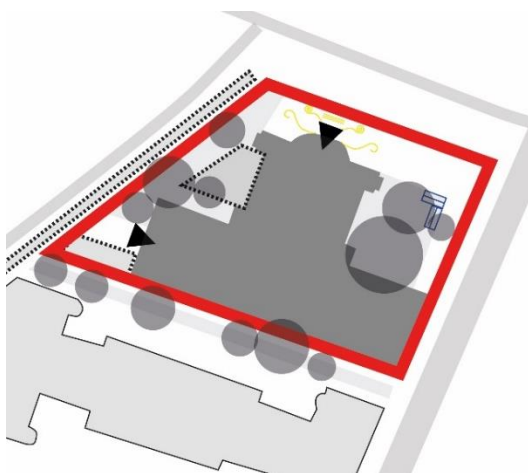
SNG Drama Ljubljana, kot opisuje Sapač (SNG..., 2015), je bila zgrajena leta 1911. Načrte zanjo je izdelal dunajski arhitekt Alexander Graf. Do danes je objekt prestal več obnov, tako

notranjih kot zunanjih. Leta 1967 so dodali prizidek, ki ga je načrtoval Dušan Medved. Leta 1987 so prenovili fasado starega dela objekta.

Objekt SNG Drama Ljubljana je danes umeščen v prostor tako, da ostale funkcije prostora močno posegajo v njegov zunanji reprezentančni prostor. S severne, vzhodne in zahodne strani objekta potekajo ceste tako blizu, da vplivajo na oblikovanje zunanjega reprezentančnega prostora kulturnega objekta. Južna stranica objekta meji na drug objekt. Prvotno je bil objekt postavljen v prostor tako, da se ni stikal z nobenim od sosednjih objektov, okoli njega je bila večja peščena površina, namenjena prihodu obiskovalcev. Na vzhodni strani objekta je bila večja travnata površina. Zunanji prostor ob objektu se je spreminjal in polnil z ostalimi stavbami, cestami, avtobusno postajo itd.

Zunanji prostor kulturnega objekta je deljen na več segmentov. Pred glavnim vhodom je urejena tlakovana površina, vhod je dodatno poudarjen s stopniščem in betonskimi vijugami. Utrjena površina okoli objekta se uporablja vsestransko - kot pločnik bližnjih cest, zbirna točka ob avtobusni postaji in parkirišče. Manjše travnate površine so ob strani glavnega vhoda v kulturni objekt in ga dodatno poudarjajo.

Prometna infrastruktura je urejena tako, da omogoča dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. Poteka zelo blizu kulturnega objekta, tako zamejuje zunanji prostor objekta. Dodatno dostopnost omogočajo parkirišča, ki so urejena ob bližnjih cestah. Več parkirnih mest je v podzemni garaži pri pasaži Maxi marketa.

Slika 24: Shema zunanosti SNG Drama Ljubljana (levo)
Slika 25: Aero posnetek SNG Drama (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 26: Ureditev vhoda SNG Drama Ljubljana (levo), maj 2015

Slika 27: Vhod SNG Drama Ljubljana (desno), maj 2015

Mestni muzej Ljubljana

Mestni muzej Ljubljana je v Turjaški palači. Ta je bila sezidana že v 17. stoletju, doživela je več obnov in sprememb. Večje spremembe so bile izvedene v devetdesetih letih 20. stoletja pod vodstvom arhitektov Špele Videčnik in Roka Omana. Kot navajajo pisci Muzeja in galerije mesta Ljubljane (O Mestnem muzeju Ljubljana..., 2015), je bil objekt oblikovan kot rezidenca turjaških grofov, danes pa so v njem razstavni prostori Mestnega muzeja Ljubljana.

Mestni muzej Ljubljana je ob Trgu francoske revolucije, v bližini Križank. Severna stran objekta je obrnjena na ozko ulico, vzhodna in južna stranica se stikata z ostalimi objekti in tako oblikujeta notranji atrij. Glavni vhod je urejen s Trga francoske revolucije na zahodni stranici kulturnega objekta.

Zunanji prostor kulturnega objekta je tlakovana površina Trga francoske revolucije pred glavnim vhodom v objekt. Na njej je Napoleonov spomenik in korito za rože. Zunanjo površino si Mestni muzej Ljubljana deli z ostalimi funkcijami mesta. Notranji atrij je urejen kot utrjena površina z urejenim gostinskim vrtom. Ceste do kulturnega objekta imajo dovoz omejen s potopnimi stebrički. V bližini objekta so prevozne ceste, urejena postajališča mestnega prometa in parkirišča.

Slika 28: Shema zunanosti Mestnega muzeja (levo)
Slika 29: Aero posnetek Mestnega muzeja (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 30: Ureditev vhoda Mestnega muzeja (levo), november 2015
Slika 31: Trg pred vhodom Mestnega muzeja (desno), november 2015

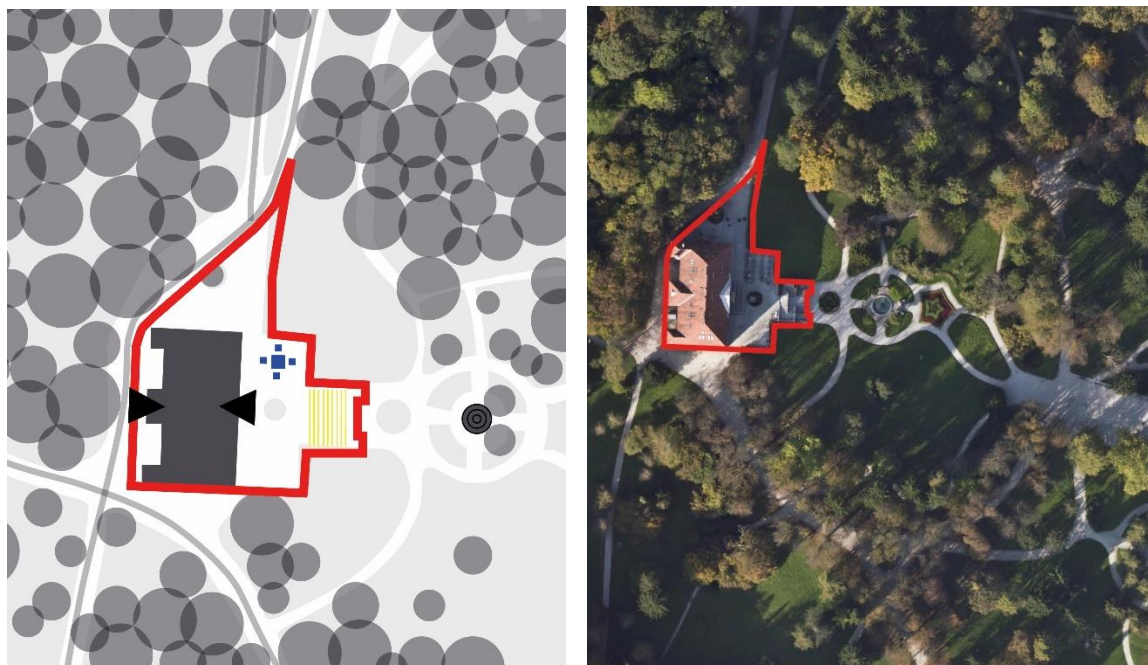
Mednarodni grafični likovni center

Mednarodni grafični likovni center je, kot je navedeno na spletni strani Mednarodnega grafičnega likovnega centra (Semantika..., 2015), v Gradu Tivoli že od leta 1986. Grad je bil zgrajen v 13. stoletju kot domovanje koroških vojvod. Skozi zgodovino je bil velikokrat preurejen, zadnja popolna prenova je bila leta 2002. Danes je v gradu Mednarodni grafični likovni center, ki razstavlja likovna in grafična dela in podpira likovno umetnost.

Mednarodni grafični likovni center je v parku Tivoli, na koncu Plečnikove promenade. Je samostojec objekt, do katerega iz vseh smeri vodijo peščene pešpoti. Na njegovi zahodni strani so urejeni servisni dovozi po peščenih poteh in službeni vhodi. Je integriran v parkovno ureditev.

Zunanji prostor kulturnega objekta je oblikovan kot večja utrjena površina, ki jo obdajajo travnate ploskve parkovne ureditve. Utrjena površina je na vzhodni strani objekta, kjer so tudi gostilniški vrt, manjše urejene zelenice, stopnišče in vodnjak. Okolico objekta predstavlja velika travnata ploskev, ki v bližini objekta ni tako gosto zasajena kot drugje.

Tako se odpira pogled z objekta na Plečnikovo promenado. Razen peščenih poti, ki so primarno namenjene sprehajalcem in sekundarno namenjene nujnim dovozom, ni urejene ceste do objekta. Z javnim ali osebnim prevozom lahko pridemo le do parka Tivoli.

Slika 32: Shema zunanosti Mednarodnega grafičnega likovnega centra (levo)

Slika 33: Aero posnetek Mednarodnega grafičnega likovnega centra (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 34: Pogled s tivolske promenade do Mednarodnega grafičnega likovnega centra (levo), november 2015

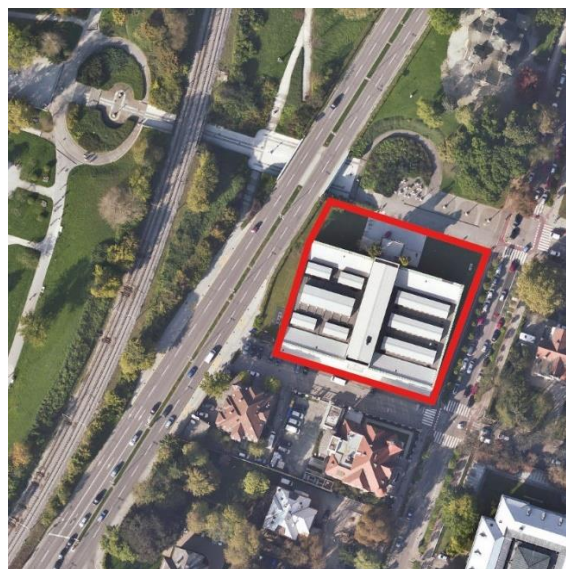
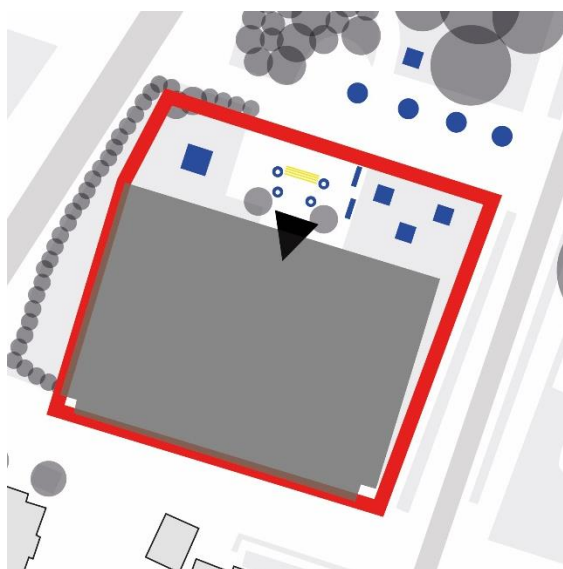
Slika 35: Pogled s tivolske promenade do Mednarodnega grafičnega likovnega centra (desno), november 2015

Moderna galerija

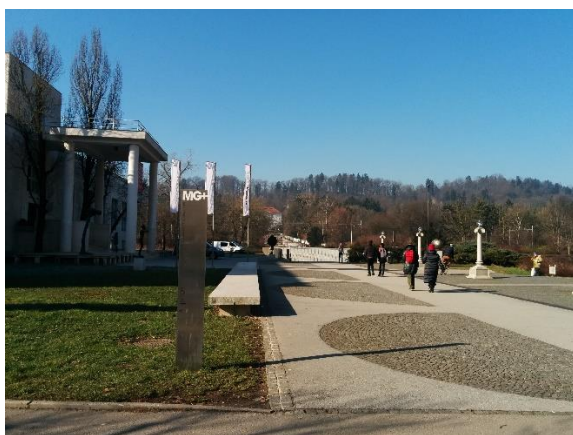
Gradnja Moderne galerije se je, kot navaja Vodopivec (2001), se je začela že pred drugo svetovno vojno, dokončana je bila leta 1951 pod vodstvom arhitekta Edvarda Ravnikarja. Obsežna prenova je potekala od leta 2007 do 2009 po načrtih biroja Bevk Perović arhitekti.

Moderna galerija stoji samostojno, tik ob podhodu Tivolske promenade. Na vzhodni, južni in zahodni strani objekta potekajo ceste. Na severni strani, kjer je urejen glavni vhod, pa je travnata površina s potmi, ki vodijo proti centru in na Tivolsko promenado.

Zunanja površina kulturnega objekta je v osnovi urejena kot tlakovana površina, ki jo obdaja travnata ploskev. Na to površino je obrnjena pročelna fasada objekta z glavnim vhodom. Ob vhodu so različni elementi, kamnite klopi, svetila in zastave. Kiparske plastike, postavljene na travnato ploskev, opozarjajo na pomembnost kulturnega objekta in njegovo posebnost. Kjer ureditev meji na ulico, je posajen drevored. Cestne povezave in ostala prometna infrastruktura so urejeni tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. Objekta ne ovirajo in ne zamejujejo njegovega zunanjega prostora.

Slika 36: Shema zunanosti Moderne galerije (levo)
Slika 37: Aero posnetek Moderne galerije (Urbinfo, 2015; desno)

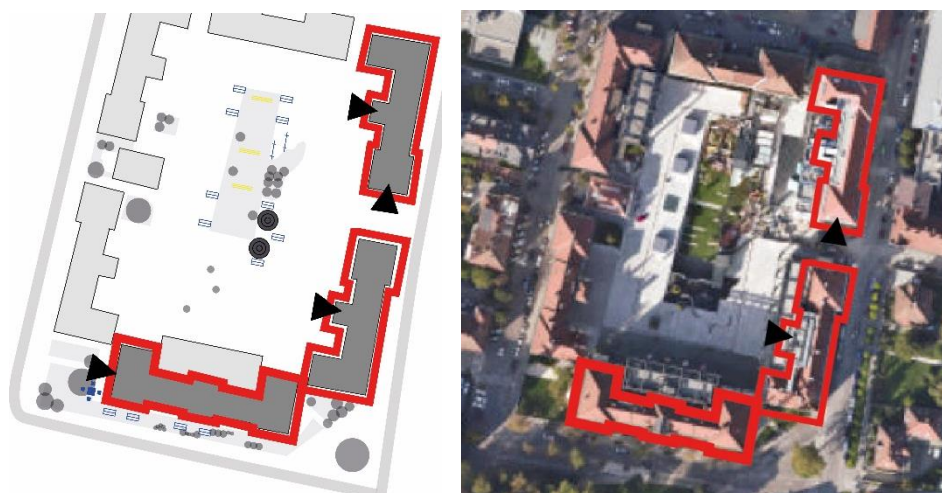
Slika 38: Zunanji prostor Moderne galerije (levo), maj 2015
Slika 39: Vhod Moderne galerije (desno), maj 2015

Muzejski kompleks na Metelkovi ulici (t.i. Južna Metelkova)

Muzejski kompleks na Metelkovi ulici (Muzej sodobne umetnosti, stavba Narodnega muzeja na Metelkovi ulici in razstavna stavba Etnografskega muzeja) je, kot je navedeno na spletni strani Muzeja svobodne umetnosti (2015), na spletni strani Narodnega muzeja (2015) ter v Arhitekturnem vodniku (2015) v južnih objektih Belgijske vojašnice v Ljubljani. Objekti so bili zgrajeni ob koncu 19. stoletja pod vodstvom arhitekta Adolfa Wagnerja. Prostori opuščene vojašnice so bili konec 20. stoletja dodeljeni muzejem, vendar se je večja obnova objektov začela šele v 21. stoletju. Najprej, leta 2004, je bil obnovljen južni objekt kompleksa – objekt Slovenskega etnografskega muzeja, med letoma 2000 in 2008 je potekala prenova objekta Narodnega muzeja na Metelkovi, leta 2011 pa je bila končana prenova Muzeja sodobne umetnosti. Prenova celotnega kompleksa Metelkova je delo arhitekturnega biroja Groleger, oblikovanje odprtega prostora pa D. Gazvode.

Celotni kompleks obdajajo ceste, ki povezujejo objekte z okolico. Na severni strani kompleksa se nadaljujejo objekti stare vojašnice, znani kot Metelkovo mesto. Objekti muzejskega kompleksa so orientirani tako, da oblikujejo zunanji atrij, ki si ga delijo kot skupni zunanji prostor.

Zunanji prostor kulturnih objektov je oblikovan kot večja tlakovana površina znotraj kompleksa, kar deluje kot atrij. Povezuje vse kulturne objekte in ustvarja večnamenski zunanji prostor, s katerega so urejeni vhodi v kulturne objekte. V središču so urejeni vhodi v kletne etaže. Ob vseh vstopih so igrala, klopi, vodne površine, travnate površine z vegetacijo itd. Na južni strani kompleksa, ob Etnografskem muzeju, je manjša travnata površina z drevesi, dišavnicami in zelišči. Tukaj je tudi gostinski vrt. Cestna povezava je urejena tako, da omogoča dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. Ceste kompleksa ne ovirajo in ne zamejujejo zunanjega prostora.

Slika 40: Shema zunanosti muzejskega kompleksa (levo)

Slika 41: Aero posnetek muzejskega kompleksa (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 42: Kletni vhodi muzejskega kompleksa (levo), november 2015

Slika 43: Tlakovana površina muzejskega kompleksa (desno), november 2015

Slika 44: Ureditev ploščadi muzejskega kompleksa (levo), november 2015

Slika 45: Etnografski muzej (desno), november 2015

Metelkova mesto

Prostori bivših vojašnic (stavbe Lovci, Pešci, Garaže, Mali hangar in Hlev) so, kot opisuje Šuligoj (2006), severni del opuščene Belgijske vojašnice v Ljubljani. Objekti so bili zgrajeni ob koncu 19. stoletja, pod vodstvom arhitekta Adolfa Wagnerja. Prostori opuščene vojašnice so v uporabi kot kulturni objekti že od leta 1993, takrat so se začele tudi manjše obnove objektov. V prostorih se danes izvajajo alternativne kulturne dejavnosti.

Kulturni objekti so oblikovani tako, da tvorijo notranje dvorišče. S severne, vzhodne in zahodne strani mejijo na ceste, južna stran objektov pa meji na Muzejski kompleks na Metelkovi ulici.

Zunanji prostor kulturnih objektov je notranje dvorišče, ki povezuje objekte med seboj, vanj so obrnjeni vsi vhodi objektov. Dvorišče je sestavljeno iz večje utrjene površine, ki je pred vsemi vhodi v objekte in tudi povezava med njimi. Del dvorišča je travnata ploskev z različno vegetacijo, v prostoru so tudi manjši grajeni elementi, in sicer nizki zidovi, ki služijo kot klopi. V prostoru so kipi, gostilniški program, cvetlična korita in železno/lesena

konstrukcija, ki služi tudi kot sedalni program. Ceste, ki potekajo mimo objektov, ne odvzemajo zunanjega prostora, saj so le ti orientirani tako, da zunanji prostor objektov tvori notranje dvorišče. V bližini sta postajališče mestnega avtobusa in parkirišče, kar propomore k lažji dostopnosti objektov. Prostor med objekti in cesto je v glavnem urejen kot ulični prostor z občasno zasaditvijo.

Slika 46: Shema zunanosti Metelkove mesta (levo)

Slika 47: Aero posnetek Metelkove mesta (Urbinfo, 2015) (desno)

Slika 48: Zid pred dvoriščem Metelkova mesta (levo), november 2015

Slika 49 in 50: Vhod na dvorišče Metelkova mesta (desno), november 2015

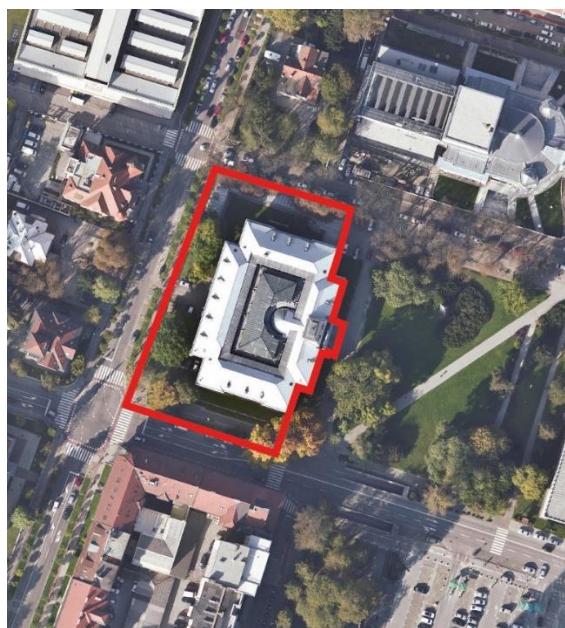
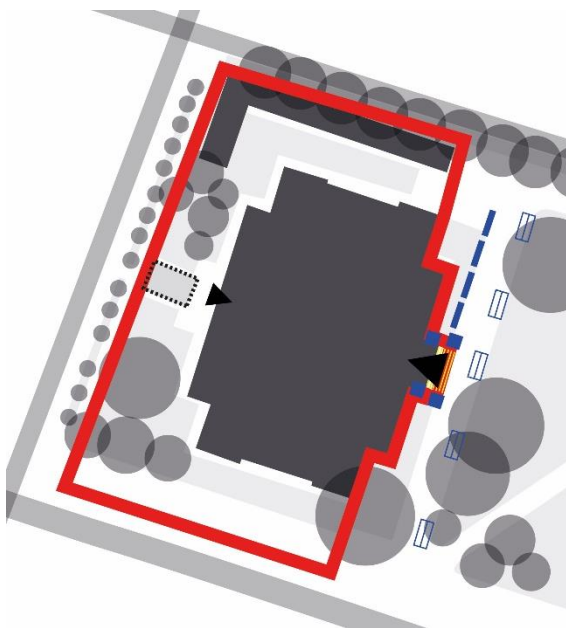
Slika 51: Notranje dvorišče Metelkova mesta (levo), november 2015
Slika 52: Skulpture na dvorišču Metelkova mesta (desno), november 2015

Narodni muzej

Na spletni strani Narodnega muzeja je navedeno, da je bil Narodni muzej že leta 1888 odprt kot prvi objekt pri nas, ki je bil namenjen samo kulturi. Na spletni strani Zgodovina muzeja je opisano, da so se skozi zgodovino dogajale spremembe, vendar brez večjih posegov v zunanjo okolico.

Objekt Narodnega muzeja je med tremi cestami, te so na njegovi severni, zahodni in južni strani. Na vzhodni strani je le s potjo ločen od zelenega Trga narodnih herojev.

Zunanja okolica kulturnega objekta je oblikovana z dvema glavnima elementoma – utrjeno površino in travno ploskvijo z zasaditvijo. Večja utrjena površina je ob glavnem vhodu, ob vzhodni fasadi objekta, na površini so klopi in zastave. Z utrjene površine proti glavnemu vhodu vodijo stopnice, ki poudarjajo njegovo pomembnost. Ostali del zunanjega prostora je urejen kot travnata površina, ponekod zasajena z različno vegetacijo. Na zahodni strani objekta je urejen služben vhod, ob travnati ploskvi je urejeno parkirišče za uslužbence. Cestne povezave in prometna infrastruktura so urejene tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem, ne ovirajo kulturnega objekta in ne zavzemajo njegovega zunanjega prostora.

Slika 53: Notranje dvorišče Metelkova mesta (levo), november 2015
Slika 54: Skulpture na dvorišču Metelkova mesta (desno), november 2015

Slika 55: Vhod Narodnega muzeja (levo), november 2015
Slika 56: Pročelna fasada Narodnega muzeja (desno), november 2015

Muzej novejšje zgodovine - Cekinov grad

Muzej novejšje zgodovine - Cekinov grad je bil, kot je navedeno na spletni strani Muzeja novejšje zgodovine (2013), zgrajen v sredini 18. stoletja kot dvorec, namenjen oddihu. Od leta 1955 naprej v njem potekajo muzejske dejavnosti.

Je na severnem delu parka Tivoli, ob športni hali Tivoli. Do njega po severni strani vodi cesta. Zahodna stranica objekta meji na gosto zasajen del Tivolija, južna in vzhodna stranica objekta pa sta obrnjeni proti parkovni ureditvi parka Tivoli.

Zunanji prostor kulturnega objekta je zasnovan kot večja utrjena površina, ob kateri so travnate ploskve, ki se nadaljujejo v parkovno ureditev Tivolija. Utrjena površina je ob pročelni, vzhodni fasadi objekta. Tu je tudi glavni vhod v objekt. Površina služi različnim namenom, zbiranju ljudi, druženju itd. Na njej so klopi in svetila. Utrjena površina se na vzhodni strani zaključuje s stopniščem, ki vodi do poti parka Tivoli, proti severu in jugu pa se počasi razveja v poti ob tratni ploskvi. Cesta, ki vodi do kulturnega objekta ni prometna, služi zgolj kot dovozna pot. V bližini objekta so cestne povezave urejene tako, da omogočajo dostop do parka Tivoli z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem.

Slika 57: Shema zunanosti Cekinovega gradu (levo)

Slika 58: Aero posnetek Cekinovega gradu (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 59: Pogled s parka proti Cekinovemu gradu (levo), november 2015

Slika 60: Vhod Cekinovega gradu (desno), november 2015

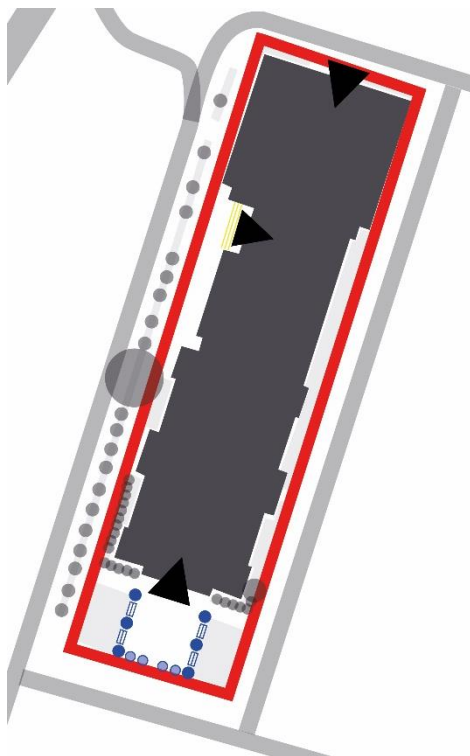
Narodna galerija

Narodna galerija je, kot je navedeno na spletni strani Arhitekturni vodnik (Narodna..., 2016), sestavljena iz treh objektov, ki so nastajali v različnih časovnih obdobjih in so danes med seboj povezani. Južni del kulturnega objekta, imenovan Narodni dom, je bil zgrajen konec 19 stoletja, arhitekt je bil František E. Skabroust. Severni del, imenovan Novo krilo, je bil kot samostojen objekt zgrajen leta 1993 pod vodstvom arhitekta Edvarda Ravnikarja.

Zadnji – povezovalni del kulturnega objekta, imenovan Vzhodna avla, je bil zgrajen leta 2001, načrte je naredil biro Sadar in Vuga arhitekti.

Narodna galerija stoji v bližini Moderne galerije in SNG Opere in Baleta Ljubljana. Z vseh štirih strani je obdana s cestami, vendar so speljane tako, da ima objekt nekaj zunanje površine. Zaradi deljene gradnje kulturnega objekta in postopne širitve vsak od vhodov v kulturni objekt nosi svojo funkcijo – vhod v najstarejši objekt ima urejen protokolarni vhod, severni objekt ima urejen službeni vhod, nov povezovalni del pa ima urejen glavni vhod.

Zunanost Narodne galerije je oblikovana kot deloma zasajena tratna ploskev, ki obdaja objekt. Ta ploskev je prekinjena z utrjenimi površinami pred vhodi v objekt. Glavni vhod je urejen kot manjša tlakovana ploščad s stopniščem. Druga tlakovana ploščad je urejena ob najstarejšem objektu, protokolarnem vhodu. Na tej površini so tudi klopi in svetila. Cestne povezave in prometna infrastruktura so urejene tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem. Ne ovirajo kulturnega objekta in ne zavzemajo njegovega zunanega prostora.

Slika 61: Shema zunanosti Narodne galerije (levo)
Slika 62: Aero posnetek Narodne galerije (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 63: Protokolarni vhod Narodne galerije (levo), november 2015

Slika 64: Vhod Narodne galerije (desno), november 2015

Bežigrajska galerija 1

Bežigrajska galerija 1 je bila, kot je navedeno na spletni strani O Bežigrajski galeriji 1 (2009), ustanovljena leta 1976.

Kulturni objekt je v pritličju večjega objekta. Tam je urejenih več izložbenih lokalov, zgornja nadstropja pa so stanovanjska. Na vhodni strani kulturni objekt meji na prometno cesto s kolesarsko stezo in pločnikom. Na zahodni strani so urejene dovozne poti za stanovalce bližnjih objektov in uslužbence. Severna in južna stranica galerije se stikata z ostalimi trgovinami, ki so v istem objektu. Galerija ima vhod s pločnika ob Dunajski cesti.

Zunanja ureditev kulturnega objekta je del celotne podobe ulice – urejen pločnik z uličnimi svetili in obcestno zasaditvijo trave in drevoreda. Kulturni objekt ob vhodu nima posebej urejene okolice. Cestna infrastruktura ob kulturnem objektu omogoča dostop tako z lastnim kot z mestnim prevozom, tako lahko rečemo, da je Bežigrajska galerija dobro dostopna.

Slika 65: Shema zunanosti Bežigrajske galerije (levo)

Slika 66: Aero posnetek Bežigrajske galerije 1 (Urbinfo, 2015; desno)

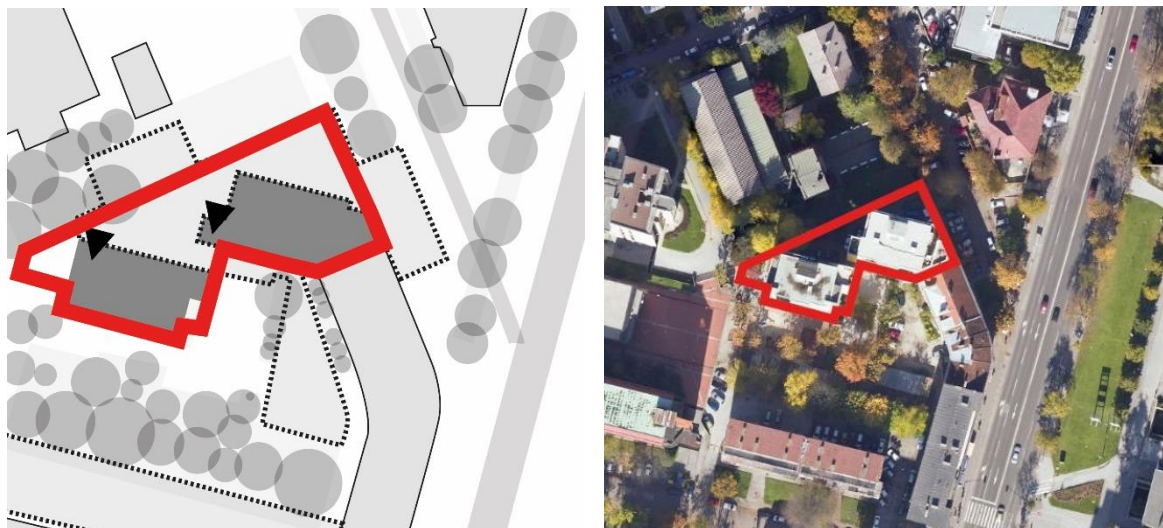
Slika 67: Ulica ob Bežigrajski galeriji 1 (levo), november 2015

Slika 68: Vhod Bežigrajske galerije 1 (desno), november 2015

Bežigrajska galerija 2

Bežigrajska galerija 2 je bila, kot je navedeno na spletni strani O Bežigrajski galeriji 2 (2009), ustanovljena leta 2002. Je za Bežigradom, v pritličnih prostorih starejše, prenovljene stavbe, zgornja nadstropja so urejena kot stanovanja. Na vzhodni strani kulturni objekt meji na prometno cesto s kolesarsko stezo in pločnikom. Na zahodni in južni strani so urejene dovozne poti za stanovalce bližjih objektov in uslužbence. Severna stran galerije je obrnjena proti dovozni poti in parkirišču, tu je urejen tudi vhod v galerijo.

Zunanja okolica kulturnega objekta je urejena kot okolica stanovanjske soseske. V bližini so parkirišča, travnate površine z zasaditvijo in dovozne ceste. Vhod v objekt je urejen z manjše ulice in ni poudarjen.

Slika 69: Shema zunanosti Bežigradske galerije 2 (levo);
Slika 70: Aero posnetek Bežigradske galerije 2 (Urbinfo, 2015) (desno)

Slika 71: Vhod Bežigradske galerije 2 (levo), november 2015
Slika 72: Ulica ob vhodu Bežigradske galerije 2 (desno), november 2015

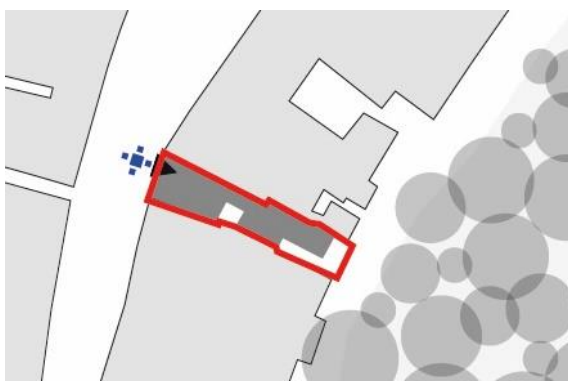
Mestna galerija Ljubljana

Mestna galerija Ljubljana je bila, kot je navedeno na spletni strani O Mestni galeriji Ljubljana (2009), zgrajena že v začetku 16 stoletja, za domovanje grofov. Leta 1963 je bila po načrtih arhitekta Borisa Kobeta preurejena v galerijo, od takrat je namenjena

razstavljanju. Od začetka galerije do danes je bila večkrat deloma preurejena, vendar v zunanosti niso opazne večje spremembe.

Mestna galerija Ljubljana je v strnjenem mestnem središču. S severne, južne in vzhodne strani je objekt omejen z drugimi stavbami. Vzhodna stranica je obrnjena na ulico, namenjeno pešcem, tu je urejen tudi glavni vhod.

Zunanji prostor kulturnega objekta je ulični prostor, s katerega je urejen glavni vhod. Ulica ni namenjena prevozu, zato Mestna galerija Ljubljana del uličnega prostora uporablja kot gostilniški vrt. V notranjosti kulturnega objekta je urejena kavarna. Druge zunanje ureditve, ki bi sporočala prisotnost kulturnega objekta na ulici, ni opaziti. Motorni promet je omejen s potopnimi stebrički.

Slika 73: Shema zunanosti Mestne galerije Ljubljana (levo)
Slika 74: Aero posnetek Mestne galerije Ljubljana (Urbinfo, 2015; desno)

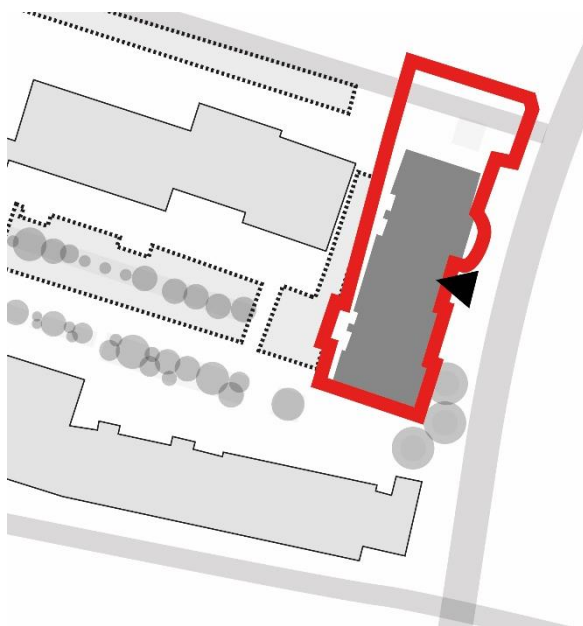
Slika 75: Ulica ob Mestni galeriji Ljubljana (levo), november 2015
Slika 76: Vhod Mestne galerije Ljubljana (desno), november 2015

Jakopičeva galerija

Jakopičeva galerija je v pritličju večjega stanovanjskega objekta. Kot je napisano na spletni strani Jakopičeve galerije (2009), je v teh prostorih že dlje časa galerija, leta 2008 pa je postala tudi del Muzejev in galerij mesta Ljubljana.

Galerija je v večjem objektu, poleg galerije je pritličju urejenih več trgovin in lokalov, v zgornjih nadstropjih pa so stanovanja. Vzhodna stranica objekta se stika z ulično ureditvijo prometne ceste. Zahodna stranica objekta je obrnjena proti urejenim parkiriščem za bližnje stanovalce. Severna in južna stranica galerije mejita na ostale stavbe.

Zunanja površina kulturnega objekta je ulična ureditev ob prometni cesti, iz katere je urejen glavni vhod v prostore galerije. Pred vhodom je tlakovan pločnik in ne izstopa iz ulične ureditve. Cesta ob objektu omogoča dostop do objekta tako z lastnim kot mestnim prevozom.

Slika 77: Shema zunanjosti Jakopičeve galerije (levo)

Slika 78: Aero posnetek Jakopičeve galerije (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 79: Ulica ob vhodu Jakopičeve galerije (levo), november 2015

Slika 80: Vhod Jakopičeve galerije (desno), november 2015

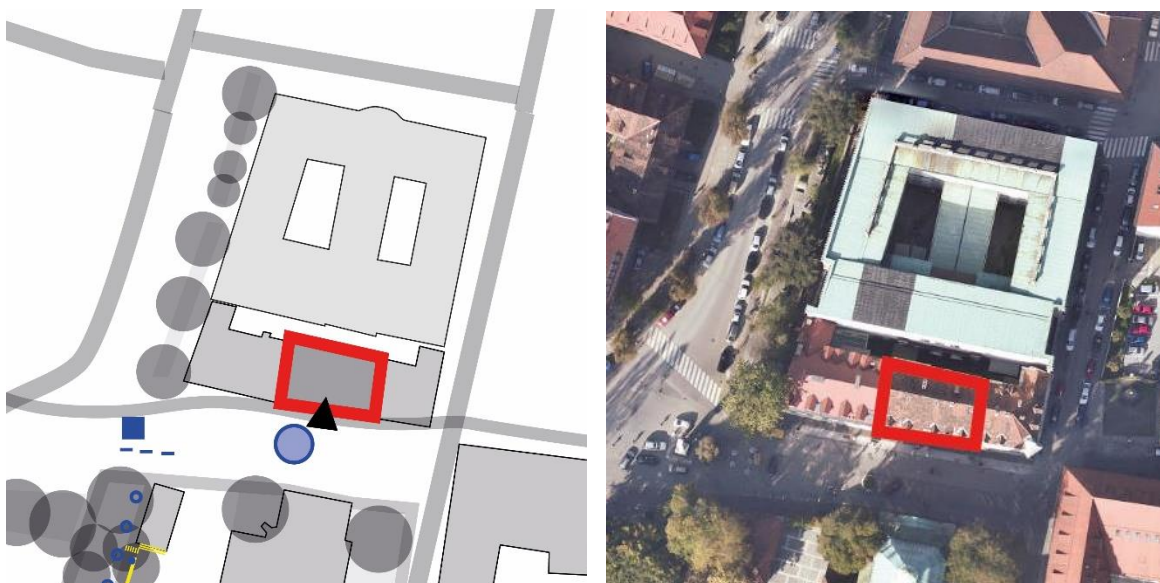
Galerija Vžigalica

Kot je opisano na spletni strani Galerije Vžigalica (2009) je kulturna vsebina prisotna v prostorih današnje Galerije Vžigalica že dlje časa. Leta 2007 so bili prostori popolnoma preurejeni, tako arhitekturno kot tudi vsebinsko. Takrat je kulturni prostor postal Galerija Vžigalica, kot jo poznamo danes.

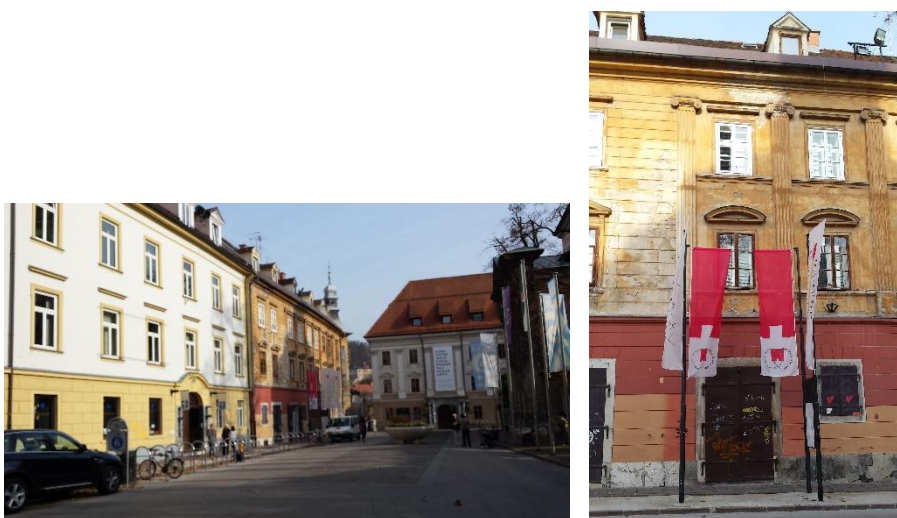
Galerija je urejena v starejšem objektu ob Trgu francoske revolucije. Vhod je urejen na južni strani objekta, s trga. Severna, vzhodna in zahodna stranica kulturnega objekta mejijo na okoliške stavbe.

Zunanja površina kulturnega objekta je tlakovana ploskev Trga francoske revolucije. S trga je urejen tudi glavni vhod v objekt. Na trgu stoji Napoleonov spomenik, večje korito za rože in stojala z zastavami, vendar nobeden od teh elementov ne stoji tako, da bi izpostavljali posebnosti Galerije Vžigalica.

Cestna infrastruktura ob kulturnem objektu omogoča dostop do objekta tako z lastnim kot mestnim prevozom. Ceste niso v neposredni bližini objekta, tako ne zavzemajo njegovega zunanjega prostora.

Slika 81: Shema zunanosti Galerije Vžigalica (levo)
Slika 82: Aero posnetek Galerije Vžigalica (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 83: Trg pred Galerijo Vžigalica (levo), november 2015
Slika 84: Vhod Galerije Vžigalica (desno), november 2015

Mestno gledališče ljubljansko

Mestno gledališče ljubljansko je bilo, kot navaja Štravs (2012), v modernističnem slogu zgrajeno leta 1972 pod vodstvom arhitekta Janeza Lajovica. V stavbi so tudi druge dejavnosti, kot so trgovine, prostori Univerze v Ljubljani itd. Notranjost kulturnega objekta je bila že preurejena, zunanost pa se ne spreminja veliko.

Mestno gledališče ljubljansko stoji ob glavni ljubljanski ulici. Severna in južna stranica objekta sta ob ulicah namenjenim pešcem. Vhod v kulturni objekt je urejen skozi pasažo med ulicama. Vzhodna in zahodna stranica objekta se stikata z ostalimi objekti.

Zunanjega prostora kulturni objekt nima. Vhod je urejen skozi pasažo, ki povezuje ulici na severni in južni strani objekta. Kot navaja Štravs (2012), so izdelane prve ideje, kako preurediti manjši atrijski vrt, da bi bil ta lahko odprt za javnost, tako bi kulturni objekt dobil svoj zunanji prostor. Ceste omogočajo le delni dostop do objekta, dovozi so urejeni s potopnimi stebrički. Za širšo javnost je dostop omogočen po ulicah, ki niso namenjene motornemu prometu.

Slika 85: Shema zunanosti Mestnega gledališča ljubljanskega (levo)

Slika 86: Aero posnetek Mestnega gledališča ljubljanskega (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 87: Vhod z ulice v pasažo (levo), maj 2015

Slika 88: Pasaža z vhodom v Mestno gledališče Ljubljansko (desno), maj 2015

Art center Pionirskega doma

Art center Pionirskega doma je, kot je navedeno na spletni strani Mestne knjižnice Ljubljana (2016), v središču mesta Ljubljana. Objekt je bil zgrajen konec 19. stoletja, vendar je Art centru Pionirskega doma namenjen šele od osemdesetih let 20. stoletja.

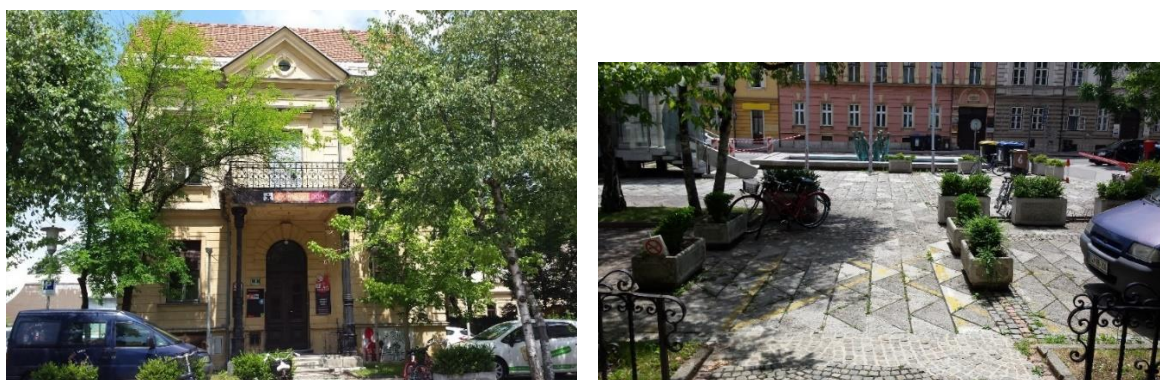
Kulturni objekt je enonadstropna vila. Na severni in zahodni strani je zamejen z objekti RTV, na južni strani Art centra Pionirskega doma je večja tlakovana površina, na vzhodni strani pa je zunanji prostor omejen z drugimi parcelami.

Zunanji prostor kulturnega objekta je večja tlakovana površina, ki povezuje bližnjo ulico z glavnim vhodom Art centra. Tlakovana površina je namenjena predvsem parkiranju. Na tem parkirišču je nekaj manjših travnih ploskev z drevjem. Pred vhodom v kulturni objekt so betonska korita z rastlinjem, ki poudarjajo vhod in izpostavljajo pomembnost stavbe. Cestna infrastruktura ob kulturnem objektu omogoča dostop do objekta tako z lastnim kot mestnim prevozom.

Slika 89: Shema zunanosti Art centra Pionirskega doma (levo)

Slika 90: Aero posnetek Art centra Pionirskega doma (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 91: Vhod Arta centra (levo), junij 2015

Slika 92: Pogled iz vhoda Art centra proti cesti (desno), junij 2015

Gledališče Glej

Gledališče Glej je postavljeno v strnjeno središče mesta. Na severni strani je objekt zamejen z ulico, na vzhodni in zahodni strani se stika z ostalimi objekti na ulici, južna stran pa je urejena kot notranje dvorišče objektov kareja, vendar atrijski prostor ne pripada gledališču Glej. Vhod je urejen skozi pasažo z ulice.

Zunanjega prostora kulturni objekt nima, vhod v objekt je urejen v pasaži. Na ulici pred gledališčem ni nobenih posebnosti. Edina cesta, ki pripelje do kulturnega objekta, je urejena slepa ulica, namenjena lokalnim dovozom. Dostop za širšo javnost je urejen po drugih cestah, v bližini katerih je tudi parkirišče. Na bližnji glavni cesti je postajališče javnega mestnega prometa. Dostop do kulturnega objekta je za širšo javnost urejen kot pešpot.

Slika 93: Shema zunanosti Gledališča Glej (levo)
Slika 94: Aero posnetek Gledališča Glej (Urbinfo, 2015; desno)

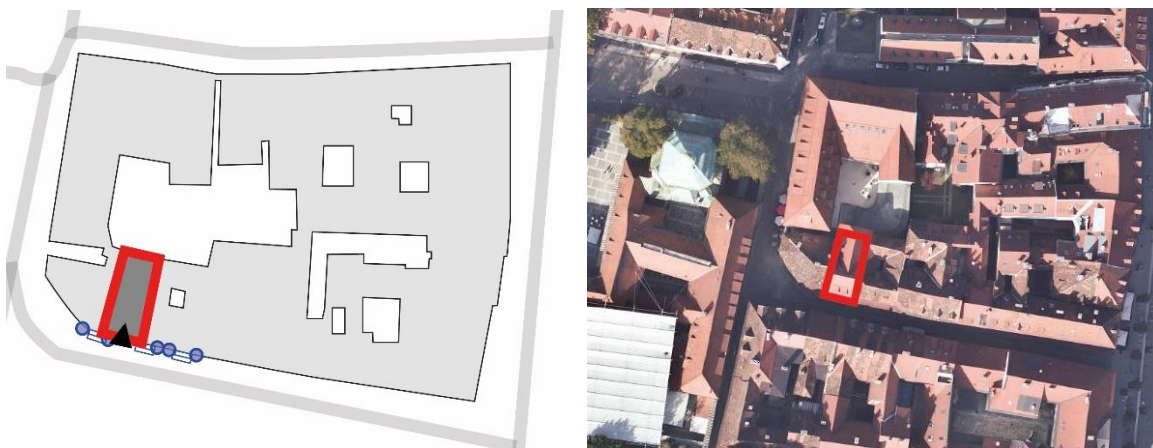
Slika 95: Zunanja fasada gledališča Glej (levo), julij 2015
Slika 96: Vhod v pasažo Gledališča Glej z ulice (desno), julij 2015

Mini teater na Križevniški ulici

Mini teater na Križevniški ulici je, kot je zapisano na spletni strani Mini teatra (2015), v stari meščanski hiši. Objekt je bil prenovljen leta 2009 in takrat tudi postal glavni kulturni prostor Mini teatra.

Mini teater ima svoje prostore urejene v stari meščanski hiši, ki je med ostalimi objekti ulice. Severna stran hiše je obrnjena na notranje dvorišče drugega objekta, vzhodna in zahodna stran se stikata z ostalimi stavbami na ulici, južna stran pa je obrnjena proti majhni ulici, s katere je urejen vhod v kulturni objekt.

Slednje tudi predstavlja zunanji prostor kulturnega objekta je ulica, zato ni prostora za pravo zunanjo ureditev. Kot opozorilo, da se v objektu odvijajo posebne dejavnosti, so na ulico postavljene klopi in cvetlična korita. Cesta, ki poteka mimo Mini teatra, ima omejen dovoz s potopnimi stebrički, dostop za širšo javnost je urejen kot pešpot.

Slika 97: Shema zunanosti Mini Teatra (levo)
Slika 98: Aero posnetek Mini Teatra (Urbinfo, 2015;desno)

Slika 99: Ulica ob vhodu Mini teatra (levo), junij 2015
Slika 100: Objekt Mini teatra, glavni vhod (desno), junij 2015

Galerija ŠKUC

Galerija ŠKUC je, kot je navedeno na spletni strani Sodelujem (2015), v stari meščanski hiši že od leta 1978. Od takrat ni zavedenih večjih prenov.

Galerija je v starem mestnem jedru, kjer so objekti strnjeni eden do drugega. Severno in južno je objekt zamejen z ostalimi stavbami, vzhodna stranica meji na gosto zasajen vrt druge parcele, le zahodna stranica kulturnega objekta je obrnjena na odprto ulico.

Zunanji prostor kulturnega objekta je ulica, proti kateri je obrnjen glavni vhod. Ulica ima omejen dovoz, tako je urejena predvsem za pešce. Oblikovana je kot velik pločnik z gostilniškimi vrtovi, ulična ureditev se ob vhodu v galerijo ne spremeni. Ceste, ki vodijo do objekta so le delno prevozne, saj so zamejene s potopnimi količki. Dostop za širšo javnost je urejen kot pešpot.

Slika 101: Shema zunanosti Galerije ŠKUC (levo)

Slika 102: Aero posnetek Galerije ŠKUC (Urbinfo, 2015; desno)

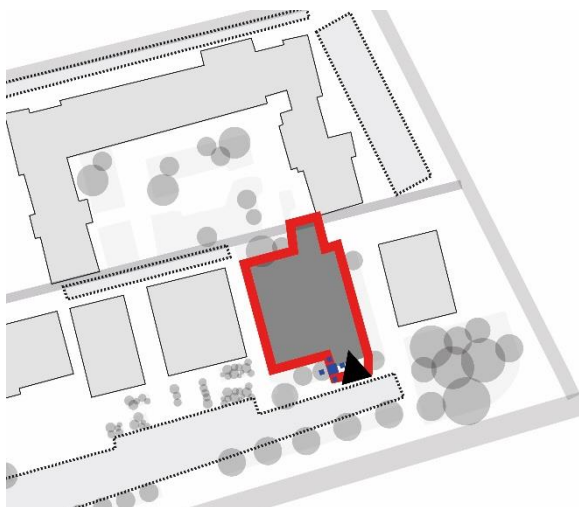
Sliki 103: Ulica ob Galeriji ŠKUC (levo), november 2015
Sliki 104: Vhod Galerije ŠKUC (desno), november 2015

Center kulture v Mostah

Center kulture v Mostah, imenovan Španski borci, je bil, kot je navedeno na spletni strani Centra kulture Španski borci. (2009 – 2016), je bil sezidan leta 1981, arhitekt je bil Oton Jugovec. Stavba je bila prenovljena leta 2009.

Objekt Španskih borcev je del stanovanjskega kareja v Mostah, postavljen je tako, da sta severna in južna stranica obrnjeni proti cesti, vzhodna in zahodna stranica pa sta obrnjeni proti drugim objektom.

Zunanji prostor kulturnega objekta je urejen kot betonska površina, namenjena predvsem parkiranju. S parkirišča je urejen vhod v objekt, tik ob njem je gostinski vrt z mizami in stoli. Cesta, ki vodi do kulturnega objekta je zelo prometna in omogoča dostop z osebnim in javnim prevozom. V bližini je parkirišče, ki zamejuje zunanji prostor objekta.

Slika 105: Shema zunanosti Španskih borcev (levo)
Slika 106: Aero posnetek Španskih borcev (Urbinfo, 2015) (desno)

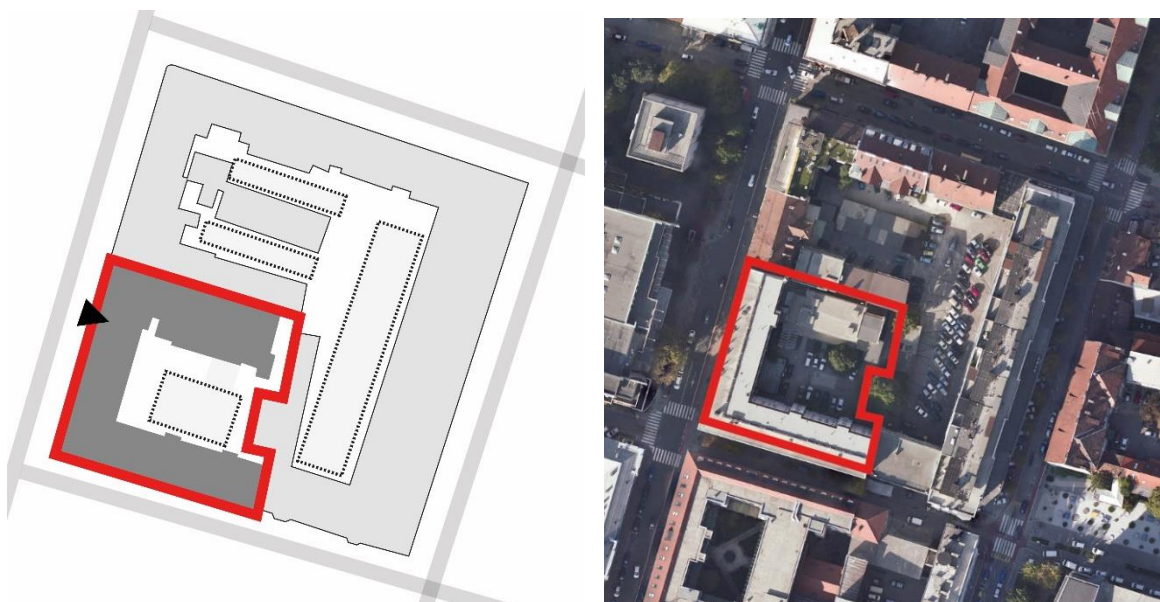

Slika 107: Zunanost Španskih borcev (levo), november 2015
Slika 108: Vhod Španskih borcev (desno), november 2015

Slovenska kinoteka

Objekt današnje Slovenske kinoteke je bil, kot je navedeno na spletni strani Arhitekturni vodnik (Delavska zbornica..., 2016), zgrajen leta 1928 po načrtih Vladimirja Šubica kot Delavska zbornica. V stavbi so prostori namenjeni različnim dejavnostim, med njimi je tudi dvorana, urejena za potrebe slovenske kinoteke. Leta 2009 je bila prenovljena.

Kulturni objekt je v prostor postavljen tako, da z ostalimi objekti v kareju tvori atrijsko dvorišče. To dvorišče je danes sicer deloma pozidano, del pa je urejen v parkirišča. Severni in južni del kulturnega objekta se stikata z ostalimi objekti, zahodni del objekta je obrnjen na glavno ulico, vzhodni del pa meji na atrijsko dvorišče. Povezuje se z objekti, ki so zgrajeni znotraj dvorišča. Cestne povezave in ostale prometne infrastrukture so urejene tako, da omogočajo dostop z osebnim in javnim mestnim prevozom, kolesarjem in pešcem.

Slika 109: Shema zunanosti Slovenske kinoteke (levo)
Slika 110: Aero posnetek Slovenske kinoteke (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 111: Poudarjen vhod Slovenske kinoteke (levo), november 2015
Slika 112: Ulica ob Slovenski kinoteki (desno), november 2015

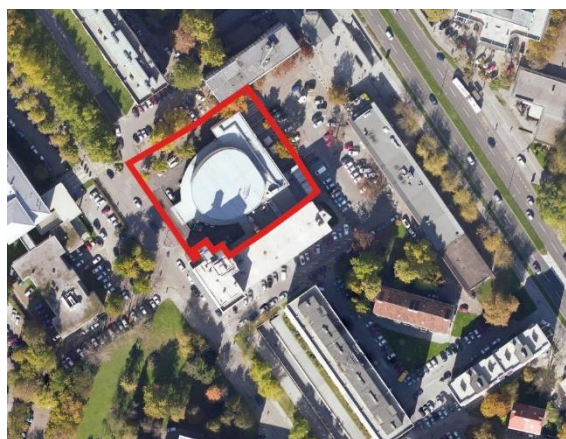
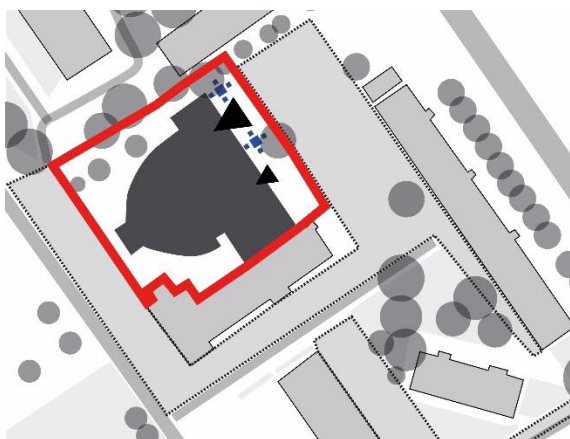
Center urbane kulture

Center urbane kulture – Kino Šiška je bil, kot je navedeno na spletni strani Kina Šiška, zgrajen leta 1961 za potrebe Kina Šiška. Načrtoval ga je arhitekt Božidar Gvardjančič. Ideje za prenovo objekta v Center urbane kulture so se pojavile že pred letom 2004, prenova pa se je zaključila leta 2009. Načrte sta izdelali arhitektki Anja Planišček in Nena Gabrovec.

Center urbane kulture je del poslovno-upravnega kompleksa ob Celovski cesti. Objekt je na betonski ploščadi, ta se proti severu in jugu izteka proti drugim objektom, na zahodu meji

na manj prometno cesto, na vzhodu pa se betonska ploščad navezuje na druge objekte in zelo prometno cesto. Glavni vhod v kulturni objekt je urejen na njegovi vzhodni strani.

Zunanja površina kulturnega objekta je betonska, delno je namenjena parkiranju, tik ob vhodu v objekt pa omogoča druženje večjih skupin. Na nekaterih delih je gostilniški program (stoli in mize), v okolici je tudi nekaj zelenih površin z zasaditvijo, vendar se nobena ne navezuje na kulturni objekt. Ceste, ki vodijo do objekta, so dobro urejene in omogočajo dostop širše javnosti tako z javnim kot osebnim prevozom.

Slika 113: Shema zunanosti Centra urbane kulture (levo)

Slika 114: Aero posnetek Centra urbane kulture (Urbinfo, 2015; desno)

Slika 115: Zunanost Centra urbane kulture (levo), november 2015

Slika 116: Vhod Centra urbane kulture (desno), november 2015

4.2 NAČIN UMESTITVE ODPRTEGA PROSTORA KULTURNEGA OBJEKTA V PROSTOR

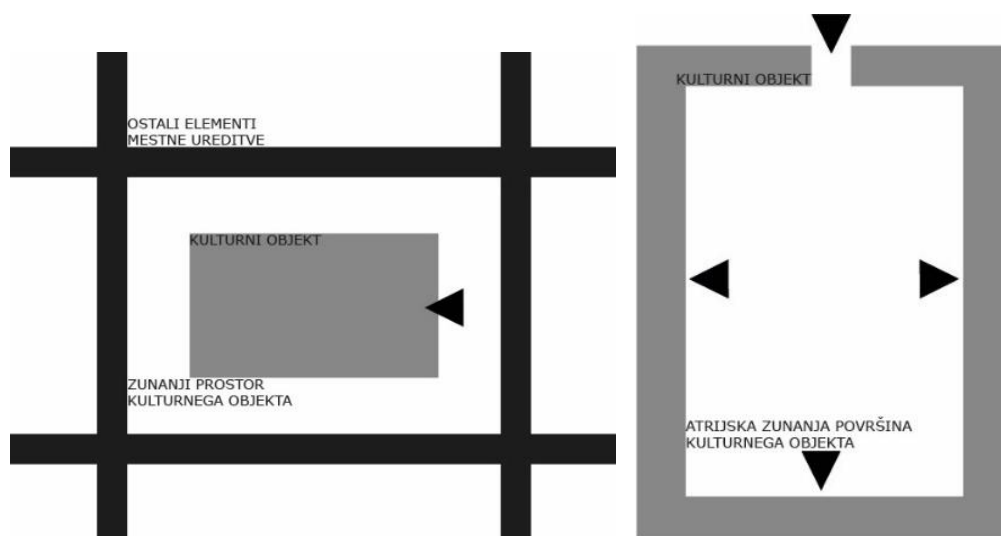
Pregledani primeri oblikovanja reprezentančnega prostora pred kulturnimi objekti v Ljubljani so v nadaljevanju razvrščeni v skupine. Pri razvrščanju je upoštevana:

- postavitev kulturnega objekta v prostor,
- kje ob kulturnem objektu je odprti prostor,
- čemu je namenjen odprti prostor pred kulturnim objektom.

Kulturni objekt z zunanjim prostorom, oblikovanim kot prostor pred kulturnim objektom, se v predstavljenih primerih pojavi desetkrat. Med objektom in drugimi rabami mesta je odprta površina, namenjena kulturnemu objektu. V večini je oblikovana kot reprezentančna površina ob prostostoječem kulturnem objektu.

Pri pregledanih primerih sta zaznana 2 načina postavitve odprte površine ob kulturni objekt:

- odprta površina je okrog objekta,
- odprta površina je oblikovana znotraj objekta kot atrij.

Slika 117: Shema prostostoječega kulturnega objekta z odprto površino ob objektu (levo)

Slika 118: Shema kulturnega objekta z odprto površino, oblikovano kot atrij (desno)

Primeri oblikovane odprte površine ob objektu:

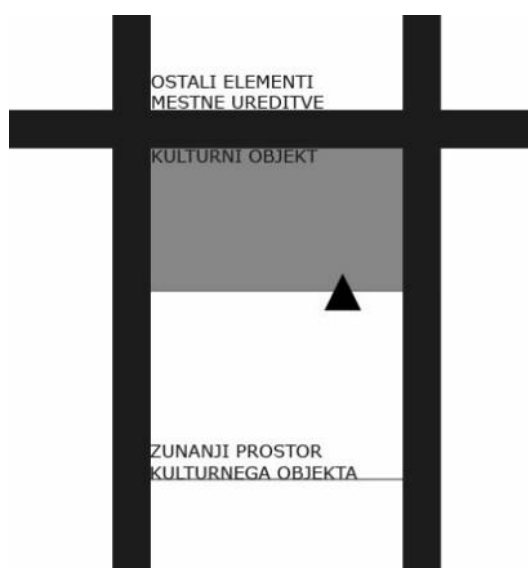
- SNG Opera in balet,
- Narodni muzej,
- Narodna galerija,
- Mednarodni grafični likovni center,
- Muzej novejšje zgodovine - Cekinov grad,
- Moderna galerija.

Primeri odprte površine, oblikovane kot atrij:

- Križanke,
- Ljubljanski grad,
- muzejski kompleks na Metelkovi ulici (Muzej sodobne umetnosti, Narodni muzej na Metelkovi ulici, razstavna stavba Etnografskega muzeja),
- Metelkova mesto, prostori bivših vojašnic (stavbe Lovci, Pešci, Garaže, Mali hangar in Hlev).

Kulturni objekt z odprtim zunanjim prostorom, ki ni nastal kot njegov zunanji prostor, se v predstavljenih primerih pojavi osemkrat. Med pročelno fasado objekta in drugimi funkcijami mesta je navadno odprta površina, ki ni bila oblikovana kot zunanji prostor kulturnega objekta. Taka površina je ob prostostoječem objektu ali ob kulturnem objektu, ki je v nizu z drugimi objekti.

Pri pregledanih primerih je zaznan način umestitve odprte površine ob glavne vhode v kulturni objekt.

Slika 119: Shema kulturnega objekta, ki ima odprto površino pred glavnim vhodom v kulturni objekt

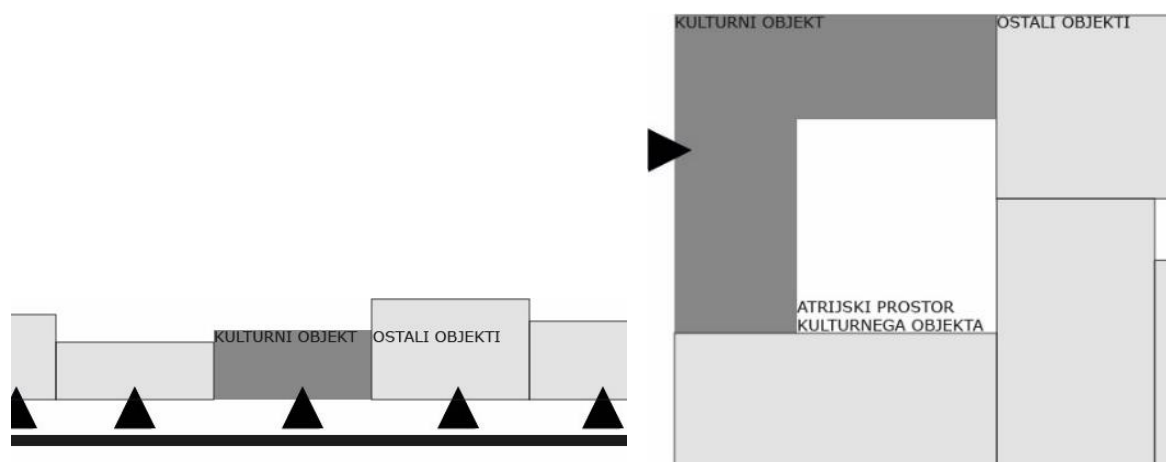
Primeri odprte površine pred glavnim vhodom v kulturni objekt:

- Lutkovno in Šentjakobsko gledališče,
- SNG Drama,
- Slovenska filharmonija,
- Art center Pionirskega doma,
- Center kulture v Mostah,
- Kino Šiška,
- Mestni muzej Ljubljana,
- Cankarjev dom.

Kulturni objekt v nizu z drugimi objekti brez zunanjega odprtega prostora se v predstavljenih primerih pojavi osemkrat. Kulturni objekt je v prostor postavljen tako, da ne izstopa na ulici. Njegov zunanji prostor je ulična ureditev brez dodatne zunanje površine. Pri nekaterih primerih lahko obiskovalci skozi notranje prostore vstopijo tudi v atrij, ki je zamejen z vseh štirih strani.

Pri pregledanih primerih sta zaznana 2 tipa kulturnega objekta v nizu z drugimi objekti:

- objekt v nizu z drugimi objekti,
- objekt v nizu z drugimi objekti, ki ima v notranjosti oblikovan atrij,

Slika 120: Shema kulturnega objekta v nizu (levo)

Slika 121: Shema kulturnega objekta z notranjim atrijem (desno)

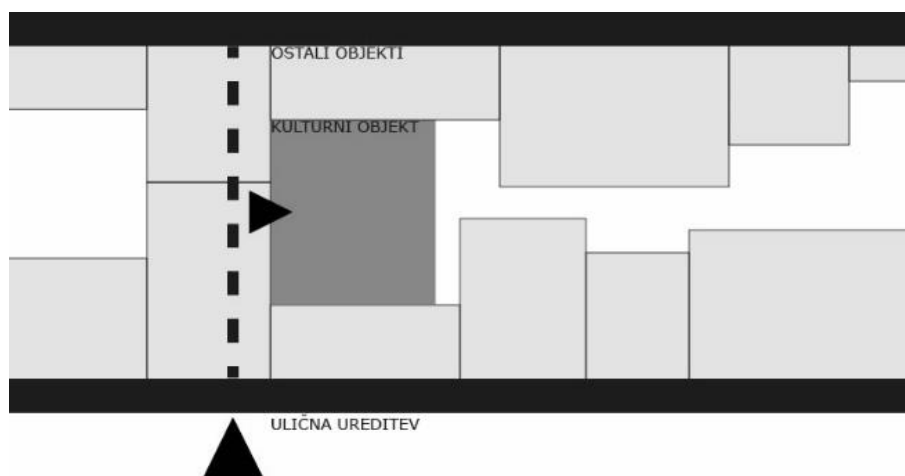
Primeri kulturnih objektov v nizu z drugimi objekti brez urejene zunanje površine:

- Bežigrajska galerija 1,
- Mestna galerija Ljubljana,
- Jakopičeva galerija,
- Galerija Vžigalica,
- Mini Teater na Križevniški ulici,
- Bežigrajska galerija 2.

Primeri kulturnih objektov, postavljenih na ulico z drugimi objekti, ki imajo v notranjosti atrij:

- Galerija ŠKUC,
- Slovenska kinoteka.

Kulturni objekt brez zunanjega prostora se v raziskanih primerih pojavi dvakrat. Glavni vhod ni urejen z ulice, ampak do njega vodi pasaža. Tako kulturni objekt nima svoje zunanje ureditve.

Slika 122: Shema kulturnega objekta, ki nima zunanjega prostora

Ta primera sta:

- Mestno gledališče ljubljansko,
- Gledališče Glej.

4.3 ELEMENTI OBLIKOVANJA ZUNANJEGA PROSTORA KULTURNEGA OBJEKTA

Po pregledu zunanjega prostora kulturnih objektov v Ljubljani je ugotovljeno, s katerimi elementi so ti največkrat oblikovani. Določena je tudi njihova pozicija glede na kulturni objekt. Upoštevani so le primeri z oblikovanim zunanjim prostorom, med pregledanimi primeri jih je 20.

Elementi zunanjega prostora kulturnih objektov:

- utrjena površina,
- travnata površina,
- vegetacija,
- klop,
- ulična svetilka,
- nižji zid,
- cvetlično korito,
- spomenik/kip,
- stopnišče,
- vodni element,
- zastava,
- steber,
- stoli in mize gostinskega vrta.

Utrjena površina se med primeri pojavi osemnajstkrat, vedno pred glavnim vhodom. Če je objektov več, jih med seboj povezuje. Je navadno glavna površina, na kateri so ostali elementi oblikovanega prostora.

Travnata površina se med primeri pojavi šestnajstkrat. Uporabljena je na več načinov. Kadar utrjena površina zajema večino zunanjega prostora, je travnata površina navadno ob robu utrjene. Velikokrat je travnata površina ob vseh stranicah objekta, le ob pročelni ne, ker je tam urejen vhod iz utrjene površine.

Vegetacija se pojavi sedemnajstkrat. Vedno je na travnati površini. Navadno je ob glavnih vhidih le nižja vegetacija, ostale travnate površine pa so zasajene z drevnino.

Klopi se pojavijo devetkrat. Postavljene so na utrjeno površino v bližini glavnega vhoda. Smer klopi navadno nakazuje smer do vhoda v objekt, lahko pa so postavljene na obrobje utrjene površine kot zamejitev ožje zunanje okolice kulturnega objekta.

Ulične svetilke se pojavijo osemkrat. Navadno stojijo linijsko, da poudarijo smer vhoda v kulturni objekt.

Nižji zid se med pregledanimi primeri pojavi štirikrat. Navadno je postavljen na rob oblikovane površine. Velikokrat je take višine, da se lahko uporabi kot klop. V enem primeru pa je uporabljen kot estetski element, ki poudarja pomembnost vhoda kulturnega objekta.

Cvetlično korito se med primeri pojavi osemkrat. V prostor so korita večinoma postavljena tako, da obiskovalce usmerjajo proti glavnemu vhodu kulturnega objekta. Opazna je tudi uporaba cvetličnih korit za omejitev parkirnih površin ali kot osrednji element tlakovane površine.

Spomenik/kip se pojavi devetkrat. Kipi so v predstavljenih primerih uporabljeni na več načinov. Postavljeni so ob vhod, poudarjajo pomembnost objekta, lahko so del stopnišča ali pa so razpršeni po celotnem zunanjem prostoru pred kulturnim objektom. Stojijo tako na utrjeni kot travnati površini.

Stopnišče se med primeri pojavi osemkrat. Navadno so stopnice tik pred vhodom v objekt ali pa vodijo na tlakovano površino pred vhodom. Tako še dodatno poudarijo monumentalnost glavnega vhoda v kulturni objekt.

Vodni element se pojavi dvakrat. V obeh primerih stoji na sredini tlakovane površine, ki je glavni element zunanjega prostora kulturnega objekta. Enkrat je oblikovan kot vodnjak, drugič pa kot manjše vodne ploskve.

Zastave se med primeri pojavijo šestkrat. V prostor so postavljene različno. Velikokrat stojijo ob vhodu v kulturni objekt ali pa so na robu utrjene površine zunanjega prostora pred kulturnim objektom. Poudarjajo pomembnost objekta.

Steber se med primeri pojavi dvakrat. Stoji na utrjeni površini, navadno poudarja vhod v kulturni objekt.

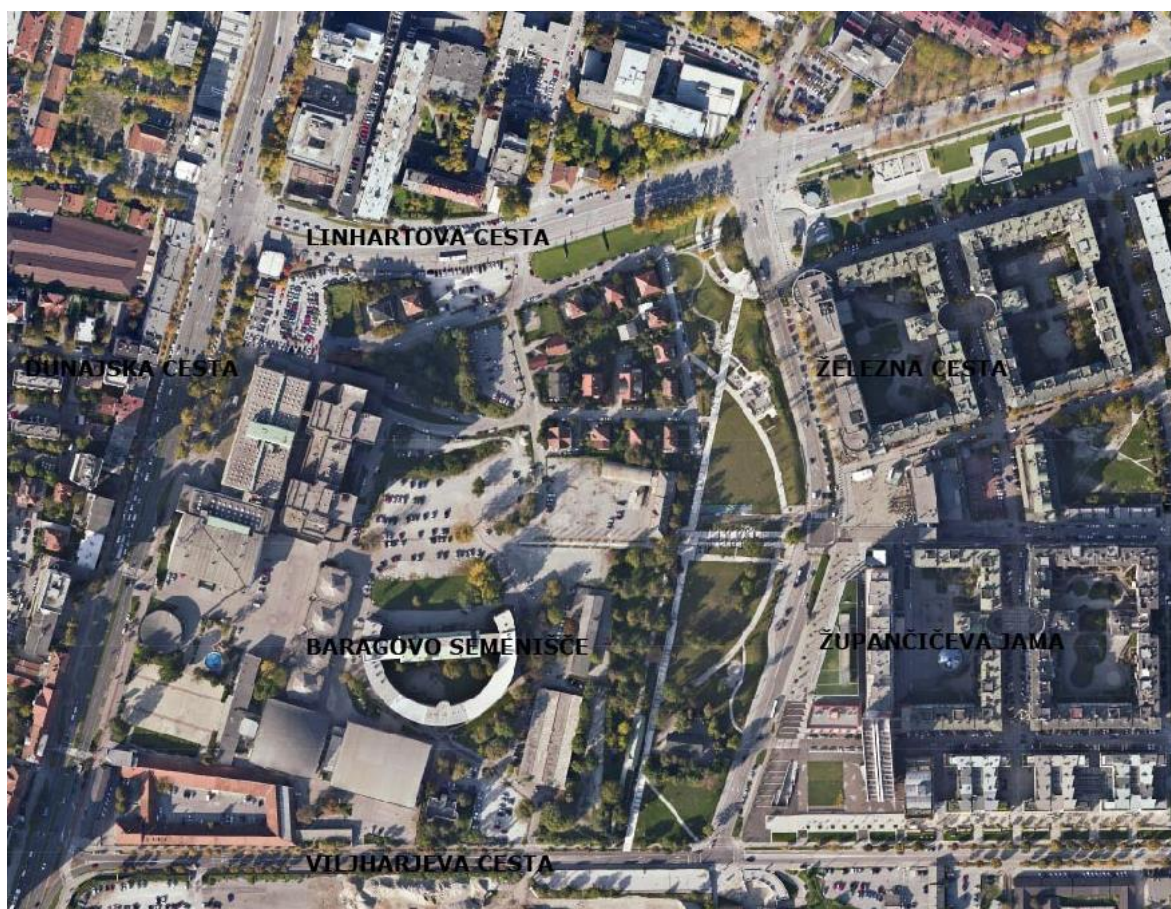
Stoli in mize gostinskega vrta se med primeri pojavijo osemkrat, kar nakazuje, da je velikokrat del kulturnega objekta namenjen gostinstvu. Oprema gostinskega vrta je vedno ob vhodu v objekt, vendar je postavljena tako, da ne zamejuje vhoda. Stoji na utrjeni površini.

4.4 REPREZENTANČNI PROSTOR PRED KULTURNIMI OBJEKTI V LJUBLJANI

Pregled primerov prikaže, da so reprezentančni prostori pred kulturnimi objekti oblikovani različno. Ne le zaradi različnih avtorjev oblikovanja zunanjega prostora in arhitekture, temveč tudi zaradi drugih dejavnikov. Glavne razlike med zunanjimi prostori kulturnih objektov so opazne pri postavitvi objekta v okolico in velikosti zunanjega prostora. Nekateri kulturni objekti zaradi strnjenosti mestnega jedra nimajo lastnega zunanjega prostora, delijo si ga z ostalimi rabami mesta (ulična ureditev, trg itd.) ali pa zunanjega prostora sploh nimajo (vhod je urejen skozi pasažo). Kadar kulturni objekti imajo zunanji prostor, je le ta lahko različno oblikovan. Prostori pred kulturnimi objekti se med seboj razlikujejo glede na to, kje so poudarki oblikovanja in kateri elementi so pri tem uporabljeni. Reprezentančni prostor kulturnega objekta je v večini vezan na glavni vhod v objekt, tam je oblikovanje najbolj izrazito. Navadno je vhod poudarjen z utrjeno površino in urbanimi elementi. Je v kontrastu z ostalo okolico in poudarja pomembnost kulturnega objekta.

5 BARAGOVO SEMENIŠČE

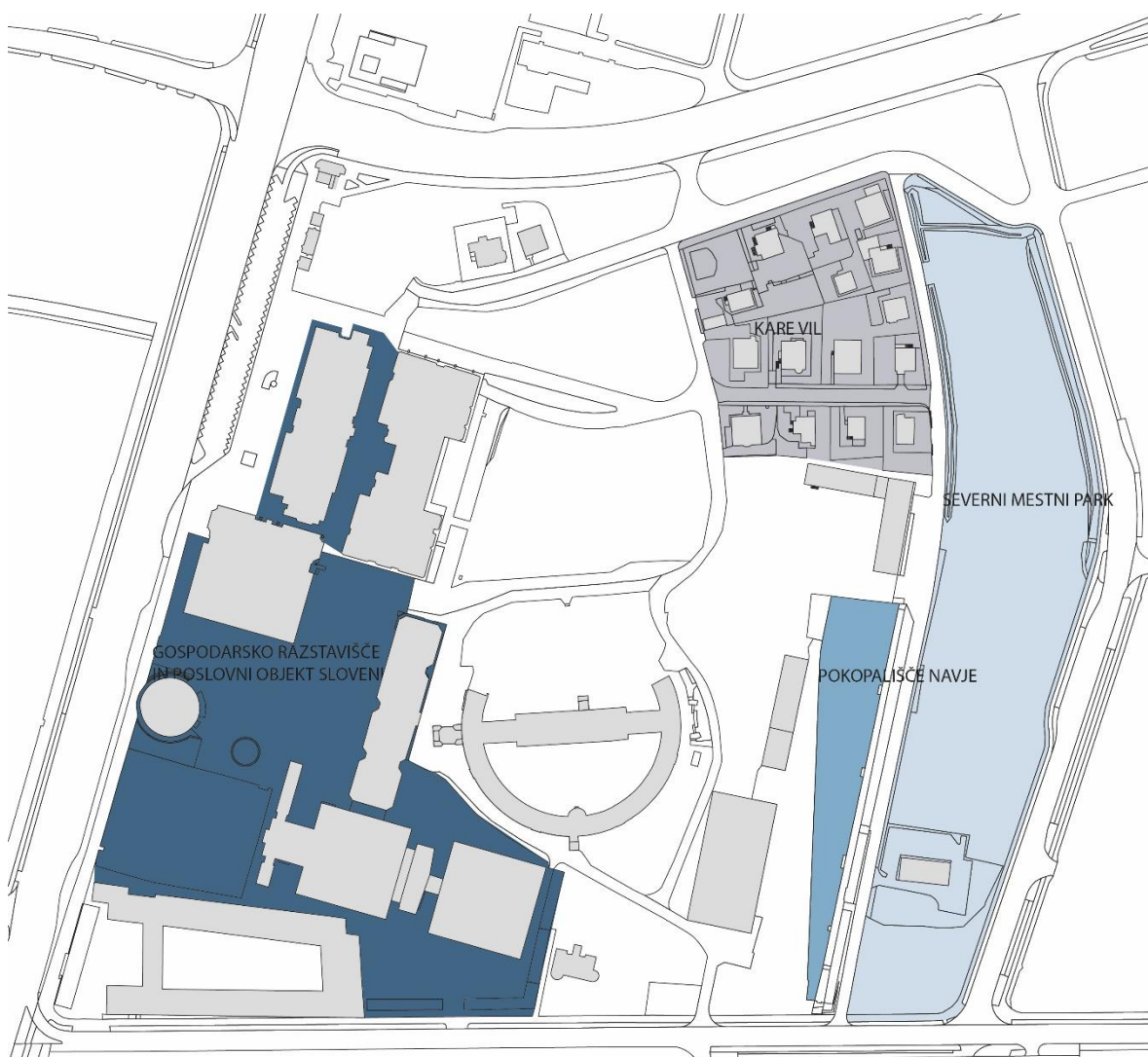
Območje obdelave je objekt Baragovega semenišča in prostor ob njem. Objekt je v mestni občini Ljubljana, leži na območju Ljubljana-Bežigrad, med Dunajsko, Linhartovo, Železno in Vilharjev cesto. Baragovo semenišče je prostostoječ kulturni objekt, s potencialom za oblikovanje ustreznega reprezentančnega zunanjega prostora in notranjega atrija. Zunanji prostor je sedaj neurejena dovozna pot in parkirišče, notranje dvorišče pa je za širšo javnost nedostopno.

Slika 123: Območje obdelave z okolico, ortofoto

5.1 PROSTOR OB OŽJEM OBMOČJU OBDELAVE

Nova ureditev okolice Baragovega semenišča ne posega v prostor izven ožjega območja obdelave. Upošteva pa posamezne segmente prostorskega konteksta. Širši prostor ostaja tako bolj ali manj nespremenjen. Severni mestni park se obdrži kot urejena parkovna površina. Kare vil se ohranja kot stanovanjski kompleks. Pri GR s poslovnim objektom Slovenijales se rešuje le stik med njegovo zunanjo površino in območjem obravnave. Prav tako se tudi pokopališče Navje ohranja kot kulturna dediščina.

Slika 124: Prostor ob ožjem območju obdelave

Sestavni deli prostora okoli ožje okolice Baragovega semenišča so:

- Severni mestni park,
- kare vil,
- pokopališče Navje,
- GR s poslovnim objektom Slovenijales.

Severni mestni park (v nadaljevanju SMP) leži ob vzhodni strani območja obdelave med Robbovo ulico, Linhartovo, Železno in Vilharjevo cesto. Osrednja poteza parka je vzdolžna os, ki nadaljuje Robbovo ulico. Nanjo se pripenja daljša krožna pot, ob njej so otroška igrala, klopi, različne zasaditve in večje zelene površine. Park je pomembna zelena mestna površina, del SV Savskega klina, ki se od obrežja Save spušča proti centru mesta ob

Župančičevi jami. Ponuja prostor oddiha in igre, tako prispeva h kakovostnemu bivanju prebivalcev mesta.

Sliki 125: Zelene površine Severnega mestnega parka ob glavni sprehajalni poti (levo), maj, 2015

Sliki 126: Igrala Severnega mestnega parka (desno), maj, 2015

Kare vil je severno-vzhodno od območja obdelave, med Linhartovo cesto, Robbovo, Valjhunovo in Detelovo ulico. Vile so s svojimi vrtovi in prehodi postavljene v prostor tako, da razen urejenega dostopa nimajo večje navezave na območje obdelave. Leta 1984, ko je bil izveden natečaj za južni Bežigrad, je bila predvidena njihova rušitev. Vendar se po veljavnem OPN vile ohranjajo. Kare vil z mirno okolico, primerno prometno ureditvijo in zelenimi vrtovi zagotavlja kakovostno bivalno okolje.

Slika 127: Zeleni vrtovi soške vil (levo), november 2015

Slika 128: Prometna ureditev soške vil ob SMP (desno), november 2015

Pokopališče Navje meji na jugovzhodni del obravnavanega območja, stoji ob SMP in Vilharjevi cesti. Pokopališče je kulturni spomenik državnega pomena, saj so v njem grobovi pomembnih slovenskih osebnosti. Del parka je oblikoval Jože Plečnik. Z zeleno ureditvijo dodaja prostoru kulturno in estetsko vrednost ter prispeva k bolj kakovostnemu bivanju in preživljanju prostega časa bližnjih prebivalcev mesta in obiskovalcev.

Slika 129: Glavna pot pokopališča Navje (levo), november 2015
Slika 130: Nagrobniki na pokopališču Navje (desno), november 2015

Gospodarsko razstavišče s poslovnim objektom Slovenijalesa je ob jugo-zahodnem robu območja obdelave, postavljeno je med Linhartovo, Dunajsko in Vilharjevo cesto. Je največji razstaviščni prostor v Ljubljani, na njem se izvajajo različne dejavnosti, kot so razstave, gala prireditve in podobno. Ima svoje prostorske zahteve, ki jih oba predloga oblikovanja zunanjega reprezentančnega prostora Baragovega semenišča upoštevata, vendar ne posegata v sedanji prostor GR.

Slika 131: Gospodarsko razstavišče z območja obdelave (levo), april 2015
Slika 132: Poslovna stavba Slovenijalesa z območja obdelave (desno), april 2015

5.2 ZGODOVINA

Zgodovina območja je razdeljena na tri sklope. Vsak sklop nam razkrije, zakaj je danes določen del območja takšen, kot je. **Prvi sklop** od 18. stoletja do leta 1950 nam pove, da je pokopališče Navje ostanek pokopališča, ki je bilo na obravnavanem območju. Tudi glavni objekt naloge, Baragovo semenišče, je nastalo v tem času, ko so v sklopu cerkvenih objektov gradili stanovanja semeniščnikov. **Drugi sklop**, od leta 1950 leta 1980, opisuje obdobje, ko

se je pokopališka raba na tem prostoru opustila in so prostor predvideli za gradnjo Gospodarskega razstavišča (v nadaljevanju GR). V tem času je bilo narejenih veliko natečajev in načrtov, ki niso bili izvedeni (gradnja hotela, širjenje GR na celotno območje obdelave, itd.). **Tretji sklop**, od leta 1980 do danes, opisuje obdobje po opustitvi ideje, da bi bili na celotnem prostoru obdelave objekti GR. Prostor so namenili parkovni ureditvi, ki kljub več načrtom, spremembam in pobudam še zmeraj ni v celoti izvedena. V tem času je nastal Severni mestni park.

5.2.1 Od 18. stoletja do leta 1950

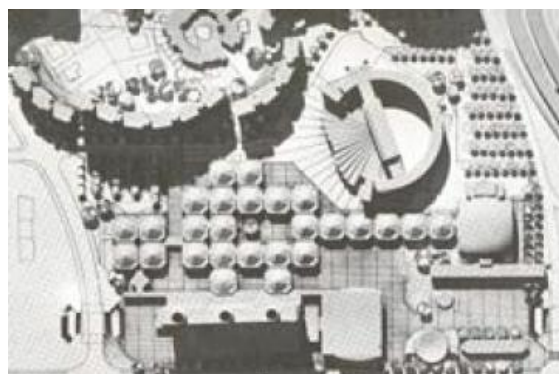
Krečič (1997) navaja, da je bilo od 18. stoletja do leta 1936 na območju današnjega GR pa vse do kulturnega spomenika Navje, pokopališče ob cerkvi. Že **pred letom 1808** je bila na območju današnjega GR cerkev Sv. Krištofa, na njeni vzhodni strani pa je bilo pokopališče. **Okoli leta 1930** so poleg pokopališča nastajali ostali objekti, med njimi je tudi Neubergerjeva vila, ki je bila zasnovana kot enodružinska hiša. Zaradi dejavnosti v njej med drugo svetovno vojno je razglašena za zgodovinski spomenik. **Leta 1936** so večino starega pokopališča Sv. Krištofa preselili na novo pokopališče Žale, na stari lokaciji je ostal le del - kulturni spomenik Navje. Na območju so gradili nove cerkvene objekte. Plečnika so prosili za načrte župnišča sv. Cirila in Metoda. Po zamisli Hrama slave je zasnoval slovenski Panteon, ki bi bližnji okolici te cerkve podelil dominantno vlogo. Načrt so opustili, naročili pa so mu načrte za poslopje novega semenišča, ki mu je želel dati monumentalen poudarek. Tako so **med letoma 1936 in 1938** nastajali načrti za Baragovo semenišče s Plečnikovim načrtovanjem velikega valja, ki bi s krakoma formiral novo avenijo – Linhartovo cesto. Z izvedbo dela so začeli 1938, vendar zaradi vojne nikoli ni bilo dokončano v svoji polni formi. Kasneje je Plečnikov učenec Anton Bitenc stavbo preuredil po trenutnih potrebah. **V štiridesetih letih 20. stoletja** so severo-vzhodno od prostora obdelave zgradili kompleks vil z vrtovi.

Slika 133: Prikaz sprememb območja od leta 1808 do leta 1941

5.2.2 Od leta 1950 do leta 1980

Po preselitvi pokopališča na novo lokacijo je na danem območju ostalo veliko prazno zemljišče. Kot opisujeta Slivnik in Kušar (2006), so za to ozemlje med letoma 1953 in 1979 razpisali več natečajev za različne razstavne hale, poslovne in hotelske stavbe. Zaradi stalnih programskih sprememb zazidalnega območja jih večina ni bila nikoli realizirana. **Leta 1953** so razpisali "Javni vsedržavni natečaj za urbanistični in gradbeni načrt za ureditev in izgradnjo kompleksa med Vilharjevo, Linhartovo in Titovo cesto za razstavne namene večjega obsega". Komisija ni izbrala nobene od natečajnih rešitev, je pa na podlagi natečajnih rešitev prvi načrt naredil Branko Simčič. Gradnja objektov GR je potekala počasi in postopoma. **Leta 1962** so poleg novega objekta postavili manjši razstavni prostor. **Leta 1963** je mestna občina Ljubljana sprejela nov regulacijski načrt za občino Bežigrad, v katerem je predvidela, da se GR nameni celoten prostor med Vilharjevo, Linhartovo in Titovo cesto. **Leta 1967** so zgradili novo razstavno halo. **Med letoma 1974 in 1979** so po načrtih Milana Miheliča zgradili prizidke k obstoječim razstavnim prostorom in veleblagovnico Slovenijales. **Leta 1977** so razpisali natečaj za novo poslovno stavbo podjetja Slovenijales, ki so jo zgradili po načrtih Zorana Kreitmayerja. Gradnja je botrovala ponovni spremembi zazidalnega načrta za dano območje in omejitvi prostora GR, zato se v sklopu GR niso dogajale večje zunanje spremembe.

Slika 134: Načrti Branka Simčiča za GR leta 1954 (Šlajmer, M., 1960;65) (levo)

Slika 135: Zazidalni načrt Milana Miheliča, za območje GR leta 1967 (Bernik, S., 1980;34) (desno)

5.2.3 Od leta 1980 do danes

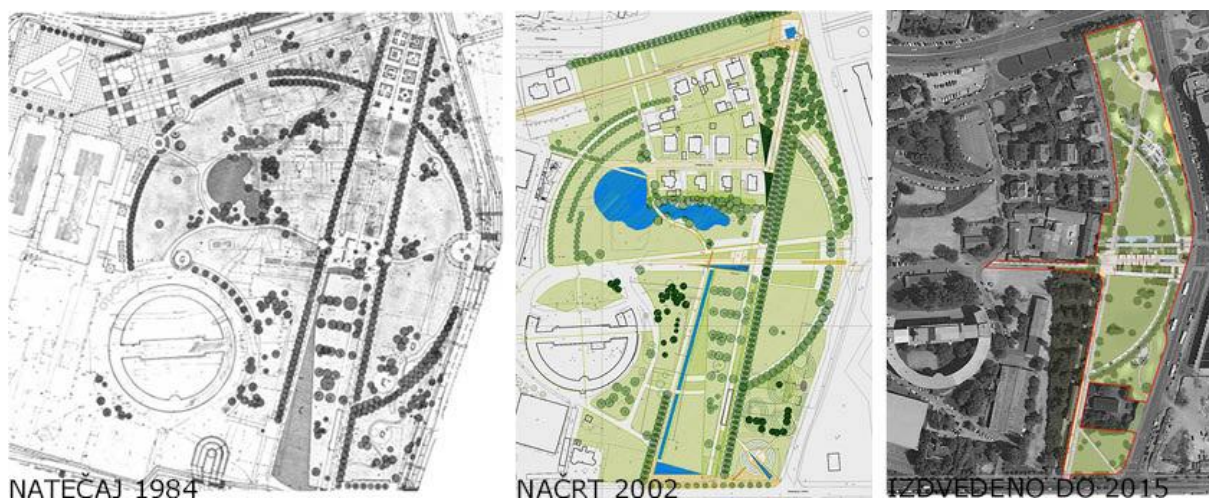
Na spletni strani Inštituta za kakovost bivanja (2015) je zapisano, da je bil **leta 1984** razpisan natečaj za Južni Bežigrad, na katerem je bila izbrana rešitev Andreja Erjavca, Ine Šuklje ter Marka Smrekarja. **Do leta 1986** sta Andrej Erjavac in Ina Šuklje izvedla podrobnejše

programske zasnove in idejno zasnovo celotnega parka. **Leta 1989** so potrdili ureditveni načrt, izdelan s strani prof. Dušana Ogrina, Ine Šuklje in Andreja Erjavca.

Opis prvotne zasnove ureditvenega načrta iz leta 1989, po Odloku o sprejetju ureditvenega načrta za del območja BR 2-1-Navje (1990):

- zgradi se velik Severni mestni park kot del prodora zelenih površin v center mesta,
- v prostoru je kot glavni motiv velika krožna pot – preseka jo promenadna os v smeri sever-jug,
- dozidava Baragovega semenišča v zaključen krog,
- prehod med Dunajsko cesto in Baragovim semeniščem s prečenjem hale C GR,
- kot zaključek krožne poti se predvidi pritlični gostinski objekt, na vzhodni strani Slovenijalesa,
- od osi Baragovega semenišča do stavbe Slovenijalesa je predvidena podzemna garažna hiša,
- v času, ko je bil natečaj izveden, je bila predvidena selitev GR. Tako v natečajni ureditvi po preselitvi GR podrejo ograje le tega in povežejo Trg VII kongresa v javne površine. Za ta poseg predvidijo nov ureditveni načrt,
- predvidi poslovni objekt kot dominantno na križišču Dunajske in Linhartove ceste,
- vključuje reprezentativno-simbolno funkcijo in potrebe prebivalcev,
- zaradi velikega posega v prostor je predvidena fazna izvedba.

Na spletni strani Inštituta za kakovost bivanja (2015) je zapisano, da od leta 1984, ko je bil natečaj izveden, do leta 1994, niso začeli z uresničitvijo načrtovanega plana. **Leta 1994** so začeli z izvedbo prve faze parka. Odkupili so zemljišča, vendar so na njih uredili začasna parkirišča. Leta 2002 sta avtorja pripravila prenovljen načrt za oblikovanje tega prostora. **Leta 2006** so izvedli prvo fazo projekta, južni del Severnega mestnega parka. **Leta 2007** so projektirali drugo fazo, severni del Severnega mestnega parka, kot ga poznamo danes. **Leta 2010** je bila delno izvedena druga faza projekta, ki predvideva tudi rušitev objekta Stare pošte, oblikovanja skate parka na njenem mestu ter ureditev povezave z ostalim parkom. To do danes še ni urejeno, del objekta Stare pošte je bil v preteklih letih celo prenovljen.

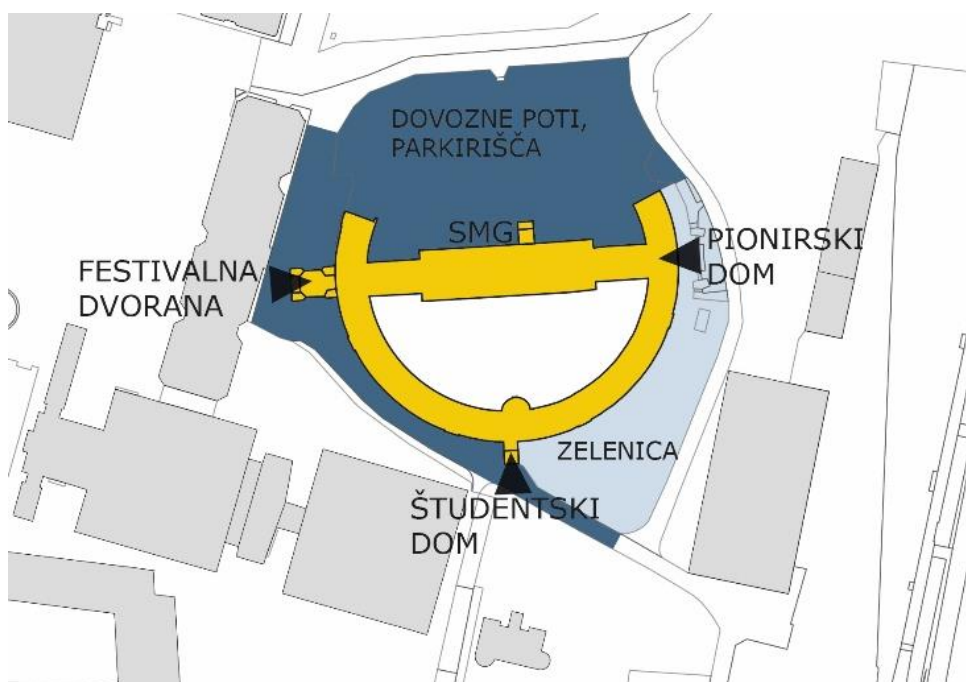
Slika 136: Načrt zmagovalne rešitve natečaja za Južni Bežigrad leta 1984 (levo)

Slika 137: Prenovitev načrta za isto območje leta 2002 (sredina)

Slika 138: Prikaz trenutnega stanja obravnavanega območja (desno), (Inštitut za kakovost bivanja, 2015)

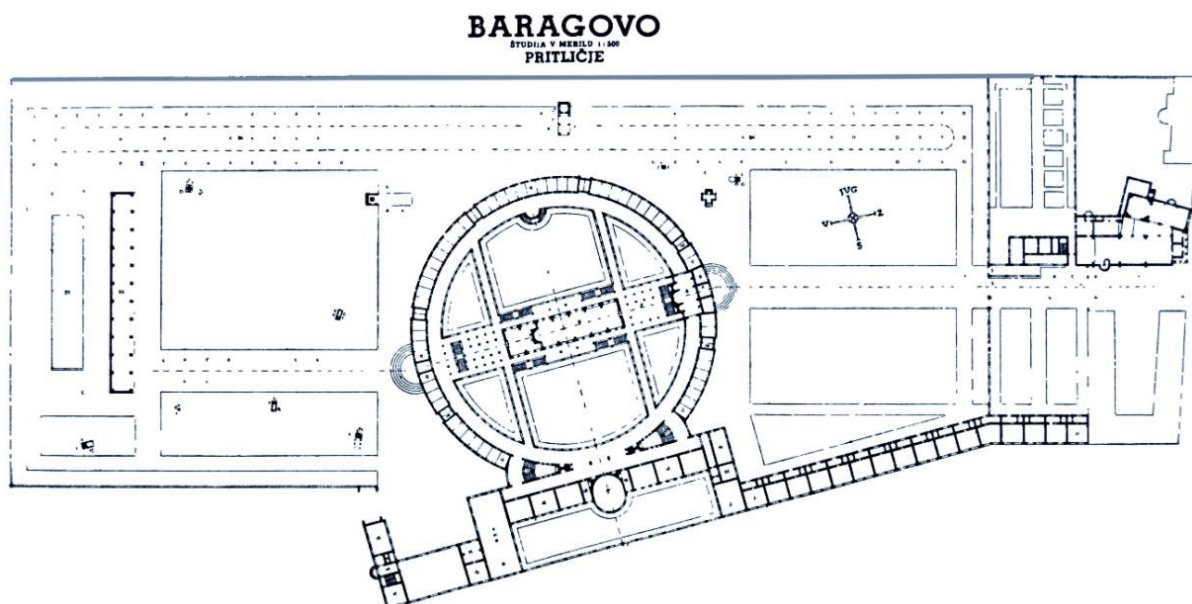
5.3 OBJEKT BARAGOVEGA SEMENIŠČA

Baragovo semenišče je zavarovan kulturni spomenik državnega pomena. Je v centru območja na njegovi južni polovici in je za magistrsko nalogo najpomembnejši kulturni objekt. Predlog nove ureditve je oblikovanje zunanjega reprezentančnega prostora pred njim.

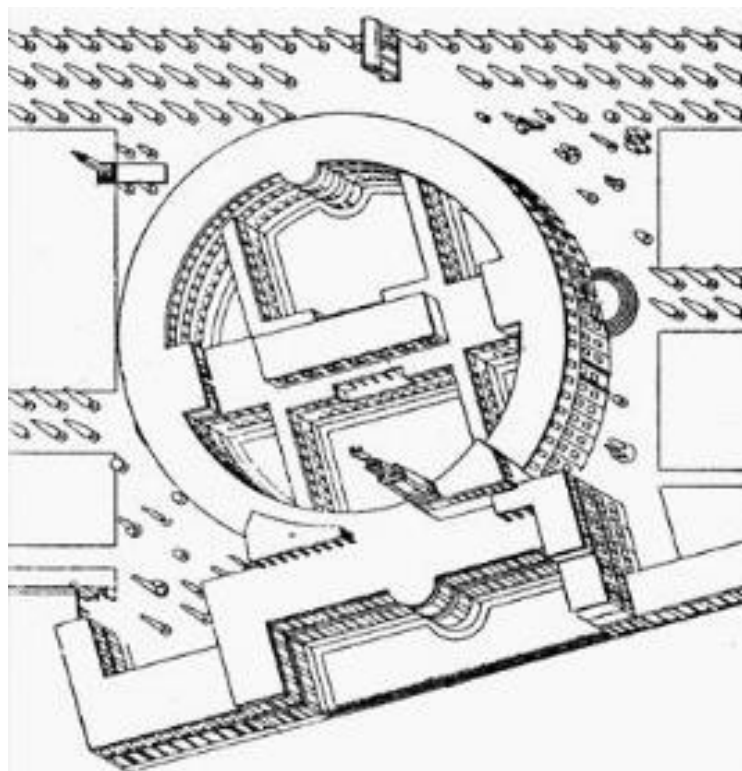

Slika 139: Prikaz sestavnih delov Baragovega semenišča

Po načrtih Jožeta Plečnika je bilo Baragovo semenišče predvideno za domovanje semeniščnikov. Zaradi vojne objekt ni bil dokončan po njegovi zamisli. Baragovo semenišče je po prvotnih načrtih spominjalo na Kolosej, vendar je poudarjalo tudi krščansko vsebino. Tlorisni pogled načrtovanega objekta je spominjal na grško črko omega (Ω), ki kot zadnja črka grške abecede pomeni konec ali na črko théta (Θ) v Antičnih Atenah so to črko uporabljali kot oznako za smrt. Krečič (1997) opisuje, da je bila stavba zasnovana kot štirinadstropni krog, ki se s kriloma odpira na sever, s stranskima vhodoma pa na vzhod in zahod. V smeri vzhod–zahod krog povezuje prečni trakt. Zunanost je razčlenjena s po enajstimi okenskimi osmi, ki se vrstijo med vertikalnimi pasovi. Vhodi so oblikovani kot velike dvonadstropne niše s polkrožnim zaključkom. Na severni strani stavbe je bil načrtovan stik med okroglim delom stavbe in traktom, ki bi bil obrnjen na Linhartovo cesto. Vanj bi bila na visokem podstavku postavljena monumentalna figura.

Slika 140: Pritličje Baragovega semenišča, prvotni načrti Jožeta Plečnika iz leta 1936 (European theatre architecture, 2015)

Slika 141: Aksonometrija Baragovega semenišča, po prvotnih načrtih Jožeta Plečnika (Muzej za arhitekturo in oblikovanje, 2015)

Še preden je bil objekt zgrajen, so spremenili njegovo namembnost, tako da ni nikoli služil domovanju semeniščnikov. Namenili so ga filmskim in gledališkim predstavam, prireditvam ter bivanju študentov. Stavbo je po trenutnih potrebah preuredil Plečnikov učenec Anton Bitenc. Notranjost je uredil tako, da je večji del stavbe služil študentskemu domu. Kapelo je adaptiral za potrebe Festivalne dvorane, pod njo je uredil dvorane, ki so služile za kino Soča. Poleg notranje preureditve je Bitenc oblikoval tudi nov vhod v Festivalno dvorano. Ostala zunanost objekta je izdelana po Plečnikovih načrtih, vendar zaradi spreminjanja prostorskih planov ni dokončana. Najverjetneje tudi ne bo, zagotovo pa ne po prvotnih zamislih, po katerih naj bi v objektu bivali semeniščniki. Vendar pa veljaven občinski prostorski načrt (v nadaljevanju OPN) načrtuje dograditev krožne stavbe v sklenjen krog. Danes so v objektu prostori študentskega doma, Festivalne dvorane, Slovenskega mladinskega gledališča in Pionirskega doma.

Slika 142: Južni del Baragovega semenišča (levo), maj 2015

Slika 143: Zahodni vhod v Baragovo semenišče (desno), maj 2015

5.3.1 Slovensko mladinsko gledališče

Slovensko mladinsko gledališče je bilo ustanovljeno leta 1955 kot prvo poklicno gledališče za otroke in mladino v Sloveniji. Kljub spremembam se še vedno nagiba k uprizarjanju gledaliških predstav mlajših režiserjev. V notranjosti Baragovega semenišča ima urejeni dve gledališki dvorani, tretja pa se nahaja v prenovljenem objektu Stare pošte, prav tako na prostoru obravnave. Dvorani znotraj Baragovega semenišča sta stari in ne omogočata udobja gledalcem in izvajalcem predstav–povzeto po opisu na spletni strani Slovenskega mladinskega gledališča, (2015).

Slika 144: Prostor Slovenskega mladinskega gledališča, april 2015

5.3.2 Pionirski dom

Pionirski dom je javni zavod, ki deluje na področju kulture. Izvaja kulturne izvenšolske dejavnosti, namenjene otrokom in mladini, kot so filmska vzgoja, likovne, plesne, gledališke in lutkovne delavnice, poučevanje tujega in domačega jezika, spodbujanje raziskovanja itd. Organizirajo delavnice, poučevanja, prireditve in podobno. Zaradi neprimernosti prostora se dejavnosti Pionirskega doma izvajajo na treh lokacijah–povzeto po opisu na spletni strani Pionirski dom (2015).

Slika 145: Vhod v prostore Pionirskega doma, maj 2015

5.3.3 Festivalna dvorana

Festivalna dvorana je bila v Baragovem semenišču urejena naknadno. Anton Bitenc je prvotno Plečnikovo zasnovo kapele zaradi spremembe namembnosti prostora preuredil v festivalno dvorano. Na spletni strani Festivalne dvorane (2015) je apisano, da v njej danes izvajajo različne dogodke, kot so plesi, predstavitve, poslovna srečanja, valetе, mature, modne revije, svečane večerje, rojstnodnevne zabave, poroke, pustovanja itd.

Slika 146: Vhod Festivalne dvorane, maj 2015

5.3.4 Študentski dom

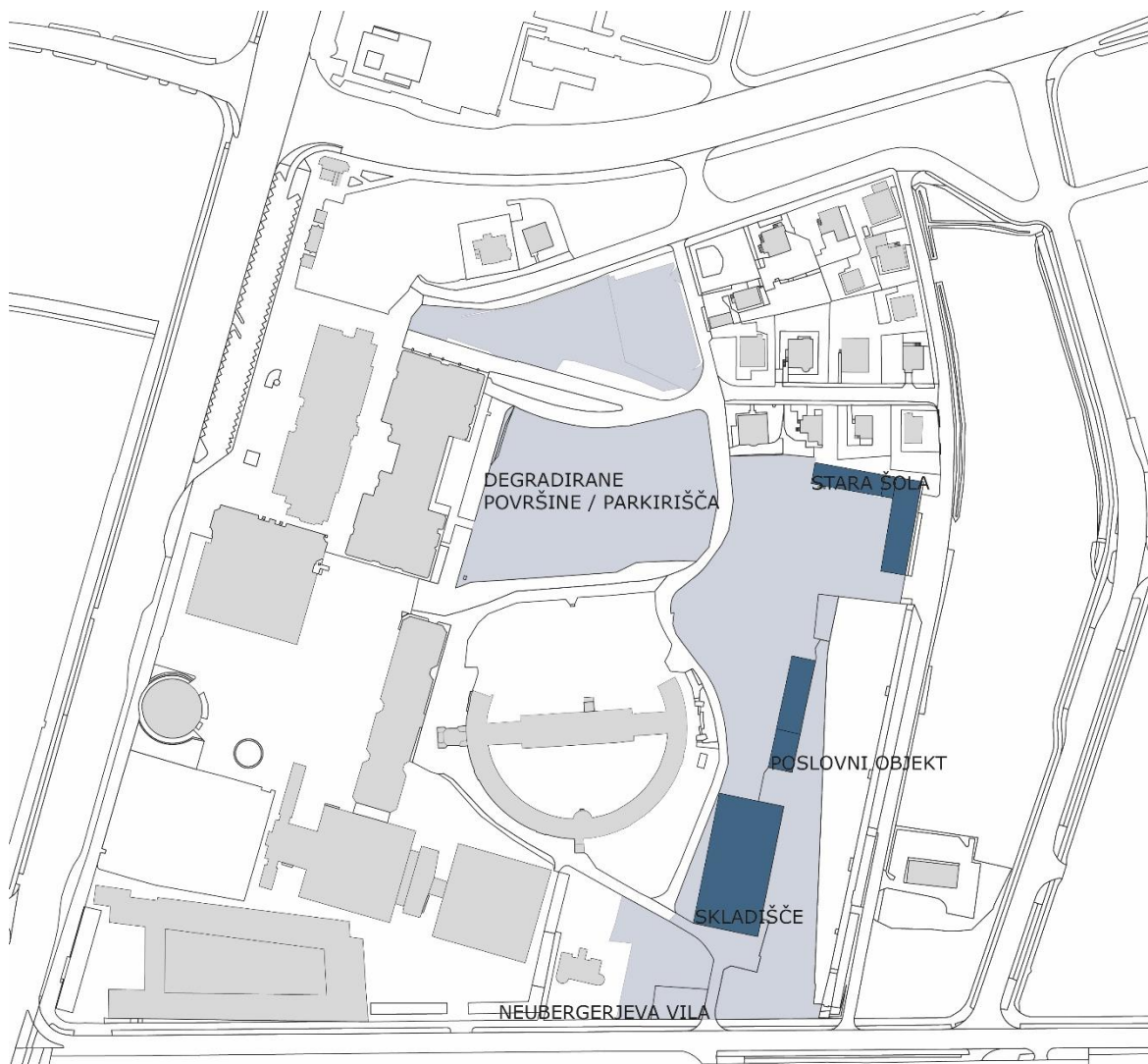
Študentski dom znotraj Baragovega semenišča je del javnega zavoda Študentski domovi Ljubljana. Sobe so urejene v južnem delu stavbe in zagotavljajo 293 ležišč. Oprema je skromna, zato je še toliko bolj pomembno, da se študentom zagotovi primeren zunanji prostor za izvajanje različnih aktivnosti, kot sta učenje in druženje.

Slika 147: Vhod v študentski dom, maj 2015

5.4 OKOLICA BARAGOVEGA SEMENIŠČA

Okolica Baragovega semenišča je območje v njegovi neposredni bližini, ki je predmet nove ureditve, trenutno predstavlja neurejen zunanji prostor kulturnega objekta.

Slika 148: Prikaz sestavnih delov okolice Baragovega semenišča

Okolico Baragovega semenišča tvorijo:

- območje objekta Stare pošte, manjšega poslovnega objekta in starega skladišča,
- območje degradiranih površin in parkirišč,
- Neubergerjeva vila.

5.4.1 Območje Stare pošte, manjšega poslovnega objekta in starega skladišča

Je na vzhodni strani območja obdelave, ob Valjahunovi ulici. To so starejši objekti ob degradirani površini, po OPN je predvideno njihovo rušenje. Del Stare pošte je obnovljen za potrebe Slovenskega mladinskega gledališča in omogoča bolj kakovostno izvedbo njihovih gledaliških predstav. Drug del objekta je dotrajan in neuporaben. Prenovljen manjši poslovni objekt v trenutni prostorski situaciji ne vpliva na kakovost bivanja prebivalcev. Staro skladišče je nefunkcionalno in s svojo podobo ne sodi v bližino kulturnega objekta.

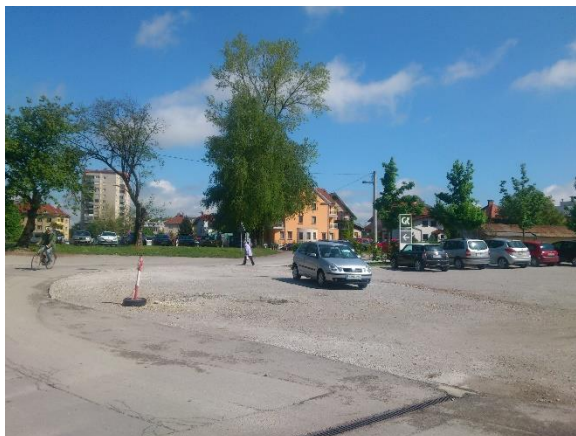

Slika 149: Manjši poslovni objekt (levo), maj 2015

Slika 150: Objekt Stare pošte (desno), maj 2015

5.4.2 Območje degradiranih površin in parkirišč

Območje degradiranih površin in parkirišč sega od Linhartove ceste na severni strani do Vilharjeve ceste na južni strani. Na zahodu meji na poslovni objekt Slovenijales in Baragovo semenišče, na vzhodu pa na območje Stare pošte, manjšega poslovnega objekta in starega skladišča. Namenjeno je parkiranju, nekateri predeli so v zaraščanju.

Slika 151: Degradirano območje na območju obdelave, april 2015

5.4.3 Neubergerjeva vila

Območje vile vsebuje zgodovinski spomenik in vrt. Je jugozahodno od Baragovega semenišča, ob Valjhunovi ulici. V vili se izvajajo dejavnosti jezikovne šole. Na južni strani vile je urejen vrt, ki sega do Vilharjeve ceste. Vhod v stavbo je s severne strani, v bližini Baragovega semenišča. Okolica je namenjena predvsem parkiranju.

Slika 152: Pogled na Neubergerjevo vilo (levo), maj 2015

Slika 153: Vhod Neubergerjeve vile (desno), maj 2015

5.5 PREGLED VELJAVNIH ZAKONSKIH DOLOČIL, KI SE NANAŠAJO NA BARAGOVO SEMENIŠČE

Veljavni zakonski odloki in smernice, ki se nanašajo na prostor so Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (2008), Odlok o razglasitvi spomenikov revolucionarnega gibanja in narodnoosvobodilne vojne za zgodovinske spomenike (1985), Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana, izvedbeni del (2010), pogovor s Hafner S. (vodja referata za prostorske izvedbene akte, MOL) o pripravi OPPN 16, za območje Baragovega semenišča, BE-385 in BE-487(osebni vir, maj 2014) ter pregled Strategije razvoja kulture v mestni občini Ljubljana 2012–2015 (Grilc U. s sod., 2012).

Glavne že obstoječe in predvidene spremembe obravnavanega prostora:

- **dograditev Baragovega semenišča** v sklenjen krog po Plečnikovih načrtih, v njem so predvidene kulturne dejavnosti, predvsem povečanje gledališke dejavnosti,
- **ureditev Valjhunove ceste** tako, da je bolj pretočna in povezuje območje z Linhartovo in Vilharjevo cesto,
- **umestitev višinske dominante**, na križišče Dunajske in Linhartove ceste se umesti objekt, ki deluje kot višinska dominanta, v višini do 45 m,

- **gradnja podzemne garaže** - vzhodno od objekta poslovne stavbe Slovenijalesa je predvidena podzemna garaža s 1280 parkirnimi mesti, ki bi rešila problem parkiranja za obiskovalce GR in Baragovega semenišča,
- **širitev Gospodarskega razstavišča** - manjši objekt, namenjen razstavljanju, se umesti nad novo podzemno garažo,
- **rušenje nekaterih objektov** - predvideno je rušenje starega skladišča, manjšega poslovnega objekta, objekta Stare pošte ter dveh hiš, ki sta ob Linhartovi cesti. Tako se prostor sprost in omogoča nove oblikovalske rešitve,
- **zavarovanje Pokopališča Navje in objekta Baragovega semenišča** – objekta sta zavarovana kot kulturna spomenika državnega pomena. S tem je zavarovana njuna zunanja in notranja oblika. Dopuščena je dograditev Baragovega semenišča,
- **zavarovanje zunanje podobe Neubergerjeve vile** - ta je zavarovana kot zgodovinski spomenik po Odloku o razglasitvi spomenikov revolucionarnega gibanja in narodnoosvobodilne vojne za zgodovinske spomenike (1985).

Slika 154: Po OPN predvideni posegi v prostor Baragovega semenišča, ter upoštevanje ostalih predpisov

6 PLEČNIKOVA UPORABA ARHITEKTURNIH IN KRAJINSKIH ELEMENTOV PRI OBLIKOVANJU ZUNANJEGA PROSTORA

Arhitekturni in krajinski elementi, ki jih Plečnik uporablja pri urejanju zunanjega prostora so vodilo pri oblikovanju nove ureditve okolice Baragovega semenišča. S poznavanjem le teh se lahko uredi zunanji prostor, ki deluje skladno s Plečnikovo arhitekturo, poudarja povezanost med objektom in okolico, s čimer dobi prostor še večjo dodatno vrednost. V nadaljevanju so tako na podlagi literature Gruden (2012), Pergovnik (2013), Krečič (1997) in Hrausky (2006) ter ogledanih primerov izluščeni nekateri pomembni elementi Plečnikovega oblikovanja zunanjega prostora.

6.1 ELEMENTI PLEČNIKOVIH UREDITEV

V Plečnikovih zunanjih ureditvah prevladujejo predvsem različni grajeni in vegetacijski elementi, utrjene površine ter urbana oprema. Vnos reliefnih in vodnih elementov je v njegovih ureditvah manj zastopan. Ti elementi so vneseni v prostor predvsem tam, kjer tako narekuje teren. S Plečnikovih načrtov so razvidni različni vegetacijski in grajeni elementi, ki se povezujejo v celoto.

6.1.1 Vegetacijski elementi

Plečnik v svojih kompozicijah uporablja različne vegetacijske elemente, kot so travnate ploskve, žive meje, vzpenjavke in drevesa. **Tratno ploskev** uporablja kot večjo vegetacijsko prvino na ali ob katero niza manjše elemente.

Slika 155: Nizanje elementov ob travnato ploskev na primeru Plečnikove ureditve parka Zvezda, (Suhadolnik, 2009; 233)

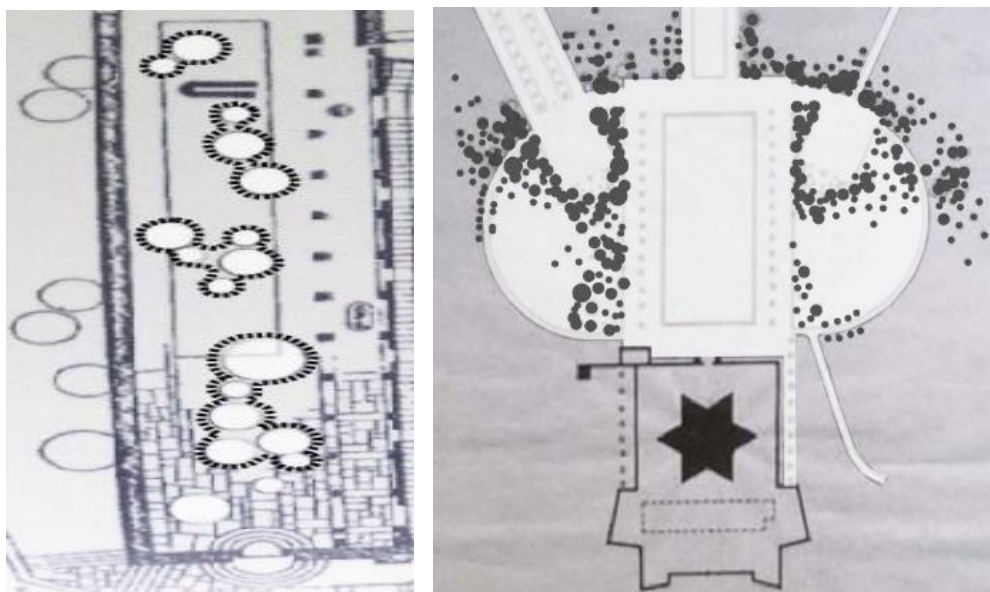
Žive meje uporablja arhitekt namesto grajene prvine – zidu. S tako zasaditvijo usmerja obiskovalce in zastira določene poglede. **Vzpenjavke** Plečnik v svojih načrtih uporablja tako, da preraščajo grajene prvine, pergole ali zidove.

Slika 156: Živa meja namesto zidu pri Plečnikovi ureditvi levega brega Gradaščice pred Trnovskim mostom, v 30-ih letih (Krečič, 1997:119; levo)

Slika 157: Vzpenjavke preraščajo grajene strukture v Plečnikovem parku ob južnem obzidju Križank (Gruden, 2012;32; desno)

Plečnik izbira **drevesa** za svoje ureditve predvsem po habitusu rastline, saj je to lastnost drevesa, ki je najbolj vidna. Drevje v svojih ureditvah uporablja na dva načina. Pri prvem načinu uporablja drevje različnih oblik in velikosti, saj z njim vnaša v prostor kontrast in dinamiko. Pri tem z drevjem tvori **gruče**, ali pa jih postavlja v prostor **brez vidnega reda**.

Slika 158: Shema gruče dreves v Plečnikovi ureditvi Križank (levo)

Slika 159: Shema »naravno« postavljene drevnine v Plečnikovi ureditvi gradu parka Zvezda v Pragi (desno)

Pri drugem načinu uporabe drevnine Plečnik posega po drevju, ki ima krošnje kar se da pravilnih oblik. Drevje v tem primeru sadi v **drevorede**, pri čemer so drevesa na taki razdalji, da se habitus lahko samostojno razvije in poudari svojo obliko. V tem primeru drevje uporablja predvsem namesto grajene prvine – stebra.

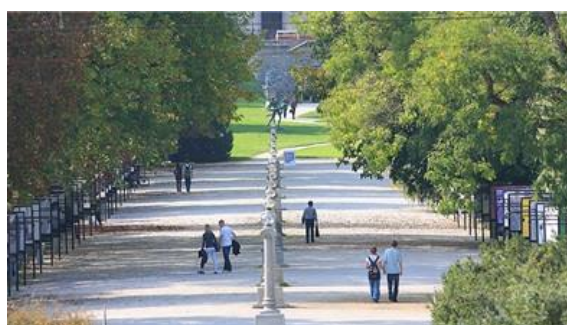

Slika 160: Slika drevoreda ob Gradaščici (levo)

Slika 161: Shema drevoreda v Plečnikovi ureditvi nabrežja ob Gradaščici (desno)

6.1.2 Ostale prostorske prvine, uporabljene v ureditvah

Plečnik v svojih zunanjih ureditvah uporablja **grajene in ostale elemente**, s katerimi oblikuje prostor. Poleg novih elementov velikokrat v prostor vnaša starejše, od druge prinesene, ki prostoru dajejo dodaten pomen in zgodovinsko noto. **Manjše grajene elemente**, kot so stebri, arheološki ostanki, spomeniki, kipi, pergole, ograje in nižje zidce, uporablja Plečnik za členitev zunanjega prostora. S podobnim namenom uporablja **urbano opremo** (ulične svetilke, klopi), pri kateri upošteva tako estetiko kot funkcionalnost.

Slika 162: Členjenje prostora s stebri pri Plečnikovi preureditvi Križank (levo) maj, 2015

Slika 163: Urbana oprema v Plečnikovem sprehajališču v Tivoliju (desno), maj, 2015

Utrjene površine uporablja kot večje ploskve iz kamna, betona ali peska, na katere nanaša manjše elemente. Te površine so tlakovane ali peščene poti, stopnišča, ki vnašajo dinamiko v prostor, večje površine ter stopalni kamni.

Slika 164: Shema Plečnikovega oblikovanja Kongresnega trga – utrjena površina, ob kateri so manjši elementi

Reliefne prvine (terase, brežine) najdemo v Plečnikovih načrtih predvsem na mestih, kjer to narekuje naravni teren – za utrditev rečnega kanala itd. **Vodne prvine** arhitekt vnaša v prostor na različne načine. Uporabi bodisi obstoječ naraven vodni element bodisi postavi vodnjak, ribnik ali bazen.

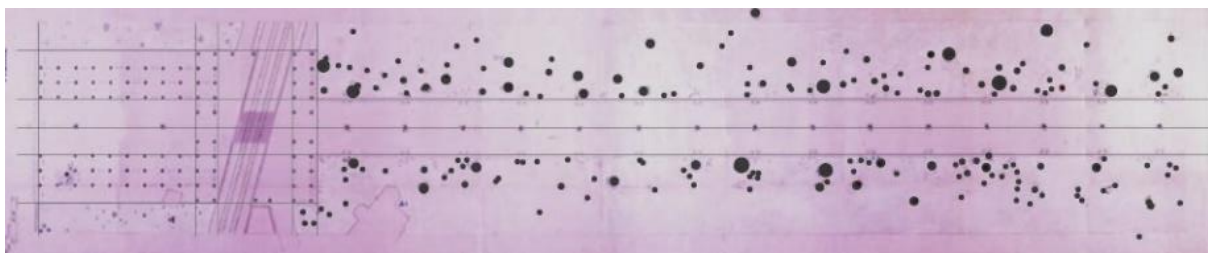

Slika 165: Ureditev reliefa ob vodnem elementu, na primeru Plečnikove ureditve korita Gradaščice v Trnovem, Ljubljana (levo), maj 2015

Slika 166: Shema Plečnikove ureditve Gradaščice v Trnovem (desno)

6.2 OBLIKE PROSTORSKEGA REDA

Plečnik pri svojih zunanjih ureditvah uporablja različne oblike prostorskega reda, kar se izraža z vegetacijskimi in grajenimi prvinami. V njegovih ureditvah je razbrana visoka stopnja prostorskega reda. Pogosto je v njegovih načrtih zunanje okolice opazen **kontrast** med svetlim (grajenim) in temnim (vegetacijskim) materialom, formalno in neformalno ureditvijo itd.

Slika 167: Prikaz kontrasta med grajenim in zasajenim gradivom na načrtu Plečnikove promenade v Tivoliju

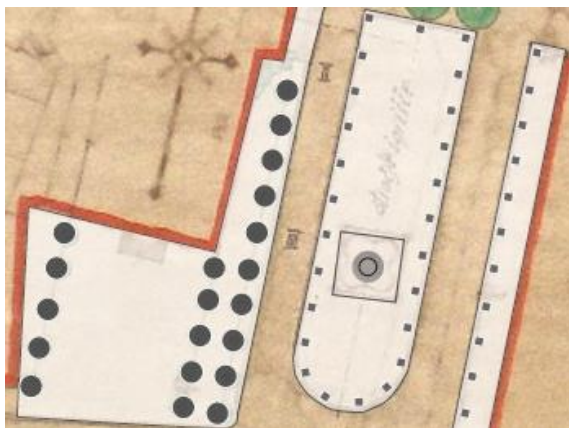
Slika 168: Kontrast med formalno postavitvijo svetil in neformalno zasaditvijo vegetacije na Plečnikovi ureditvi promenade v Tivoliju, junij 2015

Za izpostavljanje pomembnih elementov oblikovanja Plečnik uporablja prostorski red **poudarka in dominance**, kar doseže z dodajanjem večjih ali bolj opaznih grajenih elementov v prostor.

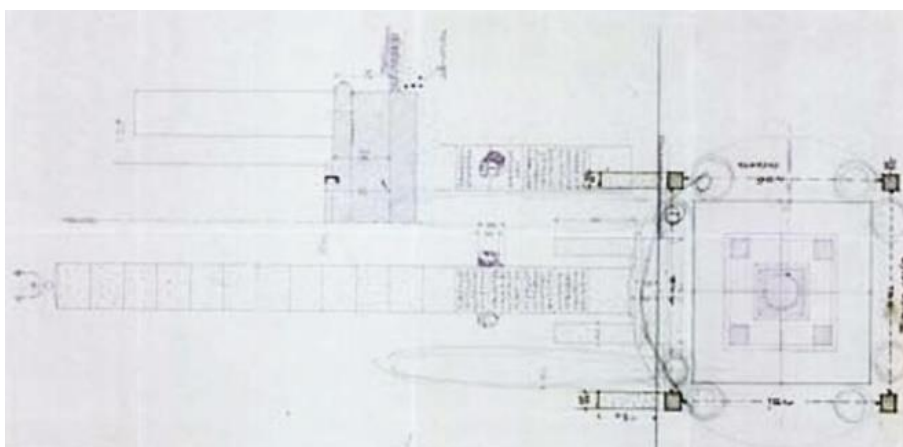
Sliki 169 in 170: Steber kot poudarek v prostoru na primeru ureditve Šentjakobskega trga (levo); dominantna postavitev Plečnikove piramide na prehodu od Rimskega zidu na Murnikovo ulico (maj 2015; desno)

Zaporedje, ponavljanja in stopnjevanje arhitekt uporablja pri postavitvi grajenih in vegetacijskih elementov v prostor, s tem poudarja pomembnost prostora in usmerja obiskovalce.

Slika 171: Uporaba zaporedja v Plečnikovem načrtu Šentjakobskega trga (levo)

Slika 172: Ponavljanje urbane opreme pri Plečnikovem sprehajališču v Tivoliju (desno), maj 2015

Slika 173: Stopnjevanje kamnitih blokov v skici Plečnikove zamisli Napoleonovega spomenika (Gruden, 2012;49)

6.3 NAČINI UPORABE ARHITEKTURNIH IN KRAJINSKIH ELEMENTOV PRI PLEČNIKU

Po pregledu Plečnikovega urejanja zunanjega prostora so povzeti nekateri njegovi načini uporabe arhitekturnih in krajinskih elementov, ki so upoštevani pri novi ureditvi zunanje okolice Baragovega semenišča.

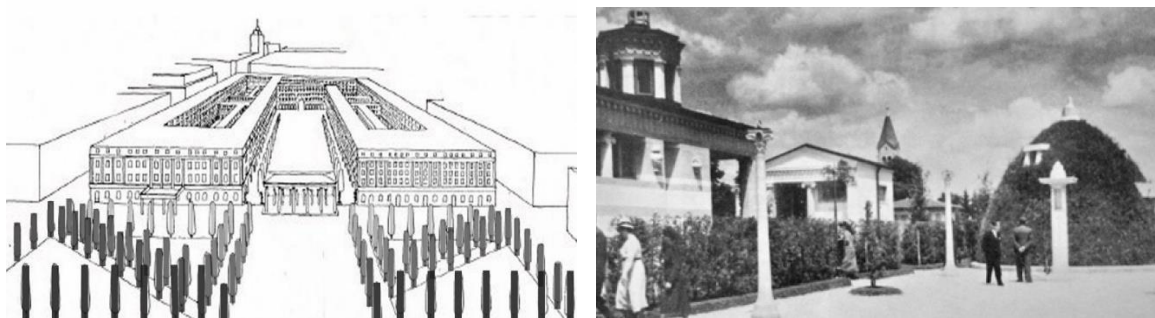
Ti so:

- linijska uporaba drevnine stožčastega habitusa v takih razmikih, da je habitus dobro viden,
- poudarek smeri in vnašanje ritma v prostor z linijsko postavitvijo elementov (stebri, kipi, svetila, drevnina abstraktnega habitusa, kofetini itd.),
- uporaba drevnine na način, kot se uporabljajo grajeni elementi (stebrasta drevnina namesto stebrov, živica namesto nizkih pregradnih zidov),
- uporaba drevnine za zakrivanje pogledov na arhitekturo,
- prostor kot osnovna ploskev (travnata ali utrjena), na katero so naneseni manjši elementi (svetila, kipi, vegetacija, klopi, stebri, manjši grajeni elementi itd.),
- postavitev manjših arhitekturnih elementov v zunanji prostor (pergole, baldahini itd.).

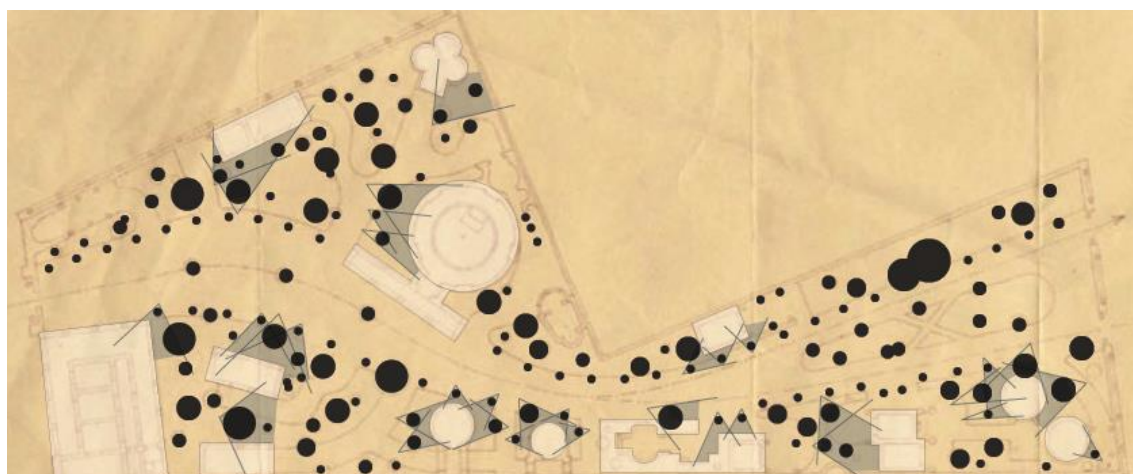
Slika 174: Linijska uporaba drevnine stožčastega habitusa v Plečnikovem drevoredu laških topolov ob zadnji fasadi Filharmonije (Gruden, 2012;64; levo)

Slika 175: Plečnikov poudarek smeri in vnašanje ritma v prostor z linijsko postavitvijo kamnitih valjev ob ribniku (Hrausky in sod., 1998:176; desno)

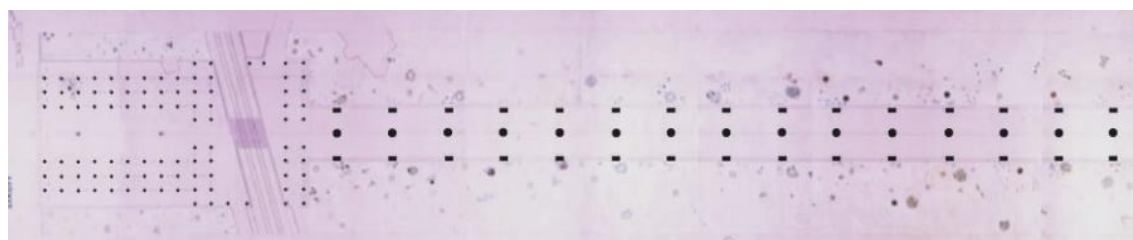

Slika 176: Uporaba drevnine kot se uporabljajo grajeni elementi, v skici Plečnikove neuresničene ideje Aleksandrovih propilej in Južnega trga (levo)

Slika 177: Plečnikova uporaba žive meje namesto grajenega zida, na Žalah leta 1940 (Hrausky in sod., 1996:201; desno)

Slika 178: Prikaz postavitve dreves, s katerimi se skrivajo pogledi na arhitekturo na Plečnikovi tlorisni študiji Vrta vseh svetih v Ljubljani

Slika 179: Ploskev, na kateri so manjši elementi (svetila, klopi, stebri), na primeru Plečnikove ureditve promenade v Tivoliju

Slika 180: Postavitev manjšega arhitekturnega elementa v zunanji prostor, na primeru Plečnikovega baldahina z leseno pergolo, spomenik Gregorčiču (Hrausky in sod., 1996:34)

7 ANALIZA PROSTORA

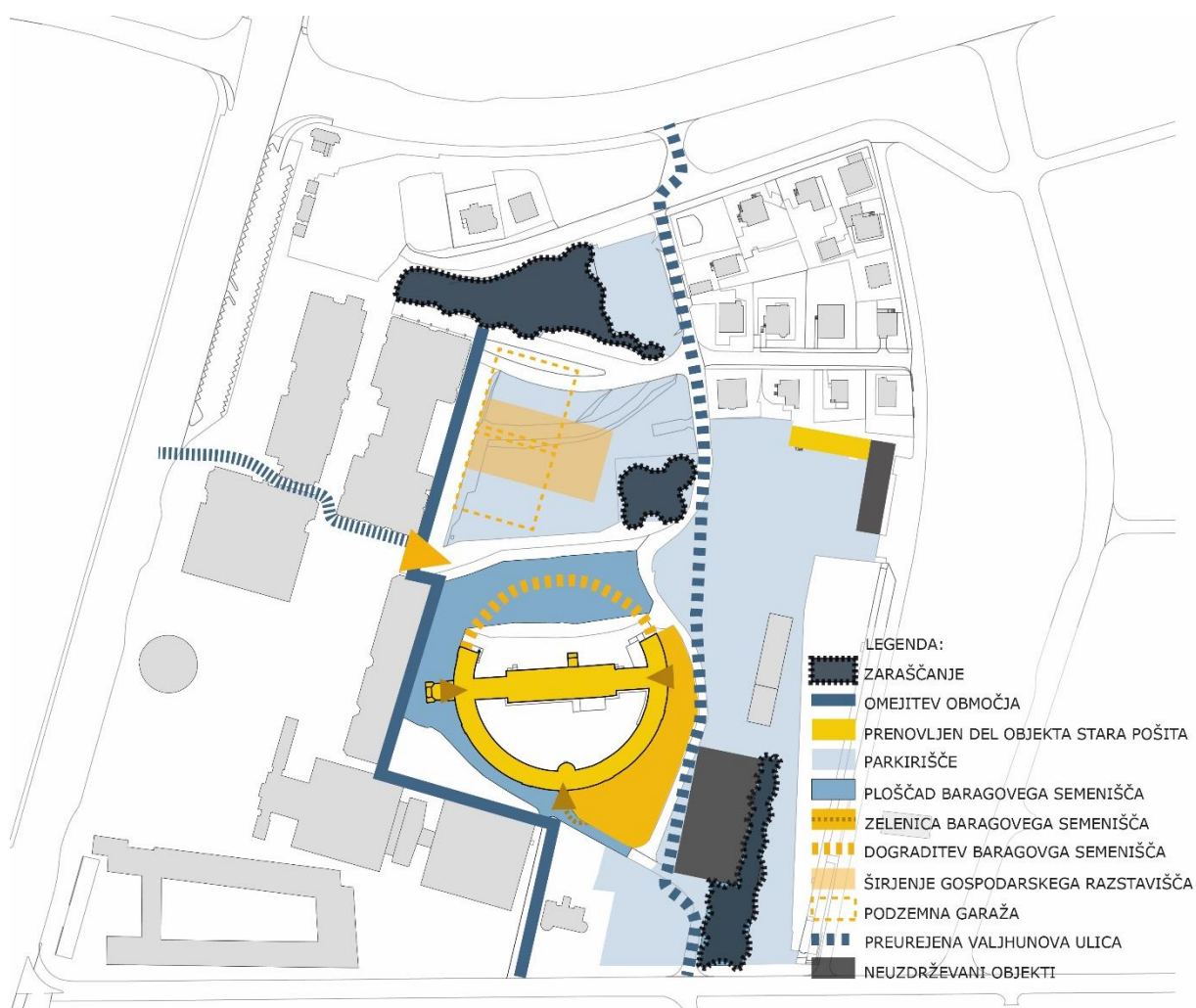
Magistrska naloga podaja dva predloga ureditve območja Baragovega semenišča, ki rešujeta zaznane prostorske probleme in izkoriščata prepoznane prednosti prostora. Ti so rezultat analiz prostora, ki so bile izvedene kot raziskava trenutnega stanja danega območja.

Analize so zasnovane na podlagi podatkov, relevantnih za oblikovanje predloga ureditve. Tako so upoštevani:

- **deli prostorskega konteksta in območja obdelave** (Severni mestni park, kompleks vil, pokopališče Navje, GR s poslovnim objektom Slovenijales, Baragovo semenišče, objekt Stare pošte, manjši poslovni objekt in staro skladišče, degradirane površine in parkirišča ter Neubergerjeva vila),
- **prometna situacija na danem območju** (Valjahunova ulica, Robbova ulica, Detelova ulica, Linhartova cesta, Vilharjeva cesta, Železna cesta, Dunajska cesta, dovozne poti, sprehajalne poti, urejena in neurejena parkirišča),
- **veljavni odloki** (Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (2008), Odlok o razglasitvi spomenikov revolucionarnega gibanja in narodnoosvobodilne vojne za zgodovinske spomenike (1985), Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del (2010)),
- **spremembe prostora, ki jih načrtuje Mestna občina Ljubljana**. Te spremembe še niso javno objavljene, vendar so osnova za pripravo Podrobnega prostorskega načrta (OPPN16), pridobljene so s pogovorom s Hafner S. (vodja referata za prostorske izvedbene akte, MOL) o pripravi OPPN 16 za območje Baragovo semenišče, BE-385 in BE-487 (osebni vir, maj 2014).

7.1 ANALIZA DEJANSKEGA STANJA

Analiza ugotavlja pozitivne in negativne učinke obstoječih in že predvidenih elementov na območju obdelave. Oblikovanje nove ureditve ohranja prepoznane prednosti in rešuje funkcionalno in oblikovno šibkejši dele, s čimer se dvigne kakovost prostora.

Slika 181: Analza dejanskega stanja območja obdelave

Analiza obravnava:

- zaraščene površine,
- omejitev območja,
- obnovljeni del Stare pošte,
- nevzdrževani del Stare pošte ter nevzdrževano skladišče,
- parkirišče,
- ploščad ob semenišču,
- Baragovo semenišče,
- zelenico ob semenišču,
- širjenje GR,
- dograditev Baragovega semenišča,
- podzemno garažo,
- Valjhunovo ulico.

Zaraščene površine: kotanja med Linhartovo cesto in uvozom v podzemno garažo Slovenijalesa je zaraščena, prav tako tudi območje ob Valjahunovi ulici, severno od Baragovega semenišča ter prostor med starim skladiščem in pokopališčem Navje. Zaraščena območja delujejo pozitivno, saj v prostor vnašajo vegetacijo in senco, njihova pomanjkljivost pa je, da niso prehodni in jemljejo prostor, namenjen uporabnikom.

Slika 182: Urejena cesta do podzemne garaže (levo), november 2015

Slika 183: Zaraščena površina zahodno od pokopališča Navje (desno), november 2015

Omejitev območja: objekti GR in Slovenijalesa na zahodni strani omejujejo zunanjo okolico Baragovega semenišča in otežujejo dostop z Dunajske ceste do kulturnega območja.

Slika 184: Vzhodna stranica objekta Slovenijalesa, ki meji na območje obdelave (levo), april 2015

Sliki 185: Dvorišče GR z ograjo, ki meji na zahodno stran območja obdelave (desno), november 2015

Obnovljeni del Stare pošte: v njem je dvorana SMG, ki zagotavlja dodatni prireditveni prostor. Po dograditvi Baragovega semenišča in ureditvi dodatnih dvoran SMG ne bo treba uporabljati prostorov v drugih objektih.

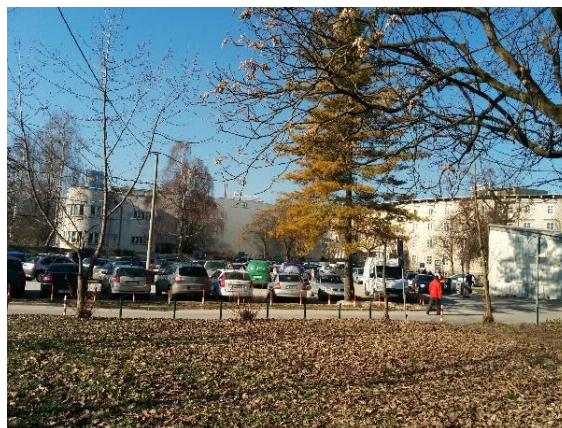
Slika 186: Obnovljen objekt Stare pošte, v katerem je nova dvorana Slovenskega mladinskega gledališča, november 2015

Nevzdrževan del Stare pošte in nevzdrževano skladišče: zaradi svojega videza, dotrajanosti in neuporabnosti delujeta neestetsko.

Slika 187: Neobnovljeni del objekta Stara pošta, maj 2015)

Parkirišče: v večjem delu območja ni označeno, zamejeno z ograjo ali preklopno zaporno rampo ter nima urejenih dovoznih cest. Do parkirišč avtomobili pripeljejo z vseh smeri, kar je nevarno za mlade obiskovalce Pionirskega doma, ki po parkirišču dostopajo do kulturnega objekta. Kljub nevarnosti so parkirišča danes potrebna, saj je tako zaposlenim in obiskovalcem GR, poslovne stavbe Slovenijalesa in Baragovega semenišča omogočen dostop z osebnim prevozom. Z gradnjo podzemne garaže bodo parkirišča na danem območju nepotrebna in se bo prostor lahko uporabil za druge potrebe.

Slika 188 : Urejeno parkirišče na Linhartovi cesti (levo), maj 2015
Slika 189 : Urejeno parkirišče ob Neubergerjevi vili (desno), maj 2015

Ploščad ob Baragovem semenišču: uporablja se za parkiranje, dovoz do vhodov v semenišče in kot pešpot. Prepletanje funkcij na tem prostoru povzroča zmedo, nevarnost za pešce, otežuje dostopnost do kulturnega objekta ter onemogoča zbiranje skupin ljudi. Zaradi neurejenosti in utesnjenosti vhodi v kulturni objekt niso primerno poudarjeni.

Slika 190: Dvozna pot ob vhodu študentskega doma (levo), maj 2015;
Slika 191: Dvozna pot ob vhodu v Festivalno dvorano (desno), april 2015;

Baragovo semenišče: je središče območja obdelave. Zunanost je dobro ohranjena, vendar objekt ni dokončan, kar je razvidno na severnem delu fasade. Notranjost bi bilo, predvsem v predelu študentskega doma, treba prenoviti, primanjkuje tudi prostora za širjenje SMG in Pionirskega doma.

Slika 192: Fasada Baragovega semenišča, južna stran (levo), maj 2015

Slika 193: Vzhodni del Baragovega semenišča (desno), maj 2015

Zelenica ob Baragovem semenišču: leži ob vzhodni strani objekta, zasajena je z drevnino. Ob semenišču je urejena peščena pot, ki omogoča lažji dostop do dveh vhodov. Zelenica ustvarja kontrast parkirni površini v okolici, kar deluje pozitivno.

Slika 194: Zelenica med vhodom Študentskega doma in Pionirskega doma (levo), maj 2015

Slika 195: Zaključek zelenice pred vhodom Pionirskega doma (desno), maj 2015

Širjenje GR: omogoča povezavo z zunanjim prostorom Baragovega semenišča, z neprimernim načrtovanjem lahko posega v reprezentančni prostor Baragovega semenišča.

Dograditev Baragovega semenišča: po OPPN16 je predvidena delno po Plečnikovih načrtih. Omogočila bo nove prostore SMG in Pionirskemu domu, s tem bodo zadoščene potrebe po prostoru za dejavnosti in širjenje SMG ter Pionirskega doma.

Podzemna garaža: je predvidena na območju obdelave vzhodno ob objekta Slovenijales in severno od Baragovega semenišča. Je pozitivna sprememba, saj bo omogočila parkirišča pod zemljo in sprostila zunanji prostor pred kulturnim objektom. Z novimi parkirnimi mesti bo olajšala dostop do objektov GR, Slovenijalesa in Baragovega semenišča. Prostor ob kulturnem objektu bo tako varen za pešce.

Preurejena Valjahunova ulica: je po OPN predvidena v bližini današnje Valjhunove ulice, od kareja vil do konca Baragovega semenišča bo potekala ravno. Poseg bo olajšal prevoznost, kar pa lahko hkrati pomeni več prometa. Preureditev ulice z upoštevanjem predloga OPN razbije obravnavani prostor na dva dela.

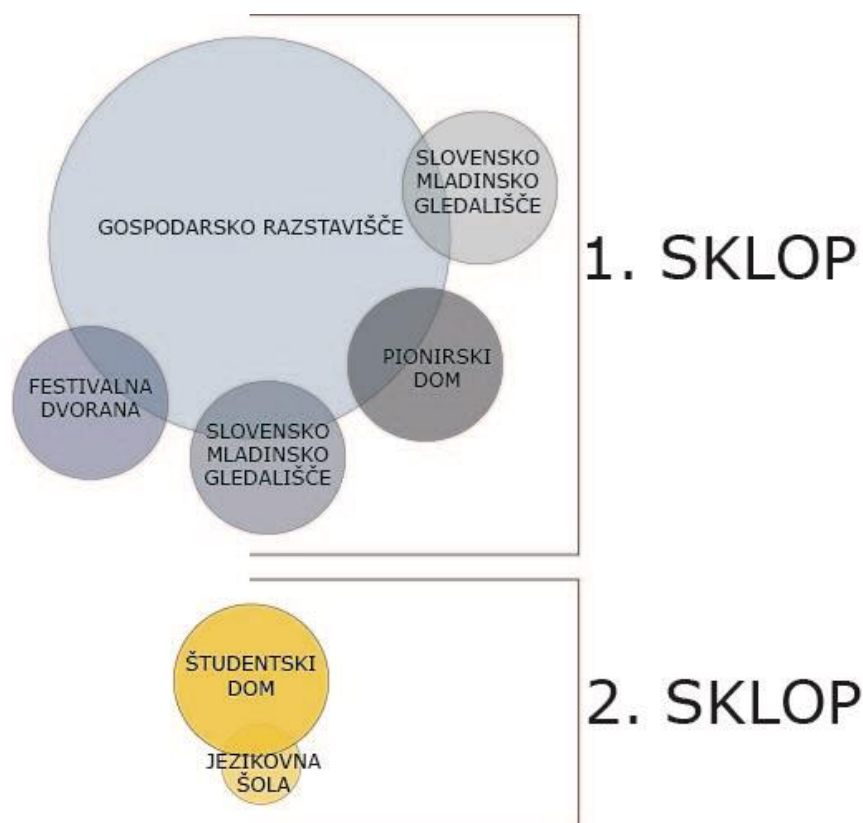
7.2 ANALIZA SOVISNOSTI DEJAVNOSTI

Na danem območju se na relativno majhnem prostoru nahajajo različni objekti in površine, ki omogočajo različne dejavnosti in imajo različne prostorske zahteve. Za oblikovanje prostora je pomembno, kakšne dejavnosti se v njem izvajajo in kakšne so potrebe uporabnikov. Ustrezno oblikovanje prostora dopušča, da so vse dejavnosti med seboj usklajene.

Objekti in dejavnosti, ki vplivajo na oblikovanje širšega območja Baragovega semenišča:

- Gospodarsko razstavišče (razstaviščna in prireditvena dejavnost),
- Festivalna dvorana v Baragovem semenišču (prireditvena dejavnost),
- Slovensko mladinsko gledališče v Baragovem semenišču (gledališka dejavnost),
- Pionirski dom v Baragovem semenišču (izvedba otroških delavnic),
- študentski dom v Baragovem semenišču (bivanje),
- jezikovna šola v Neubergerjevi vili (poučevanje),
- Slovensko mladinsko gledališče v objektu Stare pošte (gledališka dejavnost).

Objekti in dejavnosti, ki se odvijajo v njih, vplivajo na končno rešitev. Prostor je oblikovan tako, da nekatere dejavnosti ne vplivajo ena na drugo. Oblikujeta se dva sklopa objektov in dejavnosti, ki ne vplivata en na drugega: severni in južni sklop.

Slika 196: Diagram medsebojnega vpliva dejavnosti

Diagram prikazuje sovisnost objektov in dejavnosti v skupnem zunanjem prostoru.

1. SKLOP

V prvi sklop spadajo: razstavna dejavnost Gospodarskega razstavišča, prireditvena dejavnost Festivalne dvorane, gledališka dejavnost Slovenskega mladinskega gledališča ter izvajanje otroških in mladinskih delavnic Pionirskega doma. Nekatere izkazujejo **potrebe po novih stavbah**. Potrebni so:

- novi razstavni objekti za GR,
- novi gledališki prostori za SMG,
- dodatni prostori za delavnice Pionirskega doma.

Glede na veljaven OPN bodo te potrebe zagotovljene z dograditvijo Baragovega semenišča, z novimi prostori za dodatne dvorane SMG in za delavnice Pionirskega doma. Nad podzemno garažo, vzhodno od Slovenijalesa in severno od Baragovega semenišča je dovolj prostora za nove razstavne objekte GR.

Nekatere dejavnosti imajo več zunanjih prostorskih zahtev kot druge, vendar se med seboj ne izključujejo. Zunanje prostorske zahteve za dejavnosti 1. sklopa so:

- varnost,
- dostopnost,
- prostor za razstavljanje,
- urejenost,
- večje odprte površine,
- delno zaprti prostori,
- prepoznavnost,
- prostor za igro,
- mirna okolica.

2. SKLOP – študentski dom in jezikovna šola

V drugi sklop dejavnosti spadata: bivanje v študentskem domu in poučevanje tujih jezikov v jezikovni šoli v Neubergerjevi vili. OPN za te dejavnosti **ne predvideva novih stavb**.

Bivanje v študentskem domu ima več zunanjih prostorskih zahtev, kot poučevanje tujih jezikov, vendar se zahteve med seboj ne izključujejo. Zunanje prostorske zahteve so:

- varnost,
- dostopnost,
- primeren prostor za rekreacijo,
- urejenost,
- večje odprte površine,
- delno zaprti prostori,
- prepoznavnost,
- mirna okolica.

Prostorske zahteve so izpeljane glede na posamezne dejavnosti. To je namreč eno ključnih vodil oblikovanja novega prostora, ki bo omogočal izvedbo vseh želenih aktivnosti in zadoščal potrebam uporabnikov. Nova ureditev zadosti prostorskim zahtevam vseh dejavnosti.

7.3 ZAKLJUČEK ANALIZE

Pri oblikovanju nove ureditve so bili upoštevani vsi izsledki analize območja. Največ razmisleka in preverjanja je bilo namenjenega ožji okolici Baragovega semenišča, reševanju prostorske stiske ob vseh vhodih kulturnega objekta in oblikovanju prostora, ki bo z izstopanjem od okolice poudarjal pomembnost Baragovega semenišča. Veliko tehtnega premisleka je bilo usmerjenega tudi k novi ureditvi Valjehunove ulice, saj bi ta z neprimernim oblikovanjem lahko razdelila prostor na dva dela. Med načrtovanjem so bile preizkušane različne variante umestitve ceste v prostor, od podzemne povezave Linhartove in Vilharjeve ceste, do ločenega oblikovanja vzhodnega iz zahodnega dela prostora, ki ju cesta ločuje.

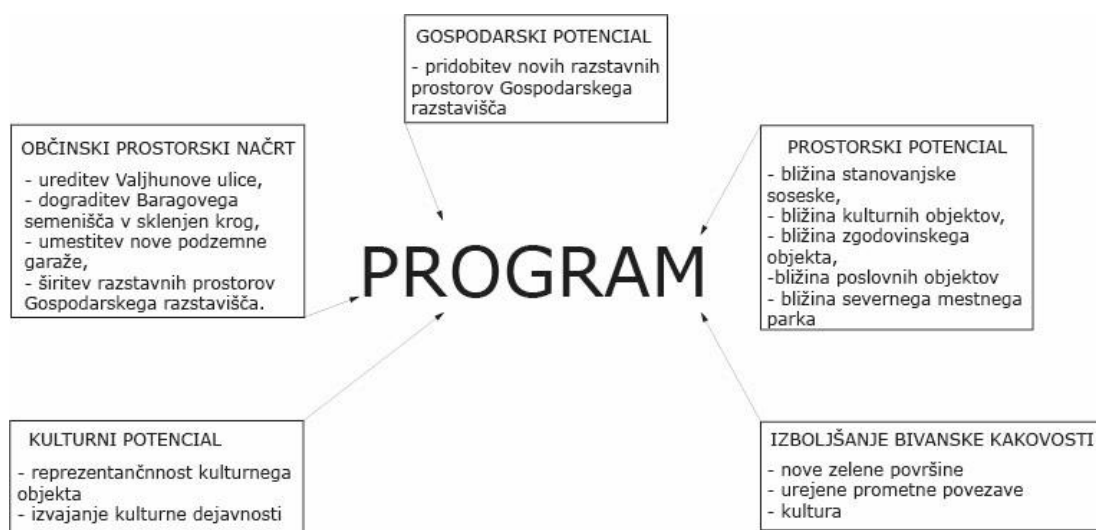
Oblikovanje novega prostora je potekalo sistematično in celotno, s skiciranjem novih rešitev. Reševanje določenih konfliktov v prostoru se oblikovno navezuje na celotno območje. Različni poizkusi reševanja zaznanih problemov in upoštevanje splošnih podlag vodijo do oblikovanja dveh predlogov.

8 PREDLOG OBLIKOVANJA ODPRTEGA PROSTORA BARAGOVEGA SEMENIŠČA

Na podlagi ugotovitev splošnega dela magistrske naloge in analiz obravnavanega območja sta predstavljena dva predloga ureditve zunanjega prostora Baragovega semenišča. Razlikujeta se v pristopu k oblikovanju prostora in zato sta tudi končni rešitvi različni.

8.1 PROGRAM

Program za novo ureditev zunanjega prostora Baragovega semenišča je izbran in postavljen tako, da prostor pred kulturnim objektom deluje reprezentančno. Pri sestavi programa je upoštevan tudi OPN in predlogi za OPPN16 ter prostorski, kulturni in gospodarski potencial prostora.

Slika 197: Diagram dejavnikov pri izdelavi novega programa

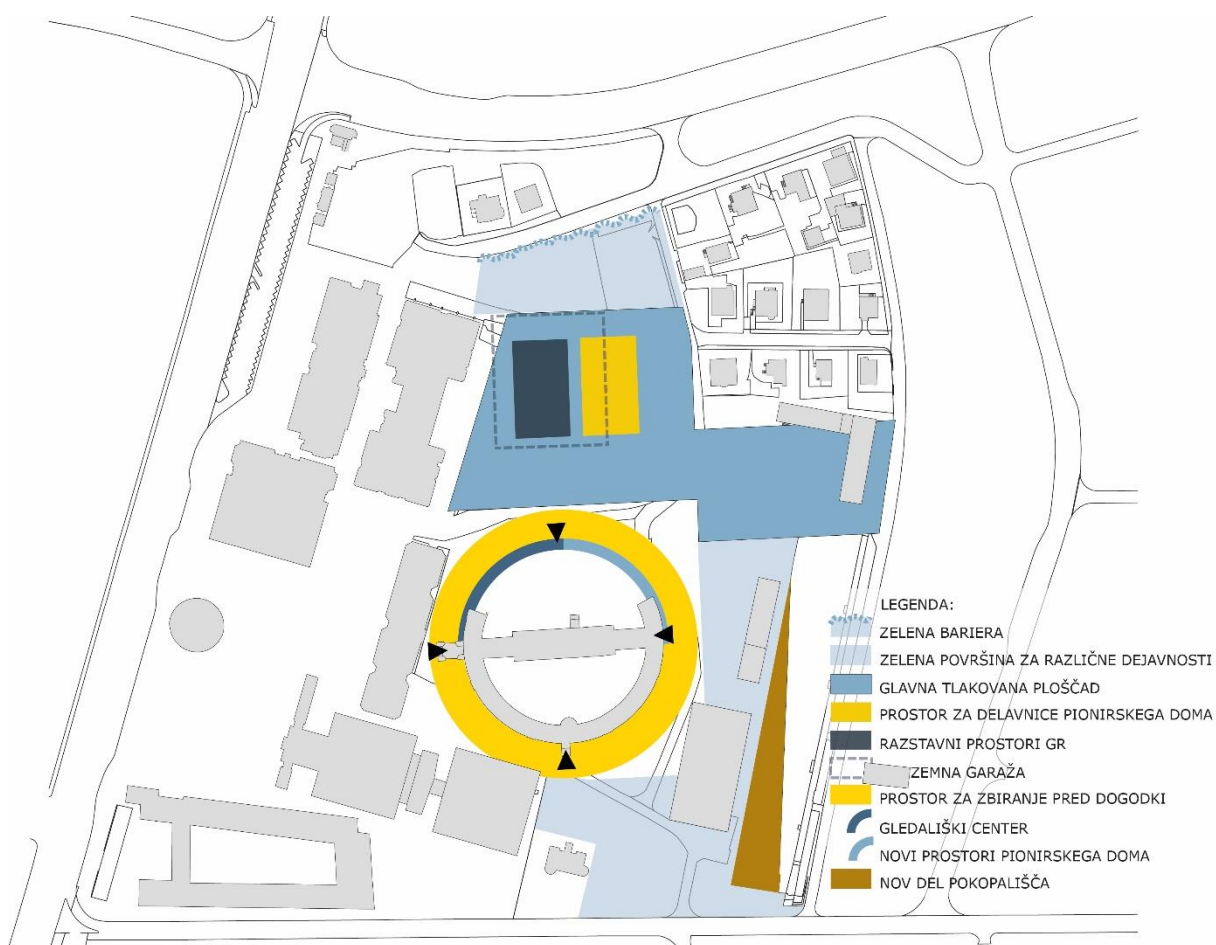
Program nove ureditve območja Baragovega semenišča je predstavljen v spodnji tabeli.

Preglednica 1: Prikaz prostorskega obsega določenih programov v novih ureditvah območja Baragovega semenišča

PROGRAM	PREDLOG UREDITVE
podzemna garaža	19200 m ² (3 etaže)
urejene pešpoti	7400 m ²
gledališki center in novi prostori Pionirskega doma v dograjenem objektu Baragovega semenišča	4100 m ²
novi razstavni prostori GR	670 m ²
prostor za druženje in zbiranje pred dogodki	7400 m ²
prostor za izvajanje nekaterih delavnic Pionirskega doma na prostem	500 m ²
urejene zelene površine, namenjene prostočasnim dejavnostim	20000 m ²
novi del pokopališča Navje	1800 m ²

8.1.1 Coning

Coning prostora je organiziran tako, da najožja okolica Baragovega semenišča ni prenasajena z različnimi programi, ki bi zamotili obiskovalca. Programi, ki omogočajo izvajanje različnih dejavnosti, so postavljeni v osrednji prostor nove ureditve – prostor med Linhartovo cesto na severu, Slovenijalesom na zahodu, Baragovim semeniščem na jugu in Severnim mestnim parkom na vzhodu. Zasajene zelenice na obrobju nove ureditve omogočajo različne dejavnosti in ločujejo novo ureditev od okolice.

Slika 198: Programski coning

Podzemna garaža v bližini Slovenijalesa in Baragovega semenišča bo omogočila 1280 novih parkirnih mest. S tem bo pripomogla k doseganju prostorskega potenciala. Površine, ki so trenutno namenjene parkiranju, bodo sproščene in urejene. Uvoz v garažo je urejen z Linhartove ceste, pod zemljo pa je povezana tudi z obstoječo garažo Slovenijalesa. Z novo garažno hišo je rešen problem parkirišč za potrebe vseh bližnjih objektov.

Urejene pešpoti v obliki večje tlakovane ploščadi povezujejo Severni mestni park z novimi razstavnimi prostori GR, prostorom za delavnice Pionirskega doma in Baragovim semeniščem. Izključitev motornega prometa zagotavlja varnost obiskovalcev in zaposlenih.

Urejene zelene površine so na severnem in jugovzhodnem delu območja obdelave. Na severnem delu je kot bariera med prometno Linhartovo cesto in novo ureditvijo uporabljena vegetacija. Na jugo vzhodnemu delu vegetacija ustvarja prehod med zelenim pokopališčem Navje in tlakovanimi površinami v bližini Baragovega semenišča.

Širitev razstavnih prostorov GR je po OPN in načrtih GR predvidena v središču novo oblikovanega prostora. Omogočen je dostop do ostalih območji GR, podzemne parkirne garaže in Baragovega semenišča. Širitev ponuja več razstavnih prostorov za gospodarski razvoj razstavišča.

Prostor za izvajanje delavnic Pionirskega doma je poleg novih prostorov GR. Ima središčno pozicijo, s tem je omogočen lahek dostop. Izvajalcem dejavnosti bo omogočil več kreativnosti pri izvajanju delavnic in krepil ustvarjalnost pri udeležencih.

Prostor za druženje in zbiranje pred dogodki, ki se odvijajo v prostorih kulturnega objekta in GR, je urejen v neposredni bližini Baragovega semenišča. Omogočil bo kvalitetno preživljanje časa tako obiskovalcev kot tudi zaposlenih. S primernim oblikovanjem bo dosežen kulturni potencial prostora.

Gledališki center in novi prostori Pionirskega doma v dograjenem objektu Baragovega semenišča. Dograjen objekt je oblikovan, kot ga predvideva OPN, delno po prvotnih Plečnikovih načrtih. S sedanjim objektom tvori sklenjen krog. V notranjosti so urejeni novi prostori za izvajanje kulturnih dejavnosti, namenjeni so potrebam Pionirskega doma in Slovenskega Mladinskega Gledališča (gledališki center). Tako se zvišata dva potenciala – kulturni in prostorski.

Nov del pokopališča je tik ob današnjem pokopališču Navje, na njegovi zahodni strani. Urejen je kot zasajena zelena površina, namenjena obiskovalcem pokopališča Navje. Predlog ne posega v sedanji prostor pokopališča zaradi zavarovanja kulturne dediščine.

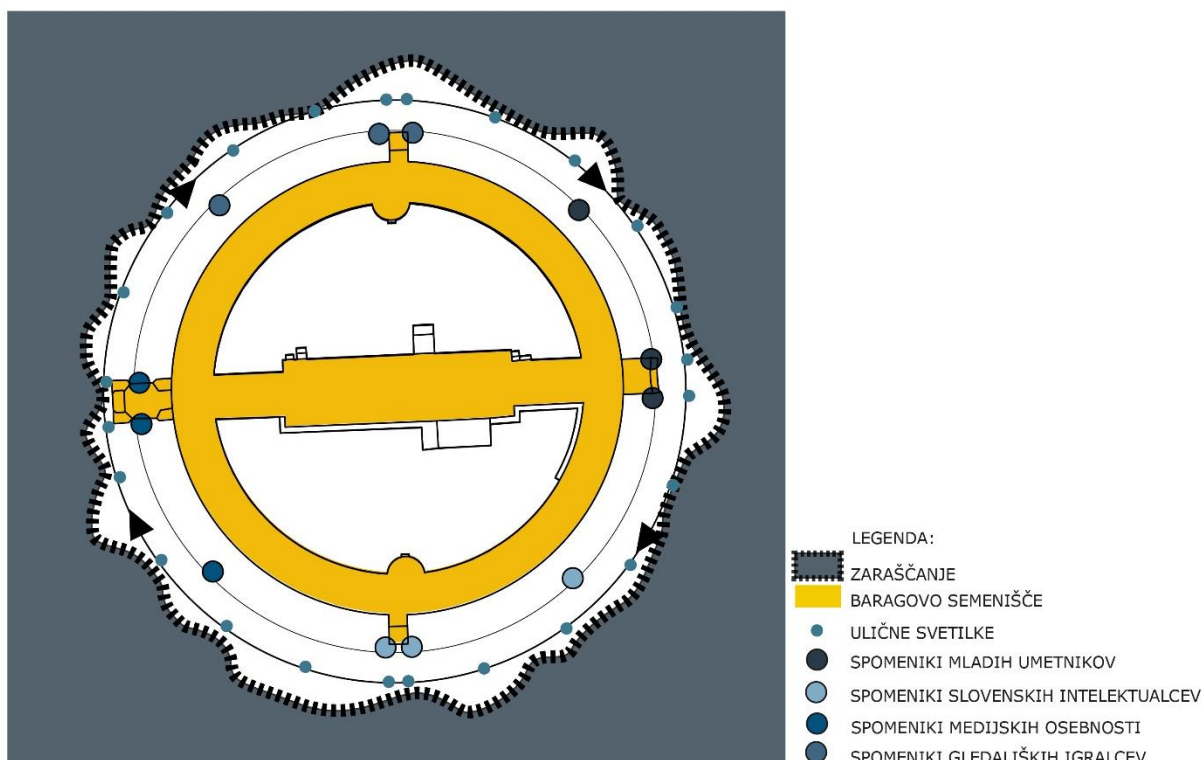
8.2 OBLIKOVALSKI KONCEPT

Predlagani ureditvi temeljita na različnih pristopih k oblikovanju prostora. Prva pri oblikovanju prostora uporablja nekatere elemente, ki jih je tudi Plečnik uporabljal pri oblikovanju zunanjega prostora, druga pa je sodobna, vendar imata obe rešitvi skupna izhodišča. Obe oblikujeta zunanji reprezentančni prostor pred kulturnim objektom, ki je hkrati del javnega mestnega odprtega prostora in posledično oba koncepta upoštevata načela reprezentančnega prostora in načela oblikovanja javnega mestnega odprtega prostora.

Načela reprezentančnega prostora so uporabljena predvsem pri oblikovanju neposredne okolice Baragovega semenišča:

- **poudarjanje pomembnosti objekta in zunanjega prostora** je pri oblikovanju nove ureditve prikazano s sledenjem krožni liniji kulturnega objekta. Ta je poudarjena z betonsko ploskvijo krožne oblike in krožno postavitvijo svetil ter kipov,

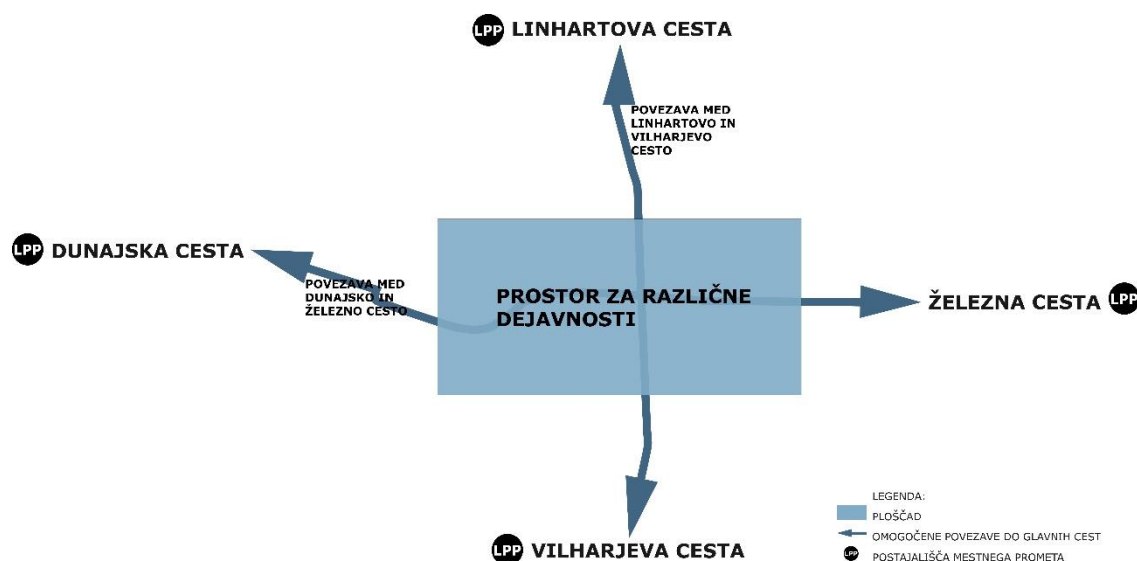
- **monumentalnost objekta** je v novi ureditvi prikazana s kontrastom med krožno betonsko površino okoli Baragovega semenišča, na kateri so le manjši urbani elementi in ureditvijo okolice, ki je polna različnih elementov,
- **odsev lastnosti in značilnosti objekta** je dosežen s postavitvijo kipov, ki so izbrani tako, da simbolizirajo dogajanje znotraj Baragovega semenišča (pred vsakim vhodom so postavljeni kipi z drugačno tematiko, tema se navezuje na dejavnost, ki se odvija v določenem delu kulturnega objekta).

Slika 199: Prikaz upoštevanja načel reprezentančnosti pri oblikovanju zunanjega prostora Baragovega semenišča

Načela oblikovanja javnega mestnega odprtega prostora, namenjenega širši javnosti, so razvidna iz:

- **upoštevanja dejavnosti, primernih za dani prostor.** Navzočim je omogočena različna raba prostora in izvajanje zunanjih dejavnosti, ki niso v konfliktu z definicijo reprezentančnega kulturnega prostora. Koncept upošteva potrebe ljudi, ki so v prostoru in jim ponudi kakovostno preživljanje časa,
- **oblikovanja prostora, ki je dostopen širši skupini ljudi**, tako z javnim kot osebnim prevozom, s kolesom ali peš.

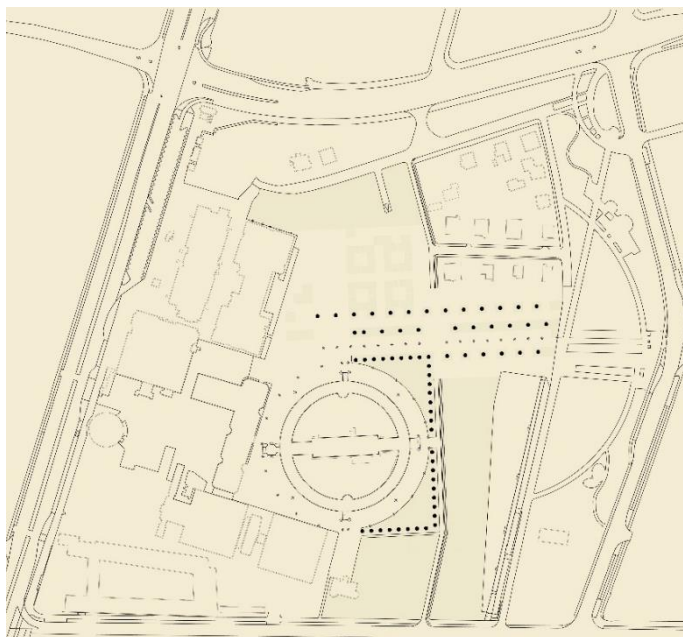
Slika 200: Diagram novo urejenega prostora, ki je dostopen in odprt za širšo javnost

8.2.1 Koncept ureditve prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

Koncept prvega predloga je poskus oblikovanja prostora geometrijsko pravih oblik, z uporabo nekaterih arhitekturnih in krajinskih elementov, ki se pojavljajo v Plčnikovih zunanjih ureditvah. Ti so v prostor postavljeni na podoben način, kot pri Plečniku.

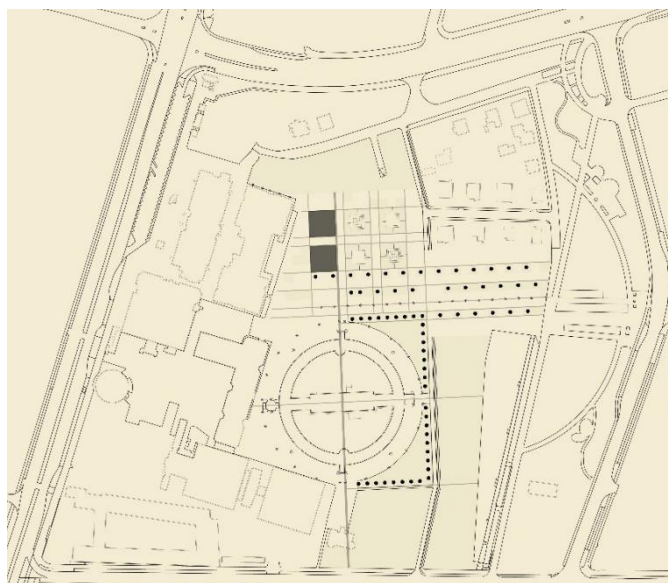
- linijska uporaba drevnine stožčastega habitusa v takih razmikih, da je habitus dobro viden (luči, drevnina abstraktnega habitusa, kofetini itd.),
- poudarek smeri in vnašanje ritma v prostor z linijsko postavitvijo elementov (stebri, kipi in klopi),
- osnovna ploskev (travnata ali utrjena), na kateri so elementi manjših velikosti (luči, kipi, vegetacija, klopi, stebri in manjši grajeni elementi),
- postavitve manjših arhitekturnih elementov v zunanji prostor (pergole, baldahini itd.).

Linijska uporaba drevnine stožčastega habitusa v takih razmikih, da je habitus dobro viden, je razvidna v osrednjem delu urejenega prostora in ob Baragovem semenišču. Tako drevje spominja na grajene elemente (stebrasta drevnina namesto stebrov, živica namesto nizkih pregradnih zidov).

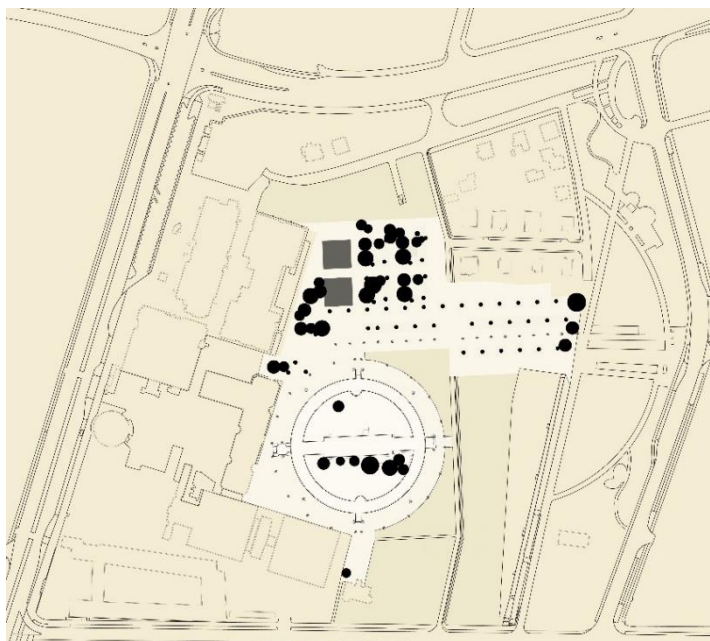
Slika 201: Linijska uporaba drevnine stožčastega habitusa v takih razmikih, da je habitus dobro viden, na načrtu nove ureditve

Poudarek smeri in vnašanje enakomernega ritma v prostor z linijsko postavitvijo elementov sta v novi ureditvi opazna na več načinov. Pri oblikovanju reprezentančnega prostora okoli Baragovega semenišča so elementi (svetila in kipi) v prostor postavljeni v enakomernem zaporedju. Enakomeren ritem v vzporednih linijah je uporabljen tudi pri oblikovanju osrednjega prostora, kjer na tlakovani površini v linijah stojijo drevesa, klopi in luči.

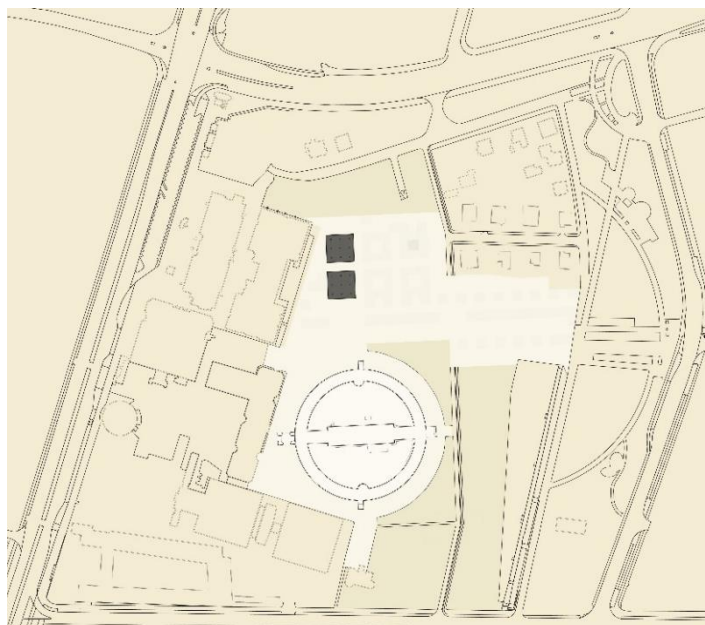
Slika 202: Poudarek smeri in vnašanje enakomernega ritma v prostor z linijsko postavitvijo elementov na načrtu nove ureditve

Utrjena ploskev, na kateri so manjši elementi, je pri novi zamisli vidna predvsem pri oblikovanju osrednjega prostora in ožje okolice Baragovega semenišča. Na utrjeni površini so luči, kipi, drevesa in grmovnice, klopi ter grajeni paviljoni.

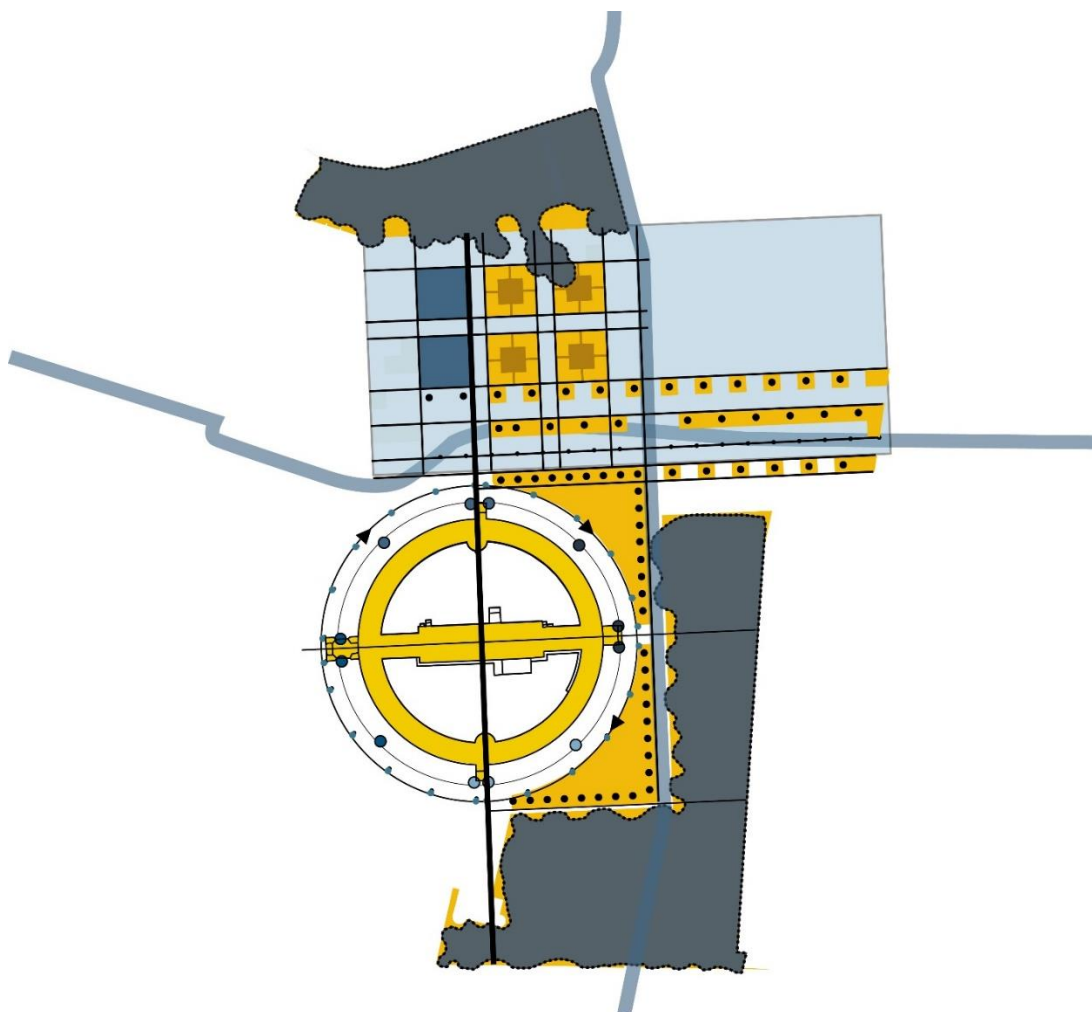
Slika 203: Prikaz utrjene ploskve, na kateri so manjši elementi, na primeru nove ureditve

Postavitev manjših arhitekturnih elementov v zunanji prostor je opazna tudi v novi ureditvi, razstavni prostori GR so oblikovani kot grajene pergole na tlakovani površini.

Slika 204: Prikaz paviljona v zunanjem prostoru, na primeru nove ureditve

Koncept izhaja iz geometrijskega skladja zunanosti Baragovega semenišča (simetrija vhodov sever – jug, vzhod – zahod, stopnjevanje z obliko in velikostjo oken, poudarjanje oboda z razporeditvijo oken v linijah, členjenje fasade z geometrijskimi telesi – valjasti stebri, kvadrasti strešni nosilci, polkrožni obok nad vrati...), upoštevani so nekateri arhitekturni in krajinski elementi, ki se pojavljajo tudi v Plečnikovih zunanjih ureditvah. Koncept je rezultat upoštevanja **načel reprezentančnega prostora**, dejstva, da mora biti **prostor dostopen in odprt za širšo javnost**, ter elementov, ki se pojavljajo tudi v Plečnikovih ureditvah zunanjega prostora. Vsaka tri vodila so upoštevana enakopravno. Bistvo predstavlja osrednja večja površina, ki prostor ureditve povezuje z okolico. Elementi na njej omogočajo izvajanje raznih dejavnosti, v prostor so postavljeni na podoben način, kot jih je Plečnik postavljajal v svojih zunanjih ureditvah. Glavna ploščad vodi h kulturnemu objektu, ob katerem je urejen njegov zunanji prostor, oblikovan po načelih reprezentančnega prostora. Okolica je zasajena, zato središče nove ureditve izstopa iz okolice.

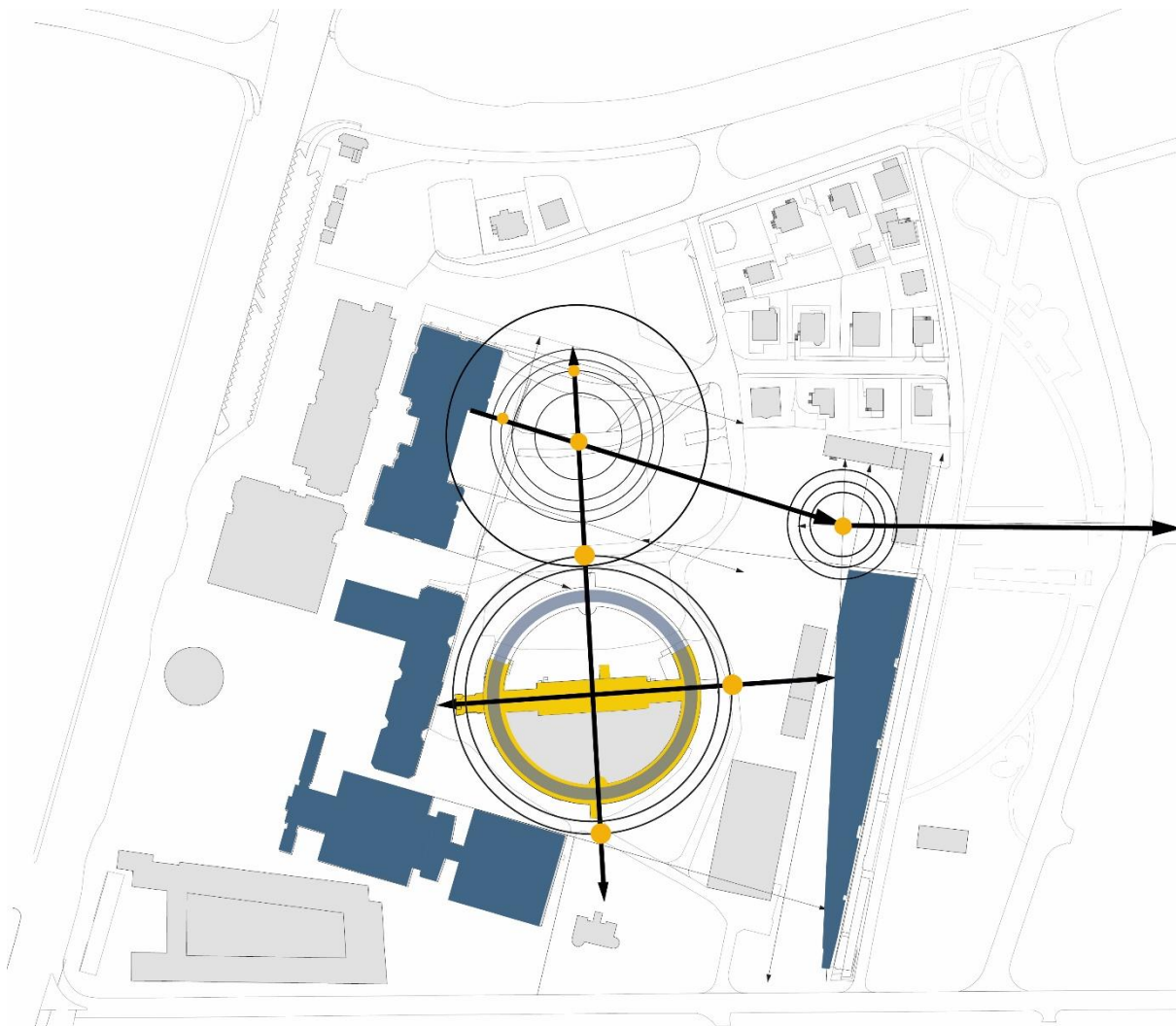

Slika 205: Koncept nove ureditve v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

8.2.2 Koncept ureditve prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Koncept drugega predloga je sodobno oblikovanje zunanega prostora kulturnega objekta z upoštevanjem obstoječega tlorisa, zmagovalne natečajne rešitve za Južni Bežigrad iz leta 1984 in že predvidenih sprememb prostora.

Iz **obstoječega tlorisa** so razpoznane glavne smeri v prostoru, ki so upoštevane pri oblikovanju nove ureditve. Najpomembnejši objekt je Baragovo semenišče, zato se v največji meri upošteva njegova **močna krožna zasnova**. Poleg njega se upoštevajo tudi GR in Slovenijales, Neubergerjeva vila, pokopališče Navje ter prehod, ki skozi Severni mestni park povezuje območje z Železno cesto. Večinoma se **obstoječe drevje ohranja**.

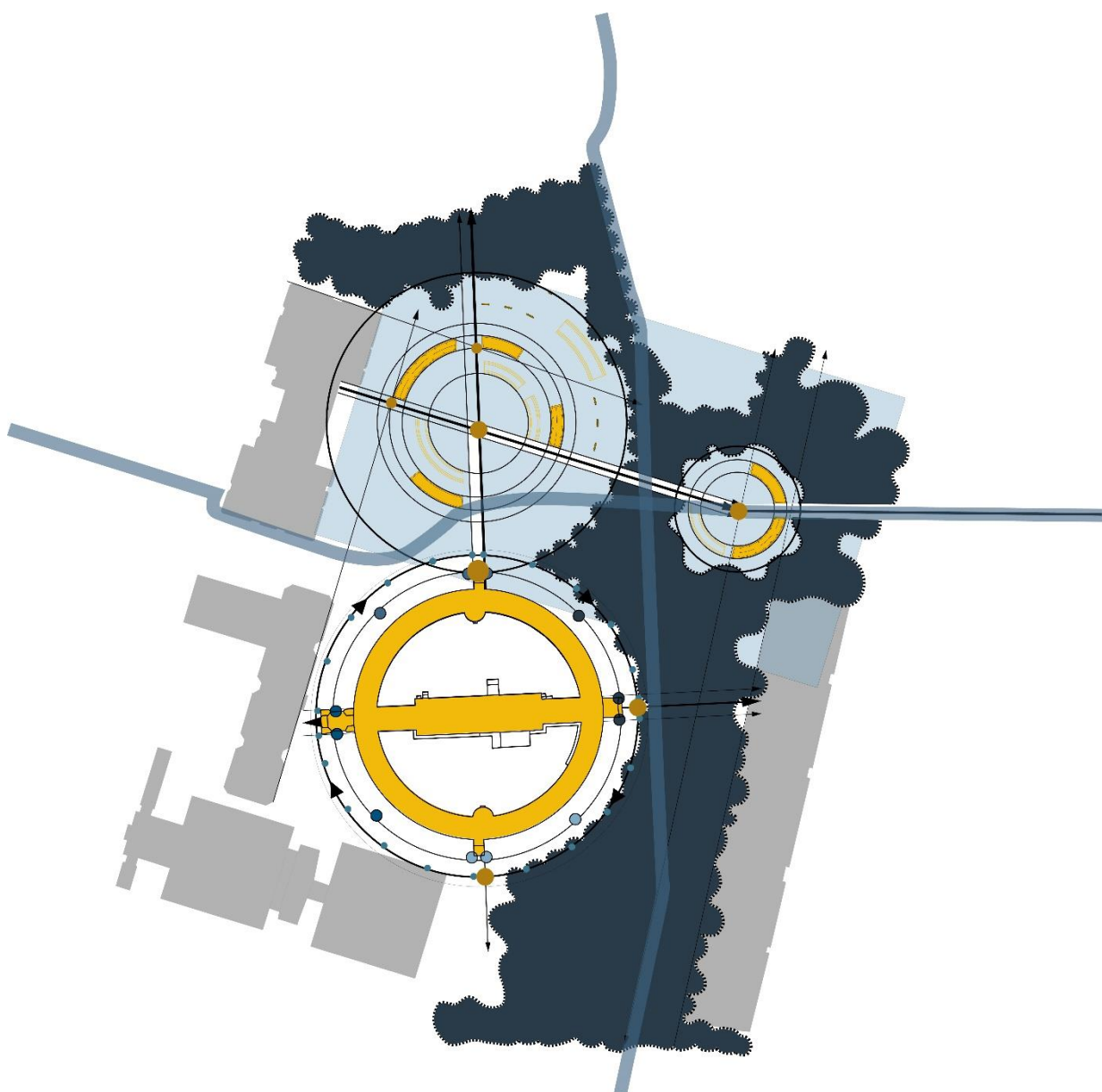
Slika 206: Prikaz glavnih smeri v prostoru in ostalih pomembnih segmentov današnje tlorisne zasnove

Zmagovalna natečajna rešitev za Južni Bežigrad iz leta 1984 in veljaven OPN sta bila upoštevana. Nova rešitev oblikovalsko sledi krožnim linijam iz natečajne rešitve, vendar te niso dobesedno prenesene v novo ureditev, saj veljavni OPN tega ne dopušča več.

Sliki 207 in 208: Prikaz glavnih krožnih linij na načrtu zmagovalne rešitve natečaja za Južni Bežigrad leta 1984 (levo); spremembe, ki jih predvidevata OPN in OPPN16 onemogočajo izvedbo zmagovalne rešitve natečaja za Južni Bežigrad leta 1984 (desno)

Koncept ureditve je rezultat združitve **načel oblikovanja reprezentančnega prostora, načel oblikovanja javnega mestnega odprtega prostora, obstoječega florisa** (zasaditev, glavne smeri v prostoru in krožna zasnova Baragovega semenišča) in **neizvedenih načrtov za dani prostor**. Tri krožne ploskve z obliko opozarjajo na pomen valjastega kulturnega objekta ter interpretirajo neizvedeno natečajno rešitev iz leta 1984. Ploščadi novo ureditev povezujejo z okolico in Baragovim semeniščem, na njih so v krožnih linijah postavljeni elementi, ki omogočajo izvajanje različnih dejavnosti. Ploščad tik ob kulturnem objektu oblikuje njegov zunanji reprezentančni prostor. Z gosto zasaditvijo okolice je dodatno poudarjena krožna oblika zasnove.

Slika 209: Koncept nove ureditve s sodobnim oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

8.3 OPIS KONČNE REŠITVE

Predloga ureditve sta si podobna pri oblikovanju nekaterih delov, saj oba povzemata načela oblikovanja reprezentančnega prostora, oblikujeta dostopen prostor, odprt za širšo javnost, ter rešujeta iste probleme prostora. Deli, ki so oblikovani predvsem po načelih reprezentančnega prostora (ožja okolica Baragovega semenišča) in deli, ki se bolj navezujejo na okolico (obrobje ureditve, okolica Neubergerjeve vile in pokopališča Navje), so si podobni, zato so predstavljeni le enkrat. Predloga ureditve se razlikujeta po oblikovanju

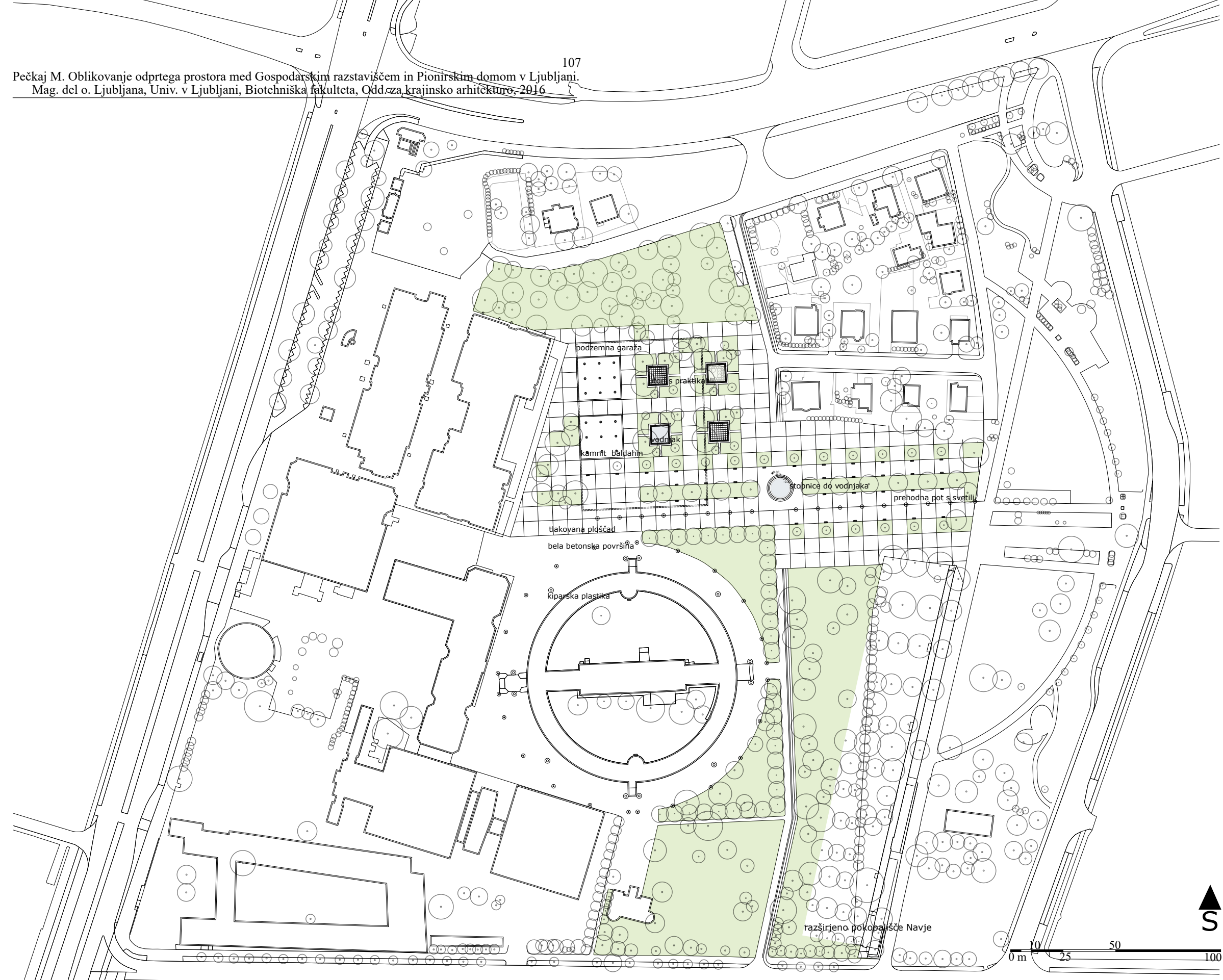
osrednjega dela – pri ureditvi prostora med Slovenijalesom, Baragovim semeniščem in Severnim mestnim parkom, zato je ta del predstavljen za vsak predlog posebej.

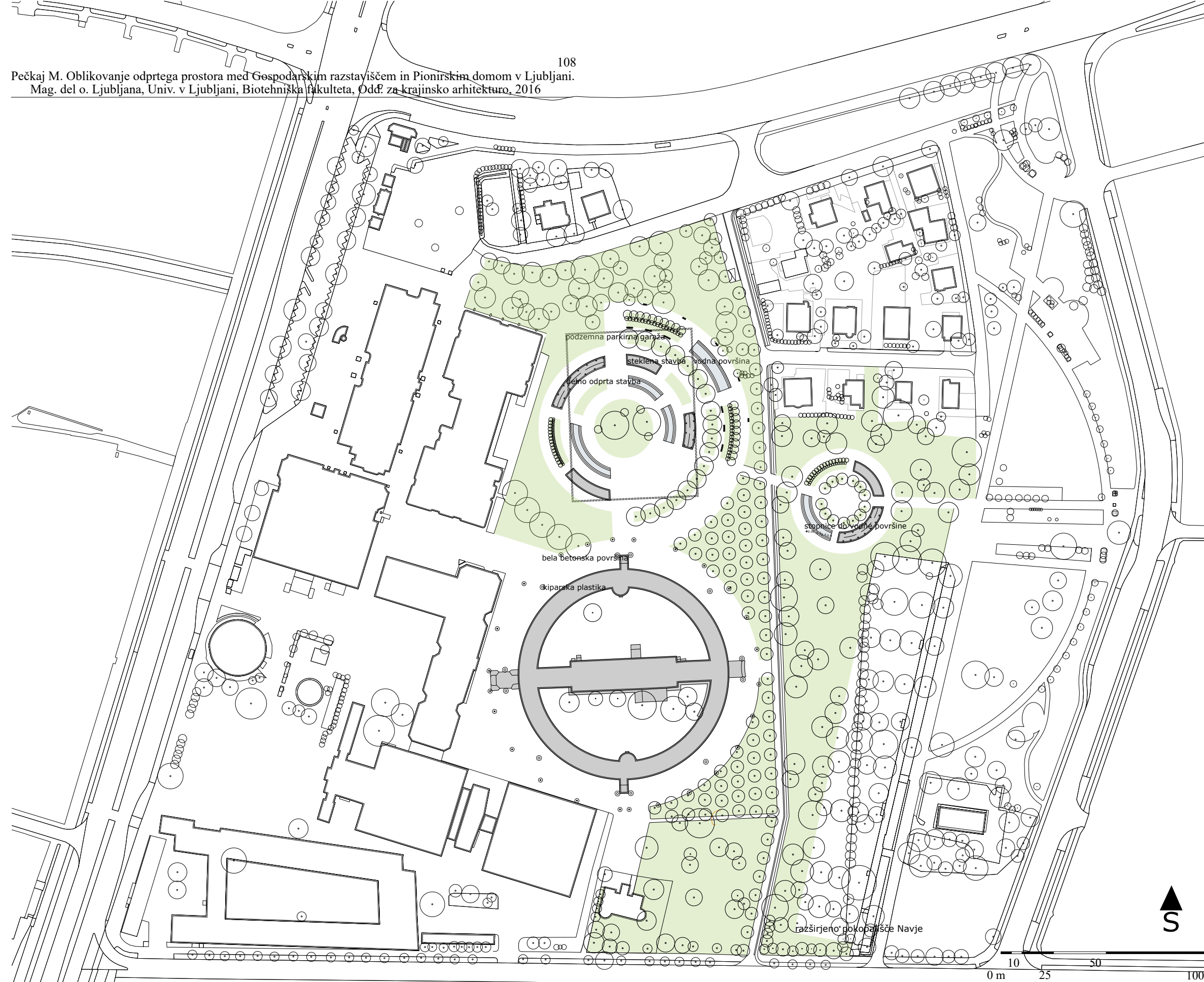
Slika 210: Prikaz ureditve prostora, v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

Slika 211: Prikaz ureditve prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Slika 212: Tloris ureditve prostora, v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

Slika 213: Tloris ureditve prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Severni del območja je oblikovan kot zasajena travnata ploskev, teren je zravnčan s površjem ob Baragovem semenišču in zasajen. V večini so tu ohranjena že obstoječa drevesa, dodana so nekatera nova, ki zakrivajo določene poglede. Na vzhodni strani se začne **preurejena Valjhunova ulica**, urejena kot enosmerna cesta, ki vodi z Linhartove na Vilharjevo cesto. Oblikovno je zravnana, na nekaterih predelih je tlakovana kot del parkovne površine. Tlak voznika opozori na posebnost v prostoru, zato postane bolj pozoren na okolico in zmanjša hitrost vožnje. Novo urejena cesta ima pločnik in kolesarsko stezo. Ob cesti je kare vil, dovoz do Baragovega semenišča in Nurbergerjeve vile. Cesta omogoča dovoz do **GR in Baragovega semenišča**, **dovozi** so sicer urejeni z dveh smeri. Večina dovozov do GR je ob Dunajski in Linhartovi cesti, ostali pa so urejeni ob Valjhunovi ulici po tlakovani poti, ki vodi okoli Baragovega semenišča.

Slika 214: Prikaz severnega prostora pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnoesjem Baragovega semenišča

Slika 215: Prikaz severnega prostora pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Okolica Baragovega semenišča je urejena tako, da z uporabo različnih oblikovalskih prijemov ustvari prostor, ki je povezan z okolico. Opozarja na drugačnost, pomembnost, monumentalnost in uglednost kulturnega objekta ter reprezentančnega prostora. Betonska površina sledi linijam objekta Baragovega semenišča, s tem poudarja njegovo dominantnost. **Današnje Baragovo semenišče je dograjeno** v sklenjen krog. Objekt je dograjen po prvotnih Plečnikovih načrtih, načrtih OPN-ja in OPPN16 v štirinadstropni objekt z dodatnimi prostori za Slovensko mladinsko gledališče in Pionirski dom. **Bela krožna betonska površina** okoli Baragovega semenišča je razmeroma prazna površina, na kateri so v enakomernem zaporedju luči in kipi, s čimer je poudarjen prostorski red. Elementi sledijo krožni obliki kulturnega objekta, poudarjajo njegovo pomembnost in nakazujejo kulturno vsebino, ki se odvija znotraj objekta. Vsak vhod Baragovega semenišča obiskovalca vodi k drugačnemu kulturnemu dogajanju, tako so tudi kipi pred štirimi vhodi med seboj različni. Ob vhodu v Pionirski dom so postavljena dela mladih kiparjev, ob Slovenskem mladinskem gledališču so kipi pomembnih slovenskih gledaliških igralcev, ob vhodu v Festivalno dvorano so kipi pomembnih slovenskih medijskih osebnosti, ob vhodu v študentski dom pa pomembnih slovenskih intelektualcev. Betonska površina se razlikuje od okoliške tlakovane površine in tratnih ploskev, tako je poudarjena drugačnost prostora. **Zelene površine so na vzhodni strani** območja. Travnata ploskev vzpostavlja kontrast z belo betonsko površino in deluje kot cenzura med pomembnim kulturnim objektom in preurejeno Valjahunovo ulico.

Na tratni ploskvi v linijah stojijo drevesa, ki v določeni meri skrivajo poglede z ulice na pomembno arhitekturo. **Dovozne poti** so speljane po krožni betonski površini. Dovoz je omejen s potopnimi stebrički, tako je površina z avtom dostopna le zaposlenim v Baragovem semenišču in GR. Prevoz je še dodatno omejen na jutranje in večerne ure, ko ne ovira dogajanja na površini.

Slika 216: Prikaz okolice Baragovega semenišča pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

Slika 217: Prikaz okolice Baragovega semenišča pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Jugo zahodni del nove ureditve, ob Neubergerjevi vili, je oblikovan kot delno zasajena travnata ploskev. V večini so tu ohranjena že obstoječa drevesa. Na vzhodni strani Valjahunove ulice se nadaljuje v območje ob pokopališču Navje. Novi del pokopališča oblikovno sledi smernicam oblikovanja starega dela pokopališča, nadaljuje se vzorec vegetacije v vodoravnih smereh, vendar deluje kot predprostor pokopališča, brez predvidenih novih grobov. Ohranjajo se že obstoječa drevesa tam, kjer se nadaljuje zasaditveni vzorec obstoječega pokopališča Navje, se dodajajo nova.

Slika 218: Prikaz jugo zahodnega dela pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnesjem Baragovega semenišča

Slika 219: Prikaz jugo zahodnega dela pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

8.3.1 Osrednji prostor prvega predloga ureditve – ureditev prostora, v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

Slika 220: Prikaz osrednjega prostora prvega predloga ureditve

Osrednji prostor je oblikovan kot tlakovana površina z različnimi elementi, ki so namenjeni tako obiskovalcem kot zaposlenim v Baragovem semenišču, GR nudijo razstavni prostor in omogočajo širši javnosti različne dejavnosti.

Glavni del osrednjega prostora je **tlakovana površina**, na kateri so različni elementi. Površina povezuje novo ureditev s preходом do Severnega mestnega parka, objekti GR, poslovnim objektom Slovenijales in Dunajsko cesto, karejem vil ter Baragovim semeniščem. Pod to površino je novo urejena **podzemna garaža**, ki ima izhode na ploščad. V tlaku so manjše tratne ploskve, ki omogočajo zasaditev vegetacije. Drevesa, ki po oblikah habitusov in postavitvi v prostor spominjajo na stebre, vodijo obiskovalca s Severnega mestnega parka na večji, novo oblikovan odprt prostor. Ob stičišču te poti in Valjahunove ulice je vodnjak, ki dodatno opozori na spremembo v prostoru ter voznike pripravi do počasnejše vožnje. **Za potrebe GR** sta na tlakovani površini **dva manjša paviljona**, odprta objekta (brez sten) s streho in stebri. Kadar ni razstav, sta namenjena izvajanju delavnic Pionirskega doma. Tlakovana površina je opremljena z različnimi elementi urbane opreme (klopi in luči), premišljenimi grajenimi in vegetacijskimi elementi, ki ustvarijo uporabniku prijazen prostor, podpirajo oblikovalsko kompozicijo in omogočajo različne rabe prostora. S temi elementi

so **oblikovani štirje manjši zunanji prostori**. Prvi je zasnovan kot travnata površina z drevjem in grmovnicami, drugi kot trava z drevnino in vodnjakom, tretji in četrti pa sta zasnovana kot betonska ploskev z železno konstrukcijo. Na to konstrukcijo so pritrjeni kvadri, ki spominjajo na praktikable. Ti se lahko po konstrukciji premikajo in tako se prostor prilagodi glede na potrebe uporabnika – uporabni so kot klopi ali razstavni panoji.

Slika 221: Razstavni paviljoni pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

Slika 222: Vodni element pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnovesjem Baragovega semenišča

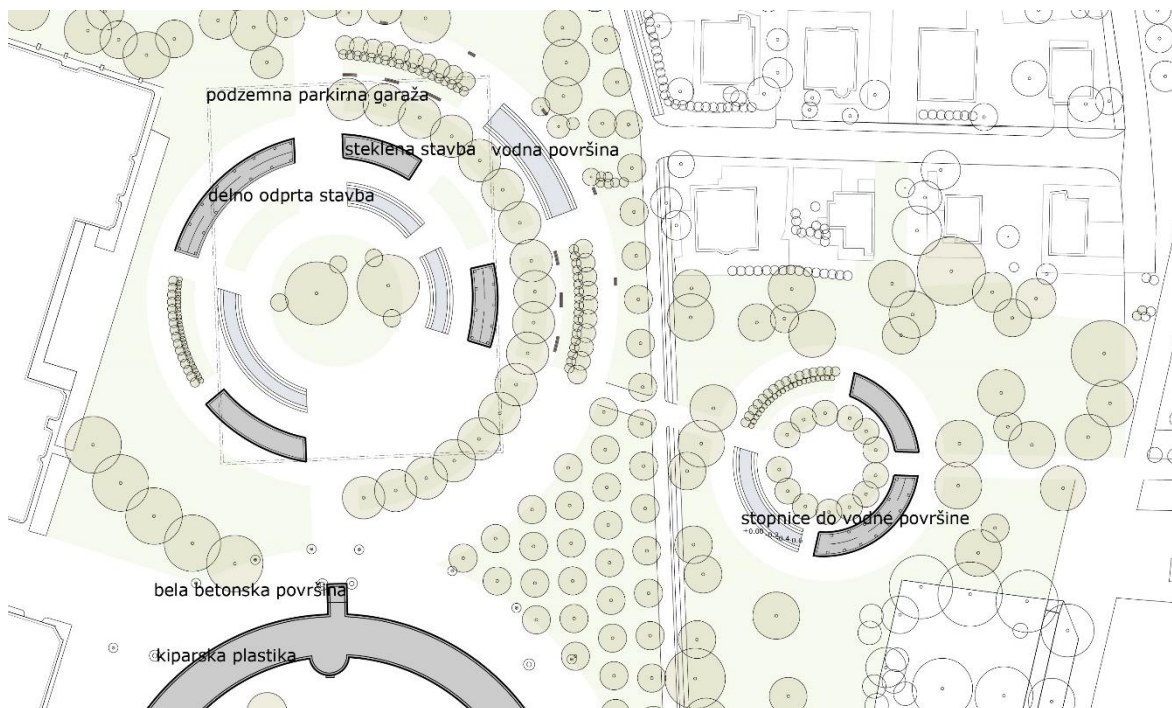
Slika 223: Železna premična konstrukcija pri ureditvi v skladu z geometrijskim ravnesjem Baragovega semenišča

Slika 224: Središnji vodnjak pri ureditvi prostora v skladu z geometrijskim ravnesjem Baragovega semenišča

Oblikovanje prostora poudara dve liniji. Prva izhaja iz severnega vhoda Baragovega semenišča in vodi proti Linhartovi cesti, druga pa iz vhoda v Severni mestni park in vodi proti Dunajski cesti. Ta linija se iz nove oblikovane površine preko Severnega mestnega parka navezuje na Železno cesto. Smeri sta enakovredno upoštevani pri postavitvi elementov v prostor.

8.3.2 Ureditev osrednjega prostora na sodoben način, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Slika 225: Prikaz osrednjega prostora drugega predloga ureditve

Osrednji prostor drugega predloga je oblikovan kot betonska površina, na kateri so različni elementi. Namenjena je zaposlenim v bližnjih objektih, obiskovalcem Baragovega semenišča in GR ter širši javnosti za izvajanje različnih dejavnosti. Na betonski ploskvi so tudi novi razstavnici GR.

Večja površina krožne oblike ob Slovenijalesu in Baragovem semenišču je preko manjše betonske ploskve povezana s Severnim mestnim parkom. Tako je vzpostavljena povezava med Severnim mestnim parkom, prostori GR, Slovenijalesa ter Dunajsko cesto. **Podzemna garaža**, ki je pod betonsko ploskvijo, ima urejene izhode/vhode na ploščad. Na utrjeni površini je 9 travnatih ploskev, s katerimi so **oblikovani manjši zunanji prostori**. Travnate ploskve so različno zasajene z drevjem in grmovnicami. Poleg vegetacije so na ploskvi tudi trije **odprti paviljoni in trije zaprti**, ki so v prvi vrsti namenjeni GR, v času ko ni razstav pa se v njih izvajajo delavnice Pionirskega doma. Zaprti paviljoni so manjši stekleni objekti s kovinskimi detajli, imajo streho in stene. Odprti paviljoni pa so kovinske strukture stebrov in strehe, s pregradnimi steklenimi stenami, vendar nimajo zunanjih sten. Poleg objektov in vegetacije je na ploščadi tudi **5 manjših vodnih površin**, do njih vodijo kamnite stopnice primerne velikosti, da se uporabljajo tudi kot klopi. Vsi elementi v prostoru sledijo krožni zasnovi.

Slika 226: Zaprti paviljoni pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Slika 227: Vodni element z zasaditvijo pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Slika 228: Odprti paviljoni ob zelenici pri ureditvi prostora z oblikovanjem, ki sledi krožni obliki Baragovega semenišča

Smeri v prostoru sledijo krožni liniji, liniji severnega vhoda Baragovega semenišča, smeri prehoda od oblikovanega prostora do Severnega mestnega parka ter smeri poslovne stavbe Slovenijales. Smeri vodijo obiskovalca, mu omogočajo lažje dožemanje sestavnih delov prostora in ga usmerjajo proti pomembnim točkam v prostoru. Linije v prostoru so poudarjene z različnimi vegetacijskimi in grajenimi elementi ter z urbano opremo, ti elementi odpirajo oblikovalsko kompozicijo in omogočajo različne rabe prostora.

9 SKLEP

V magistrski nalogi so obravnavani zunanji reprezentančni prostori pred kulturnimi objekti v Ljubljani. Ti so pomemben del mestnega zunanjega prostora, zato bi jim morali posvetiti posebno pozornost in jih upoštevati pri načrtovanju dolgoročnih planov urejanja mesta. Le z dosledno prostorsko politiko, ki omogoča oblikovanje ustrezno velikega reprezentančnega prostora pred kulturnimi objekti, bi dosegli, da se te površine lahko oblikujejo tudi ob objektih v centru mesta. Z razčlenbo pomena reprezentančnega prostora in s spoznanjem, da je tak prostor hkrati javni mestni odprti prostor, naloga pokaže, da prostor s primernim oblikovanjem deluje reprezentančno, poudarja pomembnost kulturnega objekta in hkrati oblikuje nov kakovosten javni mestni odprti prostor.

Analiza nekaterih ljubljanskih primerov oblikovanja zunanjih prostorov pred kulturnimi objekti pokaže, da so zunanji prostori različni. Nekateri kulturni objekti imajo kljub središčni poziciji v mestu dovolj prostora za ureditev reprezentančnega prostora. Drugi objekti sicer imajo zunanji prostor, vendar ta ni bil predviden kot reprezentančni prostor kulturnega objekta, ni reprezentančno oblikovan in je v večini namenjen drugim mestnimi rabami. Tretji sklop obravnavanih kulturnih objektov pa zaradi strnjenosti mestnega središča nima svojega zunanjega prostora. Analiza primerov je pokazala tudi, kateri elementi se navadno uporabljajo pri oblikovanju takega prostora. Izkazalo se je, da se največkrat pojavijo utrjene površine, travnate površine in vegetacija. Pogosta je tudi uporaba klopi, luči, cvetličnih korit, kipov, stopnišč in vodnih elementov, redkeje pa se pojavljajo stebri, zastave in nižji zidovi. Elementi so navadno postavljeni ob glavni vhod kulturnega objekta.

Pregled Plečnikovih zunanjih ureditev je pripeljal do zaključka, da arhitekt pri svojih ureditvah uporablja določene vegetacijske in grajene elemente, ki jih v prostor postavlja na različne načine. Opazna je predvsem uporaba vegetacije s habitusom pravilnih geometrijskih oblik (drevesa in grmovnice), stebrov, kipov, urbane opreme in manjših arhitekturnih elementov. Plečnik z elementi tvori linije, vzpostavlja enostaven ritem ali različne kontraste. V njegovih zunanjih ureditvah je razvidna povezava arhitekture in zunanosti na več načinov; pri postavljanju manjših arhitekturnih elementov v načrte zunanje ureditve, pri ustvarjanju kontrastov med arhitekturo in zunanostjo ter pri uporabi vegetacije na način, kot se navadno uporabljajo grajeni elementi (zasaditev topolov namesto postavitve stebrov, uporaba živice kot nižji pregradni zid itd.).

Nova predloga ureditve zunanjega prostora kulturnega objekta Baragovega semenišča sta dokaz, da lahko z doslednim upoštevanjem načel oblikovanja zunanjega reprezentančnega prostora, načel oblikovanja javnega mestnega odprtega prostora ter upoštevanjem značilnosti in posebnosti danega območja, oblikujemo prostor, ki odseva pomembnost kulturnega objekta in hkrati ponuja nov kakovosten prostor, dostopen za širšo javnost.

10 POVZETEK

V prvem delu magistrske naloge je podana teoretična podlaga oblikovanja zunanjega reprezentančnega prostora kulturnih objektov, v drugem pa je z uporabo teoretičnega znanja načrtovana nova ureditev Baragovega semenišča v Ljubljani.

Prvi del se začne z razčlenbo pojmov, ki se navezujejo na oblikovanje reprezentančnega prostora pred kulturnim objektom: kulturni objekt, reprezentančni prostor in javni prostor. Na podlagi definicij so opredeljeni pomembni segmenti oblikovanja reprezentančnega prostora pred kulturnim objektom, ki je hkrati javni mestni odprti prostor. Naloga se nato osredotoči na pregled nekaterih ljubljanskih primerov obstoječega oblikovanja zunanjega prostora kulturnih objektov. Ti so razporejeni po sklopih, ki prikazujejo, kako so kulturni objekti postavljeni v prostor, kje ob objektu je odprti prostor ter čemu je ta namenjen. Iz primerov so razvidni elementi oblikovanja zunanjega prostora kulturnega objekta in kateri elementi se najpogosteje uporabljajo. Poleg ljubljanskih primerov je posebna pozornost namenjena tudi Plečnikovemu oblikovanju zunanjega prostora. Ob pregledu primerov so ugotovljeni nekateri arhitekturni in krajinski elementi njegovih zunanjih ureditev ter njihova postavitev v prostor. Vse ugotovitve se upoštevajo pri oblikovanju novega predloga ureditve zunanjega reprezentančnega prostora pred Baragovim semeniščem.

V drugem delu naloge je predstavljeno območje obdelave. Po pregledu zgodovine, dejanskega stanja prostora in analizah, sta podana dva predloga ureditve zunanjega reprezentančnega prostora Baragovega semenišča. Prostor je v obeh primerih oblikovan kot javni mestni odprti prostor ter sledi načelom oblikovanja reprezentančnega prostora. Predloga se razlikujeta v oblikovalskem pristopu. Prvi poudarja Plečnikovo arhitekturo tako, da se pri uporabi elementov in njihove postavitve ozira na Plečnikove ureditve zunanjega prostora, drugi pa na sodoben način oblikuje prostor, ki poudarja krožno obliko Plečnikove arhitekture.

11 VIRI

11.1 CITIRANI VIRI

Bernik S. 2010. Cankarjev dom. V: Zbornik dogodkov ob stoletnici rojstva arhitekta Edvarda Ravnikarja – »Ali mora biti ta hiša ravno taka?« »should This House Really Be like That?«. Planišček A. (ur.). Ljubljana, Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani: 151-152

Center kulture Španski borci. 2009 – 2016.
<http://www.spanskiborci.si/2/52/najem-prostorov.html> (15. okt. 2015)

Delavska zbornica – Slovenska kinoteka. Arhitekturni vodnik. 2016
<http://arhitekturni-vodnik.org/?result=90,2> (6. okt. 2015)

Festivalna dvorana. 2015.
<https://www.pionirski-dom.si/Images/festivalna.pdf> (8. jan. 2015)

Galerija Jakopič. Muzej in galerije mesta Ljubljane. 2009.
<http://www.mgml.si/galerija-jakopic/> (10. okt. 2015)

Galerija Vžigalica. Muzej in galerije mesta Ljubljane. 2009.
<http://www.mgml.si/galerija-vzigalica/o-galeriji-vzigalica-444/> (10. okt. 2015)

Goličnik B. 2006. Vedenjski zemljevidi ljubljanskih trgov in parkov: Novi izzivi in pogledi na načrtovanje in urejanje prostora. Ljubljana, Urbanistični inštitut Republike Slovenije: 151 str.

Grilc U., Buinjac D., Batič J., Ogrizek S., Ravbar M., Hren Koritnik S., Jevnik L, Butina Smrdel M., Straka Vrhovnik V., Osmanagić S., Kalčič N., Seraval D, Perat S, Varl B., Jurman U. 2012. Strategija razvoja kulture v mestni občini Ljubljana 2012–2015. Ljubljana. Mestna občina Ljubljana: 60 str.

Gruden M. 2012. Uporaba krajinskih prvin v delu arhitekta Jožeta Plečnika. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 161 str.

Hafner S. 2014. Priprava OPPN 16, za območje Baragovo semenišče, BE-385 in BE-487. Mesta občina Ljubljana, odsek za prostorske izvedbene akte in prenovo (osebni vir, maj 2014)

Hrausky A., Koželj J., Prelovšek D. 2006. Jože Plečnik: Dunaj, Praga, Ljubljana. Ljubljana, Cankarjeva založba: 231 str.

Inštitut za kakovost bivanja.2015.

<http://www.inkabi.si/projektiva/parki/severni-mestni-park/1faza.html> (9. jan. 2015)

Inštitut za kakovost bivanja.2015.

<http://www.inkabi.si/projektiva/parki/severni-mestni-park/2-faza.html> (9. jan. 2015)

Jankovič Grobelšek L. 2012. Za javnost odprt zasebni prostor kot dopolnitev omrežja mestnega javnega prostora. Urbani izziv, 23, 1: 25-35

Kino Šiška.

<http://test.kinosiska.si/onas/arhitektura> (8. okt. 2105)

Krečič P. 1997. Jože Plečnik: branje oblik. Ljubljana, DZS: 228 str.

Lehreh A. 2007. Ali je za javni prostor še prostor? Mesta, ki se globalizirajo, in privatizacija javnega. V: O urbanizmu: kaj se dogaja s sodobnim mestom? Čerpes I., Demšar M. (ur.). Ljubljana, Krtina: 211-221

Lutkovno gledališče in Šentjakobsko gledališče Ljubljana. Sapač I. 2015.

<http://www.theatre-architecture.eu/si/db/?theatreId=278> (7. jan. 2015)

Manfreda H. 2009. Oblikovanje reprezentančnega prostora športnih stavb. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 106str.

Mestna knjižnica Ljubljana. 2016

<http://www.mklj.si/o-nas/zgodovina> (5. apr. 2016)

Mini teater.

<http://www.mini-teater.si/si/articles/20/o-mini-teatru> (6. okt. 2015)

Muzej novejšje zgodovine Slovenije. 2013.

http://www.muzej-nz.si/sl/pages.php?id_meni=50&id=26 (12. okt. 2015)

Muzej svobodne umetnosti. 2015.

<http://museums.si/sl/museum/details/15784/muzej-sodobne-umetnosti-metelkova>

Muzej za arhitekturo in oblikovanje. 2015.

<http://www.mao.si/Dogodek/Baragovo-semenisce.aspx> (10. Jan. 2015)

Narodna galerija – vmesni del. Arhitekturni vodnik. 2016.

<http://www.arhitekturni-vodnik.org/?object=72&mode=2&pic=324&pl=135&o=0&a=0>
(5. okt. 2015)

Narodni muzej Slovenije.

http://www.nms.si/index.php?Itemid=58&option=com_content&view=article&id=346&lang=si (2. okt. 2015)

Nekdanje stanovsko gledališče v Ljubljani. Sapač. 2015.

<http://www.theatre-architecture.eu/si/db/?theatreId=262> (7. jan. 2015)

O Bežigrajski galeriji 1. Muzej in galerije mesta Ljubljane. 2009.

<http://www.mgml.si/bezigrajska-galerija-1/o-bezigrajski-galeriji-1/> (7. okt. 2015)

O Bežigrajski galeriji 2. Muzej in galerije mesta Ljubljane. 2009.

<http://www.mgml.si/bezigrajska-galerija-2/o-bezigrajski-galeriji-2/> (9. okt. 2015)

O Mestnem muzeju Ljubljana. Muzej in galerije mesta Ljubljane. 2009.

<http://www.mgml.si/mestni-muzej-ljubljana/mestni-muzej-ljubljana-389/o-mestnem-muzeju-ljubljana/> (9. okt. 2015)

O Mestni galeriji Ljubljana. Muzej in galerije mesta Ljubljane. 2009.

<http://www.mgml.si/mestna-galerija-ljubljana/o-mestni-galeriji-ljubljana/> (11. okt. 2015)

Pionirski dom. 2015.

<https://www.pionirski-dom.si/festivalna-dvorana> (10. jan. 2015)

Pionirski dom. 2015.

<https://www.pionirski-dom.si/o-nas> (10. jan. 2015)

Pergovnik Cotič D. 2013. Plečnikove ureditve odprtega prostora v Ljubljani. Magistrsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta

Priročni slovar tujk. 2005. 1. izdaja. Ljubljana, Cankarjeva založba: 711 str.

Semantika d.o.o. Museums – mednarodni grafični likovni center. 2007-2012.

<http://museums.si/sl/museum/details/22/mednarodni-graficni-likovni-center> (11. okt. 2015)

Slivnik L., Kušar J. 2006. Gospodarsko razstavišče. Arhitekturni Razgledi, 1: 34 - 39

Slovar Slovenskega knjižnega jezika. 2014. LJUBLJAN2. izdaja, Cankarjeva založba: 1152 str.

Slovensko Mladinsko gledališče. 2015.

<http://www.mladinsko.com/o-mladinskem/osebna-izkaznica/> (10. jan. 2015)

SNG Drama Ljubljana. Sapač I. 2015.

<http://www.theatre-architecture.eu/si/db/?theatreId=246> (7. jan. 2015)

Slovensko narodno gledališče Opera in balet Ljubljana. Sapač I. 2015.

<http://www.theatre-architecture.eu/si/db/?theatreId=249> (7. jan. 2015)

Sodelujem. Galerija Škuc.

<http://www.so-delujem.com/povezave/galerija-skuc> (11. okt. 2015)

Suhadolnik J., Anžič S. 2009. Kongresni trg z okolico do Prešernovega trga: arhitekturni in zgodovinski oris mestnega predela in objektov, lastniki hiš in arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana : razstava Zgodovinskega arhiva Ljubljana, atrij Mestne občine Ljubljana in avla Zgodovinskega arhiva Ljubljana. Ljubljana, Zgodovinski arhiv: 266 str.

Šuligoj L. 2006. Javni alternativni prostori kulture in zasebni kapitalski interesi – primer Metelkove in Kolizeja. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede: 111 str.

Štravs S. 2012. Kultura v genih.

<http://www.delo.si/clanek/200413> (29. sep. 2015)

Tovarna Rog.

<http://tovarna.org/node/73> (12. okt. 2015)

Unetič I. 2007. Oblikovanje mestnega središča Ljubljane kot protokolarnega prostora Republike Slovenije. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 115 str.

Urbinfo. MOL – Oddelek za urejanje prostora. Spletna aplikacija: LUZ, d.d

<https://srv3dgis.ljubljana.si/Urbinfo/web/profile.aspx?id=Urbinfo@Ljubljana>

Vodopivec A. 2001. Moderna galerija. V: Zbornik: 20. stoletje: arhitektura od moderne do sodobne: vodnik po arhitekturi, Ljubljana. Prešeren D. (ur). Ljubljana, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije: 97-98

Zgodovina muzeja. Narodni muzej Slovenije.

http://www.nms.si/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=26&Itemid=44&lang=sl (8. okt. 2015)

Zupan E. 2008. Oblikovanje reprezentančnega odprtega prostora ljubljanskih poslovnih stavb. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: 102 str.

11.2 OSTALI VIRI

Dolgoročni plan občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986-2000. 1986. Ur. l. RS št. 11/86

Gehl J. 2011. Life between buildings: Using Public Space. Washington ; Covelo ; London, Island Press, cop: 207 str.

Korošec B. 1991. Ljubljana skozi stoletja: mesto na načrtih, projektih in v stvarnosti. Ljubljana, Založba Mladinska knjiga: 235 str.

Madanipour A. 2003. Public and Private Spaces of the City. New York in London, Routledge: 264 str.

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del. 2010. Ur. l. RS št. 78/10

Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena. 2009. Ur. l. RS št. 62000-6/09

Odlok o razglasitvi spomenikov revolucionarnega gibanja in narodnoosvobodilne vojne za zgodovinske spomenike. 1985. Ur. l. RS št. 010-12/85

Odlok o sprejetju ureditvenega načrta za del območja urejanja BR 2/1 – Navje (Severni mestni park). 1990. Ur. l. RS št. 351-7/90

Odlok o ureditvenem načrtu za območje urejanja BO 2/1 Gospodarsko razstavišče ter del območja urejanja BR 2/1 – Navje. 1990. Ur. l. RS št. 351-6/90

Ogrin D. 1993. Vrtna umetnost sveta. Ljubljana, Pudon: 400 str.

Spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana občin in mesta Ljubljane za obdobje 1986-2000. 1991. Ur. l. RS št. 30-2/91

Uredba o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora občine Ljubljana Bežigrad. 1994. Ur. l. RS št. 350-01/94

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo – ZUJIK. 2002. Ur. l. RS št. 96/02

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju prof. dr. Davorinu Gazvodi za mentorstvo, spodbujanje, strokovno vodenje in za potrpežljivost pri nastajanju magistrskega dela.

Posebna zahvala gre Eriku, brez njihovih spodbudnih in zabavnih besed, bi bila izdelava te naloge še daljša in bolj naporna.

Zahvaljujem se svoji družini, za spodbujanje že v času študija, za vse razumevanje in potrpežljivost pri pisanju magistrske naloge.

Največja zahvala pa je vsekakor namenjena moji mami Nataši, ki mi je poleg spodbudnih besed pri izdelovanju naloge nudila tudi posebno podporo in pomoč.

Hvala, ker nad mano niste obupali in mi vlivali dodatno upanje, ko sem ga potrebovala.